

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN
ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN ÇOCUK İHMAL VE
ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK BİLGİ VE
FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÇELİK

İSTANBUL, Mart 2023

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN
(192036001)

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN
ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN ÇOCUK İHMAL VE
ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK BİLGİ VE
FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÇELİK

İSTANBUL, Mart 2023

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN
(192036001)

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN
ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN ÇOCUK İHMAL VE
ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK BİLGİ VE
FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih:

Tez Danışmanı : Dr. Öğr.Üyesi Özlem ÇELİK
(İstanbul Okan Üniversitesi)

Jüri Başkanı : Prof.Dr.Fatma ALİSİNANOĞLU
(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Dr.Öğr.Üyesi Aybars ERÖZDEN
(İstanbul Okan Üniversitesi)

İSTANBUL, Mart 2023

ÖNSÖZ

Hayatım boyunca aldığım kararlarımda beni sorgulamadan hep yanımda olup bana destek olan aileme,

Lisansımı tamamlayıp mezun olmama rağmen aradan yıllar geçse de tek bir telefonumla her zaman yanımda olan yol gösterici, değerli ve yapıcı eleştirilerde bulunan, Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU hocama,

Çalışmamın her aşamasında desteğini ve yardımını esirgemeyen, deneyimleriyle bana yön veren değerli hocam Doç. Dr. Sacip TOKER’e,

“Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği” ni kullanmama izin veren Prof. Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ hocama,

“Çocuk İstismarının Belirti ve Risklerinin Tanılanması Ölçeği” ni kullanmama izin veren Prof. Dr. Aynur UYSAL TORAMAN hocama,

Sabırla tezimin her aşamasında yanımda olan ve desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Özlem ÇELİK’e içtenlikle teşekkür ederim...

Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
KISALTMALAR	viii
TABLO LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. PROBLEM CÜMLESİ	4
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	5
1.3. ARAŞTIRMANIN ALT AMAÇLARI	5
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	6
1.5. VARSAYIMLAR	7
1.6. SINIRLILIKLAR	7
2. GENEL BİLGİLER	8
2.1. ÇOCUK KAVRAMI	8
2.2. OKUL ÖNCESİ VE ÖNEMİ	10
2.3. ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE KÜLTÜREL ANLAMI	11
2.4. TÜRKİYE'DE ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ	12
2.5. DÜNYADA ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ	14
2.6. ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ	16
2.7. ÇOCUK İSTİSMARI NEDENLERİNİN İNCELENMESİ	17
2.8. ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARININ SINIFLANDIRILMASI	18
2.8.1. Fiziksel istismar ve ihmal	19
2.8.2. Cinsel istismar ve ihmal	23
2.8.3. Duygusal İstismar ve İhmal	34
2.8.4. Shaken Baby Syndrome (Sarsılmış Bebek Sendromu)	39
2.8.5. Polle Sendromu (Munchausen By Proxy Syndrome)	40
2.9. ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİ İÇİN RİSK FAKTÖRLERİ	41
2.9.1. Aileye Ait Risk Faktörleri	41
2.9.2. Toplumsal ve Sosyal Risk Faktörleri	43
2.9.3. Yüksek Riskli Çocuklar	43
2.9.4. Aile içi şiddete tanık olma	44
2.9.5. İstismar Tipleri Arasındaki İlişki	45
2.10. ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNDE BİLDİRİM ZORUNLULUĞU VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	45

2.11.	ÇOCUK İSTİSMARININ BELİRLENMESİNDE OKULUN VE ÖĞRETMENİN ROLÜ	47
2.12.	TÜRK HUKUKUNDA ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ	52
3.	YÖNTEM.....	53
3.1.	ARAŞTIRMANIN MODELİ	53
3.2.	ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ZAMAN	53
3.3.	ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	53
3.4.	VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	54
3.5.	VERİLERİN ANALİZİ.....	54
3.5.1.	Aydınlatılmış Onam Formu	55
3.5.2.	Çocuk İstismarının Belirti ve Risklerinin Tanılanması Ölçeği.....	55
3.5.3.	Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği.....	56
3.5.4.	Çocuk istismarı ve ihmali bildirimine yönelik tutum ölçeği	56
3.5.5.	Sosyo demografik bilgi formu	57
3.5.6.	Katılımcılar	57
4.	BULGULAR.....	60
4.1.	ARAŞTIRMANIN KATILIMCILARI	60
4.1.1.	Normal Dağılım	60
4.1.2.	Çocuk istismar ve ihmali ile ilgili eğitim alma durumu.....	61
4.1.3.	Çocuk istismarı ve ihmali vakası karşılaşma ve bildirim yapma durumu ..	62
4.1.4.	Çocuk istismarı ve ihmali karşılaşma durumları ve tutumları.....	64
4.1.5.	Çocuk Haklarına İlişkin Tutumlar.....	65
4.1.6.	Çocuk İstismarı ve İhmalinin Bildirimine Yönelik Tutum	68
4.1.7.	Çocuk İstismarı Belirtileri ve Riskleri Tanımlama Bilgi Düzeyleri	71
4.2.	TARTIŞMA	100
4.3.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	110
	KAYNAKLAR	113
	EKLER.....	123

ÖZET

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN ÇOCUK İHMAL VE ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK BİLGİ VE FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

Bu araştırma okul öncesi eğitim kurumu çalışanlarının çocuklara yönelik istismar ve ihmali erken fark etmesinde, aile ile toplumu bilinçlendirmede aktif rol oynayacağı düşünülmüş ve hazırlanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanların çocuk istismarı ve ihmali konusunda riskleri ve olguları ayırt etme yetkinliklerini saptamak, farkındalık düzeylerinin artırılmasına ışık tutmak amacı ile kapsamlı bir çalışma yapılmıştır.

Bu araştırma yapılırken Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanmasına Yönelik Ölçek, Bildirim Yükümlülüğü Tutum Ölçeği, Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği (ÇHTÖ) kullanılmıştır. Bu araştırma araştırmacının kolaylıkla ulaşabileceği, İstanbul ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı 2021- 2022 eğitim öğretim yılındaki ilkokul, ortaokul ve lise bünyesindeki bağımlı ana sınıflarında yürütülmüştür. Bu okullarda okul yönetiminden izin alındıktan sonra görev yapmakta olan öğretmen ve yöneticilerden ölçekleri doldurmayı kabul eden 765 gönüllü ile yapılmıştır. Ancak 529 kişinin ölçekleri boş bırakılmasından dolayı bu veriler kullanılmamıştır. Dolayısıyla geriye 236 sağlıklı veri kalmış ve bu çalışma 236 kişi ile tamamlanmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri SPSS ile ölçeklere ait yüzdeler, aritmetik ortalama, standart sapma, betimsel istatistikler ve frekans dağılımları, korelasyon analizi, Post Hoc-Tukey testi ve bağımsız Örnek t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında nicel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılarak yapılmıştır. Çocuk istismarının belirti ve risklerinin tanılanmasında tüm alt boyutlarının ortalamaları 5 üzerinden yaklaşık 3 olup bu değer katılımcılarda bir kararsızlık eğilimi olduğunu

göstermektedir. Standart sapmaların çok yüksek olmaması katılımcıların benzer puanlama yaptığını verdikleri cevaplar açısından homojen olduğunu göstermektedir. Çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeğinden alınan toplam puan 110 üzerinden 99,93 olup bu değer katılıyorum görüşüne oldukça yakın bir eğilime işaret ettiğinden dolayı standart sapmanın burada düşük olması katılımcıların benzer görüşe sahip olduğunu göstermektedir.

Yapılan çalışma kapsamında Türkiye’de çocuk istismarının azaltılması, erken teşhis edilip müdahale edilmesi okul ve eğitim sistemi açısından oldukça önemli olduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra eğitimcilere çocuk ihmali ve istismarı konularını içeren eğitimlerin verilmesinin oldukça önemli ve gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, istismar, ihmali, öğretmen, farkındalık, bildirim

Tarih: 31.03.2023

ABSTRACT

This research has been prepared with the thought that it will play an active role in the early recognition of abuse and neglect towards children and in raising awareness of the family and society. A comprehensive study was carried out in order to determine the competency of employees in pre-school education institutions to distinguish the risks and facts about child abuse and neglect, and to shed light on increasing the level of awareness.

While conducting this research, the Socio-Demographic Information Form, the Scale for Diagnosing the Symptoms and Risks of Child Abuse and Neglect, the Obligation to Notify Attitude Scale, and the Attitude Scale for Child Rights (ÇHTÖ) were used. This research was carried out in dependent nursery classes within the scope of Primary School, Secondary School and High School in the 2021-2022 academic year under the Ministry of National Education in the province of Istanbul, which the researcher can easily reach. It was conducted with 765 volunteers who agreed to fill in the scales from the teachers and administrators working in these schools after obtaining permission from the school administration. However, these data were not used because the scales of 529 people were left blank. Therefore, 236 healthy data remained and this study was completed with 236 people. Statistical analysis of the data, percentage, arithmetic mean, standard deviation, descriptive statistics and frequency distributions of the scales with SPSS, correlation analysis, Post Hoc-Tukey test and independent sample t-test, One-Way Analysis of Variance (One-Way ANOVA) was used. The average of all sub-dimensions in diagnosing the symptoms and risks of child abuse is approximately 3 out of 5, and this value indicates a tendency for indecision in the participants. The fact that the standard deviations are not very high indicates that the participants scored similarly and were homogeneous in terms of their answers. The total score obtained from the scale of attitude towards children's rights is 99.93 out of 110, and since this value indicates a tendency very close to the opinion that I agree, the low standard deviation here indicates that the participants have similar views.

Within the scope of the study, it has been observed that reducing child abuse, early diagnosis and intervention are very important for the school and education system in Turkey. In addition, it has been concluded that it is very important and necessary to give trainings to educators on child neglect and abuse.

Keywords: Child, abuse, neglect, teacher, awareness, notification

Date: 31.03.2023

KISALTMALAR

ÇHS: Çocuk Hakları Sözleşmesi

ABSHÇEK: Ankara, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

UNİCEF: United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

TDK: Türk Dil Kurumu

WHO: World Health Organisation (Dünya Sağlık Örgütü)

ISPCAN: The International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect

CAPTA: Child Abuse Prevention and Treatment Act (Çocuk İstismarı Önleme ve Tedavi Yasası)

SBS: Sarsılmış Bebek Sendromu

MBPS: Munchausen by proxy sendromunun

İÇÜFB: İstismarın Çocuk Üzerindeki Fiziksel Belirtileri

İİÇDB: İstismar ve İhmalin Çocuktaki Davranışsal Belirtileri

İÇÜB: İhmalin Çocuk Üzerindeki Belirtileri

İİYEÖ: İstismar ve İhmale Yatkın Ebeveyn Özellikleri

İİYÇÖ: İstismar ve İhmale Yatkın Çocukların Özellikleri

ÇİAÖ: Çocuk İstismarı ve İhmalinde Ailesel Özellikler

TABLO LİSTESİ

Tablo1: Demografik Bilgi Tablosu

Tablo 2: İstismar/İhmal İle İlgili Özellikler Tablosu

Tablo 3: Bildirimi Tercih Etme Durum Tablosu

Tablo 4: İstismar/İhmal İle Karşılaşma Durum Tablosu

Tablo 5: Çocuk İstismarının Belirti Ve Risklerinin Tanılanması Ölçeği

Tablo 6: Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği

Tablo 7: Cinsiyete Göre Karşılaştırma

Tablo 8: Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği

Tablo 9: Branşa Göre Karşılaştırma

Tablo 10: Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo 11: İstismar Eğitimi Alma Durumuna Göre Karşılaştırma

Tablo 12: Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği

Tablo 13: Korelasyon Analizi Sonuçları

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Çocuklar toplumun temel yapısını oluşturmaktadır. Bu temel yapının sağlıklı olması demek sağlıklı bir toplum demektir. Bundan dolayı çocukların beden, ruh sağlıklarının korunması ve eğitimlerini en iyi şekilde alabilmeleri için desteklenmeleri gerekmektedir.

Çocuk dünyaya geldiği an itibari ile büyüme süreci boyunca ailesi ile kurduğu bağ ve iletişimin sonuçlarını kendince yaptığı çıkarımları içselleştirerek kişilik ve ruhunun temelindeki öz yapıyı oluşturmaktadır. Toplumun temel yapısı olan çocuk ve gençlerin her yönden sağlıklı birer birey olarak yetişmelerini sağlayabilmek kişilik gelişimleri açısından büyük bir önem taşımaktadır (Kocaer, 2006).

Toplumun temel yapısı olan çocuğun o toplumu oluşturan yeni nesil olduğu ve toplumun geleceği açısından çok önemli bir faktör olduğu bundan dolayı fiziken ve ruhen sağlıklı olması, kendi değerlerinin bilincinde bir birey olarak büyümesi ve bunları insanlara yararlı olacak bir şekilde kullanması onlara sunulan yaşam standartları ile ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Çocukların kendini bilen, özgüvenli, sorumluluk sahibi ve nitelikli birer birey olarak yetişmelerini sağlamak toplumun bugünü ve geleceğine yapılan önemli bir yatırım olarak görülmektedir. Çocuk için geliştirilecek olan politikaların ve uygulamaların temelini öncelikle çocuğu bir birey olarak görmek, sosyal, ekonomik, temel hak ve hürriyetten yararlanmasını sağlamak oluşturmaktadır (Aral ve Gürsoy, 2001).

Çocuklara rahat bir yaşam alanı sağlanması için, çocukların yaşaması, korunabilmesi ve geliştirilebilmesi gibi konularda farklı biçimde yaklaşımlarda bulunan Çocuk Hakları Sözleşmesi: çocukların büyürken yetiştirilebilmesi için halkın ülkenin ve ailelerin sorumluluğunu, yeni ilkeleri vasıtası ile açıklamaktadır. “Nitelikli birey” yetiştirilmesi amacının Çocuk Hakları Sözleşmesinin ilkelerinden olduğu gözlemlenmiştir. Bu sözleşmenin içinde çocuklarımızın sağlık, gelişim, eğitim ve katılım konuları bulunmaktadır. Bu temel konular çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarının önemi büyüktür. Dünyada özellikle de Türkiye’de çok eski dönemlerden, günümüze kadar süregelen ve yaygın olan çocuk ihmal ve istismarının çocuk hakları açısından incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Başta UNICEF olmak üzere birçok

kurum ve üniversite çocukların gelişimini konu alan araştırmalar yapmaktadır. Yapılan bu araştırmaların literatüründe çocuk istismarı konusu yer almaktadır. Çocuk istismarı bazı toplum ve kültürlerde farklı bir olgu olarak algılandığı ve tanımlama yapılırken de o toplumun etnik yapısından etkilenilerek yorumlandığı için farklı tanımlar yapılmaktadır (Bahar ve ark, 2009).

Çocuklarımıza yapılan istismarları ve ihmalleri Dünya Sağlık Örgütü'nün (1999) yardımı ile “Çocukların, fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumlu olmayan yönde etkileyen bir birey, halk veya devlet tarafından, isteyerek ya da istemeyerek yapılmış olan her çeşit fiziki, duygusal, cinsel istismarlar, ihmallere maruz kalmaları ve çocukların reklam nitelikli kullanılmaları, bir sömürü aracı olarak görülmesi ve kullanılması” olarak tanımlanmaktadır (Tugay, 2008).

Çocuklara yapılan istismar ve ihmaller, aile fertleri ve çocuğa bakmak ile yükümlü olan bireylerin, herkes tarafından kabul görülmeyen veya bu alanda uzmanlaşmış kişilerin uygunsuz ve hasar verebilir olarak grupladıkları çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyen veya kısıtlayan eylemlerin bütünü olarak ifade edilmektedir (Taner ve Gökler, 2004). Bunların sonucunda çocukta görülen fiziki, duygusal, sosyal veya cinsel bakımından zararlar çocuk için sağlık ve güvenlik konularını tehdit ettiği gözlemlenmiştir (Taner ve Gökler, 2004).

Çocuklara yapılan istismarlar, fiziksel, duygusal ve cinsel olarak üç alt başlık altında incelenmektedir. Meydana gelen bu istismarlar sonucunda sadece ailelerin etkilenmediği aynı zamanda iş alanlarının, yasal olan sistemlerin, sosyal kuruluşların da etkilendikleri görülmektedir (Taner ve Gökler, 2004).

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında çocuk istismarıyla ilgili olarak çocuğun fiziki, ruhsal olarak büyümesini engelleyen, cinsel olarak onun istismar ve ihmal edilmesine neden olabilecek reklamlar dâhil her türlü ticari faaliyetlerin tamamını kapsadığını önemle vurgulayan detaylı bir tanım yaptığı gözlemlenmiştir. Aynı zamanda çocuğun ihmal edilmesinin de bir istismar olarak görüldüğü bu tanımda; çocukların barınması, bakılması eğitim masraflarının karşılanması ve onların güvenli bir hayat sürmelerinden çocuğun aile fertlerinin sorumlu olduğunu ve doğabilecek tüm aksaklıklardan yine aile fertlerinin mesul ve yükümlü oldukları belirtilmiştir (Özcebe, 2009).

Çocuk istismarı ve ihmali üzerine yapılan çalışmalar, Türkiye de 1980’lerde başlamasına rağmen günümüzde hâlâ bu konuda sınırlı sayıda kaynak bulunabilmektedir. Bu sebepten dolayı ülkemizde meydana gelen çocuk ihmali ve istismarı vaka oranlarını net ifade edebilmenin olası olmaması ve bunun yanı sıra bu vakaların ülke çapında betimlemesini yapan araştırmaların da olmadığı saptanmıştır (Aksel ve Irmak, 2008). Aynı zamanda Türkiyede ve dünyada çocuk ihmallerine ilişkin olarak önemli adımlar atılmış olmasına rağmen çocuk istismar ve ihmallerinin bittiğini söylemek olası değildir. Ülkemizde meydana gelen çocuk istismarları ihmalleri aslında basında, polis sisteminde ya da adli makamlarda olduğu gibi değil daha geniş tabanlıdır ama bu istismarları ve ihmalleri tam olarak kayıt altına alacak veri tabanının olmamasından dolayı bu durum sağlıklı biçimde takip edilememektedir. Gizli tutulan ve müdahale dahi edilemeyen çocuklar, bu duruma maruz kalarak gelecekte istismarcı birer ebeveyn adayları olmaktan kaçınamadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Tugay, 2008). Çocukluk döneminde yaşanan travmalar içinde çocuk istismarının genellikle çocuğa en yakınları tarafından yapılıyor olması, bu sebepten tekrarlanma olasılığının çok yüksek olduğuna ve tanımlanması en zor vaka olduğuna yapılan araştırmalar sonucunda ulaşılmıştır (Yalçinkaya, 2011).

Ülke içinde son dönemlerde çocukların istismarını önlemek ve onları korumak adına Çocuk Koruma Kanunu çıkartılmasının yanı sıra çocuk polisi çalışmalarına da hız verildiği gözlemlenmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde bu konuda ki çalışmaların yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı kamuoyunun daha fazla bilgilendirilmesi, istismar ve ihmale maruz kalan çocukların koruma altına alınacağı ve tedavi edilecekleri kurum ve kuruluşların artırılması ve istismarla ilgili kanundaki maddelerin uygulanışında zorunlulukların getirilmesi gerekli olduğu düşünülmektedir.¹ Bununla beraber bu konu

¹ Türk Ceza Kanunu; Madde 103- Çocuklara ilişkin cinsel olarak onlara tacizde bulunan şahıslar toplamda üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır. Cinsel istismara ilişkin olan deyimden;
a) Henüz on beş yaşını tamamlamamış olan ve aynı zamanda fiili olarak düşünme becerisine tam olarak erişmemiş olan çocuklara ilişkin yapılan her türlü olan cinsel davranış sergilenmesidir,
b) Diğer çocuklara ilişkin yapılan cebir, tehdit, ya da bir nedene dayandırılarak ortaya çıkmış olan cinsel anlamdaki davranışlar anlaşılmaktadır.

1. Yaşanan cinsel istismar sonucunda istismara uğrayan kişinin vücuduna organ ya da buna eş değer olan bir cisim sokulursa bu durumu gerçekleştiren kişi hakkında sekiz ila on beş yıl arasında bir hapis cezası verilmektedir.

çevresindeki meslek ve meslek çalışanlarının daha fazla bilgilendirilip eğitim verilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir.

Çocuklarla en yakın ilişki kuranlar öğretmenler olduğundan dolayı çocuk ihmal ve istismarları eğitimi kapsamında yapılan ya da yapılacak olan etkinliklerin artırılmasının önemi vurgulanmıştır. Böylece çocukla ilgili bir sıkıntının olması durumunda erken müdahale edilebilme olasılığını arttırmak mümkün olacaktır. Çocukların okul çağı ile beraber evlerinden ve ailelerinden sonra en fazla zamanı okullarında geçirdikleri bilinmekte, bu sebepten sürekli olarak onlar ile beraber olan öğretmenlerin farkındalık seviyelerinin arttırılmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra durum tespiti yapılmalı kayıt altına alınmalı ve çeşitli uygulamalara başvurulmalıdır.

Çocuk sağlığının iyileştirilmesi, korunması, ihmal ve istismar olgularının erken teşhis edilmesi, erken müdahalenin yapılması konusunda çocuk ve öğretmene önemli rol düşmektedir. Öğretmenler, sağlıkçılar ve aileler ile iş birliği yapılması çok önemlidir. Bu çalışma, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yöneticilerin çocuk istismarı ve ihmalinin risk olgularını ayırt etme, farkındalık düzeylerini saptayarak bu konuya ışık tutabilmek amacı ile yapılmıştır.

1.1. PROBLEM CÜMLESİ

Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler ve yöneticiler çocuk ihmal ve çocuk istismarına yönelik riskleri fark edebilecek düzeyde bilgi ve farkındalığa sahip midir?

2.Cinsel anlamda saldırının birinci fıkrasında (a) Himayesinde bulunan çocuklara ilişkin olarak tehdit ya da diğer yollar ile cinsel saldırıda bulunan kişilere yukarıda bulunan ceza oranından yarı fazlası ceza verilmektedir.

3.Bu suçun sonuçlanmasının ardından tacize uğrayan kişinin beden sağlığı ile ruh sağlığında yaşanan bozulmalar sonucunda kişiye en az on beş yıl hapis cezası verilmektedir.

4.Meydana gelen bu suçun kişinin hayatını sonlandırması ya da onu bundan sonra bitkisel olarak yaşamasına neden olacak olan bir duruma getirmesi sonucunda kişiye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmektedir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin ve yöneticilerin çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi, arasındaki ilişkiye bakılmasıdır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ALT AMAÇLARI

1. Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili eğitim alma durumları nedir?
2. Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali vakası ile karşılaşma ve bildirim yapma durumları nedir?
3. Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali ile karşılaşma durumları ve tutumları nedir?
4. Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ne düzeydedir?
5. Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları ne düzeydedir?
6. Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama ve ilgili alt bileşenleri olan istismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri, ihmal belirtileri, istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri, istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri, istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri ve çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikleri konularında bilgileri ne düzeydedir?
7. Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları, çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
8. Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
9. Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama ve ilgili alt bileşenleri olan istismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri, ihmal belirtileri, istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri, istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri, istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri ve çocuk

istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikleri konularında bilgi düzeyleri çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre anlamlı farklılaşma var mıdır?

10. Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları, çocuk istismarı ve ihmaliinin bildirimine yönelik tutumları ve çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama ve ilgili alt bileşenleri olan istismar ve ihmaliin çocukdaki fiziksel belirtileri, ihmali belirtileri, istismar ve ihmaliin çocukdaki davranışsal belirtileri, istismar ve ihmaliye yatkın ebeveyn özellikleri, istismar ve ihmaliye yatkın çocukların özellikleri ve çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikleri konularında bilgileri arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çocuk istismarı ve ihmali toplumda çok dikkat edilmesi gereken bir konudur. İstismar edilen ve ihmali edilen çocuklara her toplumda, toplumun değişik kısımlarında rastlanmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumu çalışanları istismar ve ihmaliin erken fark edilmesinde, aile ve toplumu bilinçlendirmede aktif rol oynamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yöneticilerin riskli aileleri, çocukları tanımada ve olayları olmadan önleyebilme yönünden avantajlı konumda olduğu gözlemlenmiştir.

Bu bakış açısıyla okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yöneticilerin çocuk istismarı ve ihmali konusunda ki riskleri ve olguları ayırt edebilme yeterlilik düzeylerini saptayarak bu konuya ışık tutmak amacıyla okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yöneticilerin çocuk ihmali ve istismarına yönelik bilgi ve farkındalık düzeylerinin saptanmasını hedefleyen bu araştırma planlanmıştır.

1.5. VARSAYIMLAR

Bu araştırmada:

- Araştırmada katılımcıların anketleri ciddiye ve samimiyetle doğru şekilde doldurdıkları varsayılmaktadır.

1.6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma:

- Araştırma ölçeklerini eksiksiz doldurmuş olan öğretmen ve yönetici katılımcılar ile sınırlıdır.
- Araştırma İstanbul İlinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 2021-2022 eğitim öğretim yılında ki bağımsız Anaokulları, İlkokul, Ortaokul ve Lise bünyelerindeki bağımlı ana sınıfları ile sınırlıdır.
- Araştırma kuramsal temellere dayalı olarak seçilen bağımlı ve bağımsız değişkenlerle sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. ÇOCUK KAVRAMI

Yaşamakta olduğumuz gezegen içinde yaşamakta olan halkların, insanların birbirleri ile dayanışmaları her bir halk için çeşitlilik gösterir yani çocuk olgusu kültürel tarafı bulunduğundan dolayı çocuk için net olarak bir tanım yapılabilmesi mümkün değildir (Öktem, 2012: 5). Önem arz eden konu olarak görülen çocuğun tanımlanması için biyolojik ve sosyal anlamda bilgi birikimlerine dayandırılması ile mi yoksa negatif olmayan hukuk ile mi yapılabilmesinin hassasiyetinin bulunduğu söylenmiştir (Kök, 2002: 92-93). Çünkü yapılacak olan tanım, kanunların ve insanların çocuk için düşüncelerini dolaylı olmayan yönde etkilemektedir. Orta Çağ'da şu anki anlamı için çocukluk kavramının kullanılmaması gibi bunun ile birlikte çocuk teriminin bebek ve ergen yaşları arasında olan bir yaşam evresinden ziyade akraba biçiminde isimlendirilmesi ve çocuklarımızın görünüş olarak küçük olan yetişkin bir birey biçiminde benimsenmesi ifade etmektedir (Gander ve Gardiner, 2010: 26).

Çocuk kavramı uzun senelerce daha yetişkin bir birey olamamış, kararını bağımsız bir biçimde vermeyen, biyolojik anlamda geçiş zamanı biçiminde görülür; bundan dolayı çocukluk, zamanla geçici, eksik olan bir biçim şeklinde kabul edilir ve bu anlayıştan doğan bir sonucu biçimden görülen bağımlı olmayan varoluşa sahip gözükmeyen, nitelikli olmayan bir düzenin ortaya çıkmış olduğu kabul edilir. Bunun ile birlikte halkın çocuklara karşı bakışlarının çocuklarımızın çocukken yaşadıkları durumların yanında yetişkin zamanına vermiş oldukları tepkileri direk olarak etkilemiş olduğuna değinilmiştir (Allison, 2001: 29-30). Özellikle Orta Çağ'da çocuk olan kişiler çocuk davranışı görmüyorlardı, yetişkinler ile bir tutuluyorlardı, onlar gibi giyiniyor, gündelik olarak yetişkinlerin yaptıkları işleri yapıyorlar, gerektiği zaman devletin başına geçebiliyor ve suç işlemeleri durumunda bir yetişkin gibi idam ediliyorlardı. Bu dönemde çocuklar bir yük olarak görülmekte idi. Bundan dolayı da 1800'lere kadar en çok işlenen suç olarak çocukların öldürülmesi sonuçlarına ulaşılmıştır. Bazı ebeveynler ise çocuklarını sütannelere ya da bakım yurtlarına terk ediyorlar ve bundan dolayı hayat

şartları çok zor olduğu için hayata tutunabilme ihtimalleri sadece %45 civarı olduğu saptanmıştır (Atıcı, Bilgin ve İnanç, 2004).

“Çocuk” kavramının tanımı tarihte toplumların farklı yapılarına, gelenek, görenek, kültür, inanç ve ekonomik yapılarına göre değişiklik göstermektedir. “Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne (ÇHS) bakıldığında, 18 yaşın altındaki her birey çocuk sayılmaktadır (Şirin, 2011). Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin içinde bulunan ilk maddeye göre, çocuklara ilişkin uygulanmakta olan kanunlar kapsamında henüz on sekiz yaşını doldurmamış olan herkes çocuk sayılmaktadır. Bu tanım “Türk Medeni Kanunu’nda kullanılan “küçük” kavramını içine almaktadır (ABSHÇEK, 1999; UNİCEF, 1996). 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 6/1- b maddesinde” ise çocuk kavramına; henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişidir denilmiştir.”² Yapılmış olan bu genel tanımlamaların yanı sıra değişik anlamlarda ve değişik görüşlerde de tanımlamalar bulunmaktadır. Bu tanımlamalardan birisini yapan Yörükoğlu ise çocukları hızlı biçimde ve şaşırtan değişimler gösteren canlılar olarak ifade etmektedir. (Yörükoğlu, 2011). Diğer bir tanım ise çocuklar için devamlı gelişmekte ve değişmekte olan bir canlı biçiminde tanımlanmakta (Altınköprü, 2003) iken bunun yanında da kültür sürekliliği tarafından önemli bir canlı olduğu belirtilir. TDK’nin ufak yaşlardaki erkek veya kız biçiminde tanımlamış olduğu çocuk bütün bir anlam da ise insan yavruları biçiminde tanımlanır (Karadağ, 2013; www.tdk.gov.tr).

Çocukluk; gençlik ve yetişkinlik döneminin temellerini oluşturarak şekillenmesini sağlayan bir dönemdir. Bireylerin beden, ruh ve zihin sağlıklarını, başarılarını, topluma, kendilerine yararlı ve ahlaklı olup olmamaları nasıl bir çocukluk dönemi geçirdikleri ile yakından ilişkilidir. Bundan dolayıdır ki gelişmiş toplumların devletlerinin politikalarında çocukların eğitimi, sağlığı ve sosyal haklarına yer verilmiştir. Ulu önderimiz M. KEMAL ATATÜRK de bu konunun önemini " Çocuklar geleceğimizin güvencesi, yaşama sevincimizdir. Bugünün çocuğunu, yarının büyüğü olarak yetiştirmek hepimizin insanlık görevidir" diyerek çocuğun önemine değinmiştir (Mechin, 2001).

Çocuklar da bir birey olarak kabul edildikleri için hukuk düzeninin onlara tanıdığı hakların yanı sıra çocuk oldukları içinde bazı haklara sahiptirler. Bu hakların kimisi

² <http://www.mevzuat.gov.tr> Erişim Tarihi: 18.01.2019.

antlaşmalar veya sözleşmelerle düzenlenmiş, kimisi ise ülkelerin mevzuatlarında beyan olarak yer almaktadırlar. Toplumların savaştan uzak barış içinde huzurlu olarak birlik ve beraberlik dâhilinde yasa isteklerinin varlığından dolayı Milletler Cemiyetinin kurulmuştur. Milletler Cemiyeti ise 26 Eylül 1924 yılında Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi'ni kabul etmiştir. 1948 yılında Birleşmiş Milletler açısından kabul görülen İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesi'nde çocuk hakları ve özgürlüğü yeteri miktarda değinilmemesinden dolayı çocuklarımızın özel durumu ve korunmaları gibi nedenlerden dolayı çocuklar için ayrıyeten bir dosya hazırlanması kararı alınmıştır. 1959 yılının 20 Kasım'ında Birleşmiş Milletler, 78 devletin temsilcileri ile ÇHS'ni oylama sonucu kabul etmiştir. 1990 yılının 14 Şubat gününde ülkemizde imzalanmış olan ve Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen belge 1994 yılının 9 Aralık gününde TBMM tarafından onaylandığı bilinmektedir. ÇHS 1995 yılının 27 Ocak gününde Resmi Gazete'de yayımlanarak 4058 sayılı yasa ile iç hukuk yasasına dönüştürülmüş ve ülkemizde uygulanmaya başlanmıştır (Taş, 2017).

2.2. OKUL ÖNCESİ VE ÖNEMİ

Okula başlamadan önceki zamanda eğitimi; 0 ile 72 aya aralığındaki çocuklar için gelişim düzeyleri ve kişisel farklılıkları için uygun olan, fazla bir miktarda uyarısı biçimde olan çevresel olanaklar sağlamakta olan, çocukların bedensel anlamda, duygusal ve sosyal açıdan gelişimlerine destek veren, bizzat kendilerini halkın kültürel anlamdaki değeri doğrultusunda içinde, en güzel bir şekilde yönlendirebilen ve okula hazırlayabilen temel olarak görülen eğitim bütünü kapsamı içinde yer bulan, bir eğitim zamanıdır (Komisyon, 1993).

Okul öncesi eğitimi; “Çocuğun anne rahmine düşmesi ve ilkokul yıllarına kadar olan dönem içinde onları kişisel gelişimleri açısından içine alan toplumda, zengin biçimde uyaranların olduğu çevrede kültürel değer ve özelliklerin bulunduğu çevrede iyi şekilde yönlendirilen, eğitim süreçleri olarak tanımlanmaktadır (Oğuzkan ve Oral, 1993).

Bireyin kişiliğinin temellerinin atıldığı dönem okul öncesi dönemidir. Bu dönemde kolayca kazanılabilecek davranışlar hayatının ilerleyen döneminde fiziksel, duygusal, sosyal, dil, zihinsel gelişimlerini etkileyen ve değişmesi zor olabilecek kalıcı kişilik

özelliklerinin meydana gelmesine zemin hazırlamaktadır (Oğuzkan ve Oral, 1993; Kandır, 1991).

Çocuk sadece okulda sosyal olarak kabul edilebilir davranışları öğrenmez, aynı zamanda yetişkinlerle ve aile dışında akranlarıyla nasıl aktif bir şekilde iletişim kuracağını da öğrenir (Senemoğlu, 1994). Çocukların iyi davranışları, alışkanlıkların kazanılması, tüm olayların olumlu bir şekilde geliştirilmesi, bu eğitimi sağlayacak öğretmenlerin yeterliliğinin öneminin bir göstergesidir. Okul öncesi dönem çocuklarının birçok çalışmasının sonucu olarak okul öncesi eğitim alan çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki çocuklardan daha iyi olmadığı görülmektedir. Fakat tek başına okulda verilen eğitim yeterlidir diyemeyiz, aile ile işbirliği yapılarak okuldaki eğitimin evde de devam etmesi çocuk da istenilen davranışsal ve gelişimsel değişikliği kısa zamanda kalıcı olmasını sağlayacaktır. Bu ve buna benzer bütün sonuçlara baktığımızda okul öncesi eğitiminin önemini ve gerekliliğini açığa çıkarmaktadır.

2.3. ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE KÜLTÜREL ANLAMI

İnsanlığa ait olan bu olgu en az insanlık tarihi kadar eskidir. Yani insanın var olduğu günden beri çocuk istismarı ve ihmali de vardır. Ancak bu konu son yüzyıllarda gündeme gelmeye başlamıştır. Amboroise Tardieu (1860) çeşitli araştırmalar yaparak ilk çalışmayı başlatmıştır. Daha sonra 1946 yılında Dr. John Caffey kemik kırıklıkları ve çocuk istismarı arasındaki ilişkiyi açıklamıştır, C. Henry Kempe ise 1962 yılında “Battered Child” terimini kullanarak çocuk istismarı kelimesinin önünü açmıştır. Daha sonra literatürde “Battered Child” terimi çocuk istismarına dönüşmüştür (Başbakkal ve Baysal, 2004).

Tarihsel süreç içerisinde çocuk istismarı konusundaki en büyük gelişme Çocuk Hakları Sözleşmesi’dir. Bu sözleşmenin kabul edilmesiyle birlikte çocuk istismarı ve ihmali evrensel boyutta yasa olarak ele alınmıştır. Bunun yanı sıra Dünya Sağlık Örgütü yaptığı araştırma ve yayınladığı raporlar ile çocuk istismarı ve ihmali önlemeye verdiği önemi göstermektedir. 1960’lı yıllarda ise çocuk istismarı ve ihmali sistematik bir şekilde ve bilimsel olarak ele alınmıştır. 1980’li yıllardan sonra dünyada fiziksel

veya cinsel ayrımı yapılmaksızın çocuk istismarı ve ihmalinin önlenmesinin üzerinde daha fazla durulmuştur (Başbakal ve Baysal, 2004).

Çocuk istismarı birçok farklı etkenlerden dolayı ortaya çıkmakta ve bu etmenlere bağlı olarak farklı sonuçların meydana gelmekte olduğu bu konuda yapılan çalışmalar doğrultusunda saptanmıştır. Kültürel farklılığın olması çocuk istismarı ve ihmali üzerinde de etkisini göstermiştir. Bundan dolayı toplumdaki kişilerin hangi davranışlarının istismar olarak değerlendirileceği konusunda çeşitli görüşlerin varlığı sebebi ile evrensel tek geçerli bir tanım yoktur (Keser, İnan, 2016). Bazı kültürlerde çocuk istismarı ciddi boyutlarıyla ele alınırken bazı kültürlerde bu durum önemsenmez. Bir davranışın çocuk istismarı ve ihmaline girip girmemesi yine kültürel kodlara bağlıdır. Toplumun inanış biçimleri, değerleri, aile ilişkileri bir davranışın çocuk istismarı olup olmadığını belirler. Örneğin doğu toplumlarında çocuk hak sahibi değildir ve ebeveynlerinin sorumluluğundadır. Buna karşın batı toplumlarında ise çocuk hakları, sorumlulukları olan bir bireydir (Atamer, 2005).

Çocuk istismarının tarihsel boyutunu ele alıp incelendiğinde tarih boyunca kültürler arasında farklılık olsa da çocuğun da bir birey olduğu ve haklarının olduğu olgusu en önemli olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada önemli olan durum çocuğa fiziksel, ruhsal bir zarar vermemek ve istismarın önüne geçmektir.

2.4. TÜRKİYE'DE ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ

Türkiye'de ve dünyada 18 yaşını doldurmamış olan her birey çocuk olarak sayılmaktadır. Çocuk istismarı; yetişkinler tarafından çocuklara karşı gösterilen her türlü kötü davranıştır. Bu davranış fiziksel de olabilir duygusal da olabilir. Çocuk ihmali ise çocuğa bakmakla yükümlü olan yetişkinin veya yetişkinlerin çocuk için önemli olan asgari yaşam gerekliliklerini yerine getirmemesidir. Ailelerin eğitim durumları, gelir düzeyleri çocuk istismarı ve ihmali ile doğru orantılıdır. Türkiye'de ise çocuk istismarı ve ihmali gelir ve eğitim düzeyi fark etmeksizin toplumun her kesiminde görülebilen bir durumdur (Yüksel ve Yüksel, 2014).

Kültürel anlamda Türkiye'ye baktığımız zaman aslında Türkiye'nin çocuk istismarı ve ihmalinin rahatlıkla zemin bulduğu bir ülke olduğunu görürüz. Özellikle hâlâ erkek egemen toplum yapısının varlığını devam ettirmesi, kadınların ve çocukların söz sahibi

olmaması, aile içi cinsiyetçilik, aile planlamasının olmaması gibi durumlardan dolayı Türkiye çocuk istismarına açıktır. Türkiye'de çok çocuklu aileler hâlâ varlığını devam ettirmektedir. Bu da çocuk ihmalinin yolu açmaktadır. Anne baba bütün çocuklarına aynı imkânı sağlayamamakta, gerekli eğitim ve yaşam olanaklarını verememektedir. Özellikle bu tür ailelerde çocuklar maddi imkân olarak kullanılmakta ve çalıştırılmaktadır. Aile içi cinsiyetçilik de bir diğer istismar ve ihmal durumudur. Aile içerisinde erkek çocuklara daha çok değer verilmesi, kızlara değer verilmemesi, eğitimlerinin kesilmesi ve erken yaşta evlendirilmesi bu duruma örnektir. Özellikle Türkiye toplumunda görülen çocuk gelin vakaları ise ülkede çocuk istismar ve ihmalin varlığını gösteren en önemli kanıtlardan biri oldu görülmektedir (Yüksel ve Yüksel, 2014).

Türkiye'de çocuk istismarını araştırma ve gereken önlemlerin alınması için TBMM'de bir araştırma komisyonu kurulmuştur. Bu komisyonun hazırladığı rapora göre Türkiye'de çocuk istismarı sırasıyla şuralarda ortaya çıkmaktadır: öncelikle ailede, sonra okullarda, sonra da bakım evleri ve yurtlarda. Türkiye'deki en büyük sorun ise istismara uğrayan çocuk bunu dile getiremiyor yetişkinler de aynı şekilde bunu dile getirmekten çekiniyor ve saklıyor. Sadece cinsel istismar değil, fiziki şiddet, zorla çalıştırılma, eğitimden mahrum bırakılma durumları da aynı şekilde dile getirilmiyor aile içinde veya kurum içerisinde saklanıyor. Ülkemiz bütününde 4 ile 12 yaşları arasında bulunan ve toplam olarak 16100 çocuk ile yapılmış olan araştırma sonucu kız çocukların yüzde 34,6'sının, erkek çocuklarının ise yüzde 32,5'inin fiziksel istismarlara uğradıkları gözlemlenmiştir. İstismarlara maruz kalanların yüzde 77'sinin aile bireylerinden, yüzde 11 diğer akrabaları tarafından ve yüzde 2'si ise çocuklar ile irtibatı olan bireylerden kaynaklanmış olduğu belirlenmiştir (Dilsiz ve Mağden, 2015).

Çocuk istismarı ve ihmali ülke veya kültür fark etmeksizin her yerde karşılaşılabileceğimiz bir durumdur. Türkiye'de kanunlarla yasaklanmış olmasına rağmen karşılaştığımız şekiller; çocuk işçi, çocuk gelin, dilencilik, bakım evleri ve yurtlardaki cinsel istismar, bakıcıların ve kreşlerdeki öğretmenlerin kötü muamelesi, dayak vb.dir.³

³ Türk Ceza Kanunu; Madde 229-

TBMM’de kurulan “ilk olarak istismar suçu kapsamında çocuklara ilişkin olarak her olayın ele alınması ve bu konuya ilişkin olarak gerekli tedbirlerin alınmaması adına kurulmuş olan komisyon, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Hizmetler gibi kuruluşlar çocuklara yapılan istismarlara daha fazla ilgi göstermiş ve bu konunun üzerine düşmüşlerdir.

2.5. DÜNYADA ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ

Çocuk istismarı dünyada da büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalara göre dünyada çocuk istismarı oranı %25 tir. Bu oran çok büyüktür ve yine yapılan araştırmalara göre çocuklar genellikle tanıdıkları birileri tarafından istismara uğramaktadır. Bu kişiler; anne, baba, erkek kardeş, öğretmen ya da din görevlisidir. Cinsel istismar diğer istismar türlerinden daha yüksek bir orana sahiptir. İstismara uğrayan çocuklar ise genellikle 6-12 yaş aralığındaki çocukları kapsadığı belirtilmiştir (Çetin, 2009).

Çocuklar üzerine kurulan en büyük kurum olan UNICEF Birleşmiş Milletler tarafından kurulmuş bir kurumdur. İkinci dünya savaşı en çok da çocuklar üzerinde olumsuz etkiler bırakmıştır. Bu yüzden 1959 yılına kadar çocuklar için özel herhangi bir çalışmanın olmadığına dikkat çekilmiş ve 20 Kasım 1959’da Çocuk Hakları Sözleşmesi kabul edilmiştir. Çocuk Hakları sözleşmesinin 19. Maddesi, 34. Maddesi ve 39. Maddesi çocuk istismarı üzerinedir. İlgili maddeler şöyledir;

Madde 19: 1. Taraf milletler, çocukların ebeveynlerin veya her ikisinden birinin, kanuni vasi veya vasilerinin ya da bakımlarını üstlenmiş olan birinin yanında bulunuyor

(1) Çocuk olan kişileri ya da kadınları bedenlen ve ruhen çalıştıran kişilere bir ila üç yıl arasında hapis cezaları verilmektedir.

(2) Bu dilencilik suçu kapsamında kullanılan çocuk ya da sakat olan kişilerin yakınları bunu yapması durumunda özellikle belirtilen cezanın yarı oranında ekleme yapılmaktadır.

İş Kanunu Madde 71. On beş yaşına gelmeyen çocukların iş dünyasına dahil edilip çalıştırılması yasaklanmıştır. Bunun yanı sıra on dört yaşını doldurmuş olan kişilerin, akli dengeleri yerinde olmak kaydı ve okullarını ve eğitimlerini engellemeyecek durumları çerçevesinde hafif olan işlerde çalıştırılmalarına izin verilmektedir.

Temel olarak eğitimlerini tamamlamış olan çocukların, okul hayatı son bulmuş ise eğer günde en fazla yedi saat çalışabilirler ve haftalık olarak otuz beş saatten fazla çalışmaları yasaklanmıştır. Bunun yanı sıra yaş olarak on beş yaşını tamamlamış olan çocuklar gün içinde sekiz saat çalışırken haftada ise en fazla kırk saat çalışabilmelerine izin verilmektedir. Bunun yanı sıra okul eğitimleri devam eden çocuklar da okul dışında kalan zamanlarda en fazla günde iki saat çalışırken bunun yanı sıra haftada ise en fazla on saat çalışmalarına izin verilmektedir. Aynı zamanda okul kapalı ise bu süre yukarıda belirtilen saat sınırlamasını geçmemektedir

iken bedeni yada duygusal saldırıları, şiddetleri yada gözden kaçırmaya, ihmalkar olan muamelemeler, ırza geçmek de olmak üzere bütün istismarlar ve kötü muamele olaylarını önlemek, belirlemek, bildirmek, yetkili olan kişilere aktarılması, soruşturma yapılması, tedavi edilmesi ve sonrasında izlenmesi nedeni ile gerek arz eden çeşitli yöntemi uygun görüldüğü zaman devletin duruma el koyması kadar işin gereksinimlerine bakarak çocuk için ve bakımlarını üstlenmiş olan bireylere, gerekli olan yardımı sağlayabilmek sebepleri ile sosyal projelerin düzenlenebilmesi için etkili yöntemlerde içermesi gerekmektedir.

Madde 34: Taraf Milletler, çocukları her çeşit cinsel içerikli sömürgelere ve cinsel istismarlara karşı bir biçimde korumak için güvence verirler. Bu nedenle taraf milletler özellikle: a) çocukların yaşamış oldukları cinsel içerikli faaliyet için kandırmak ya da sorlamak; b) Çocuğun, fuhuşlar veya farklı olan kanun dışı cinsel içerikli faaliyet içinde bulundurulması ile sömürmek; c) Çocuğun pornografik biçimdeki etkinliklerde ve malzeme biçiminde kullanılması ile sömürmek; bunların önüne geçmek için Uluslar arası seviyede ve ikili olarak ilişkiler için gerekli olan her çeşit önlemleri almaktadırlar.

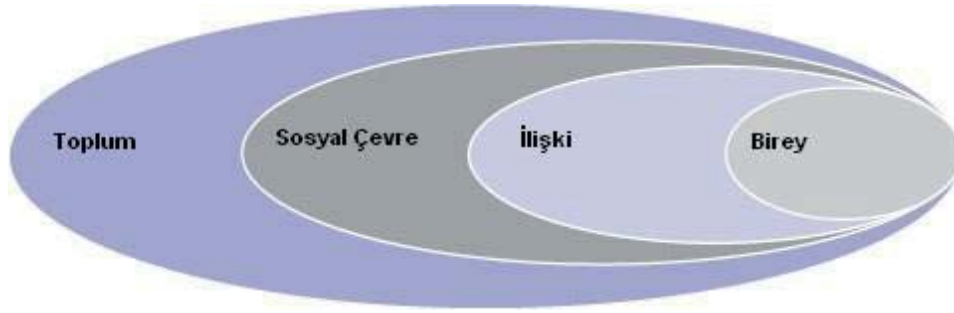
Madde 39: Taraf milletler; çeşitli ihmaller, sömürüler, işkenceler veya her çeşit zalimlikler, aşağılayıcı biçimde etkileşimler ya da cezalar uygulamak ya da silahlı olaylar sonucu mağdur olan çocukların, bedeni veya ruhani açıdan sağlıklı bir hale tekrardan kavuşabilmesi ve tekrardan halkın içine girebilmesini elde etmek için uygun görülen bütün önlemi almaktadırlar. Bu çeşit hayata geri kazandırma, çocukların sağlıklarını, özgüvenlerini ve saygınlıklarını geliştirmekte olan bir alanda gerçekleştirilmektedir.

Çocuk istismarı ve ihmalinin dünya çapında önüne geçmek için devletler yukarıdaki bazı maddelerini verdiğimiz Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni kabul etmiştir. Ancak buna rağmen hâlâ dünyada çocuk istismarı ve ihmali engellenemiyor. Özellikle Doğu Asya ülkelerinde çocuk işçi oranları fazladır. Bu da bize gösteriyor ki fiziksel istismar bu bölgelerde yüksek orandadır. Amerika ve Avrupa'da ise cinsel istismar fiziksel istismardan daha fazladır. UNICEF her yıl bu konuda araştırmalar yapmakta çocuk istismarı ve ihmalinin azalması için çalışmaktadır.

2.6. ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ

Çocuk ihmal ve istismarı, çocuğun ebeveynleri, bakıcısı, öğretmeni ya da ondan sorumlu olan vasisi tarafından toplum kuralları ve bu konu uzmanlarınca uygun olmayan ya da çocuğa zarar verebilecek nitelikte tanımlanabilecek, onun gelişimini kısıtlayan ya da engelleyen eylemleştirilmiş ve eylemleştirilmemiş davranışların tümüdür. Bu davranışların eyleme dönüştürülmesi ya da dönüştürülmemesinin sonucunda çocukların ruhsal, fiziksel, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görebilmeleri sağlık ve güvenliklerinin tehlikeye girme olasılıkları çok yüksektir. Hatta çocuk ihmal ve istismarından dolayı sakatlanmalar, ciddi yaralanmalar ve ölümler olabilmekte ve bu bir tıbbi, hukuki, sosyal birçok yönü olan önemli bir toplum sağlığı sorunudur (Yüksel ve Yüksel, 2014).

Günümüzde ise WHO'nun ve ISPCAN'nın çocuk istismarını önleyebilmek için yapmış olduğu çalışmalar doğrultusunda çıkartılan raporlarda farklı etmenlerin karşılıklı etkileşimini belirten sembolik bir ekolojik model sunulmuştur (http://whqlibdoc.who.int/publications/2006/9241594365_eng.pdf, Erişim tarihi: 20 Haziran 2019).

Şekil 1. Çocuk İstismarı İçin Risk Faktörlerini Tanımlayan Ekolojik Model

Yukarıdaki çocuk istismarına sebep olan risk faktörleri tanımlarının bir ekolojik modeli verilmiştir. Bu ekolojik model 4 aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama birey, ikinci aşama ilişki, üçüncü aşama sosyal çevre ve dördüncü aşama ise toplumdur.

Ekolojik modelimizin ilk bölümü olan; cinsiyet ve yaşla alakalı olan biyolojik değişkenlik göstere olguları ile birlikte çocukların istismarına hedef olabilecek olan faktörler inceleme altına alınmaktadır (Tugay, 2008).

2.7. ÇOCUK İSTİSMARI NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

Çocuk istismarı nedenlerinin değerlendirilebilmesi için ortaya konulan ekolojik model, çocuk istismarının tüm formlarının başlangıcını gözler önüne seren bir çalışmadır. Bu ekolojik model üzerinden çocuk istismarını ve birbirlerinden etkilenen risk unsurlarını da içinde barındırdığı gözlemlenmiştir. Herhangi bir etken tek hali ile kişilerin çocuklarımıza neden vahşi bir biçimde davrandıklarını veya neden çocuklara uygulanan istismarların diğer halklarda başka halklara göre yaygın bir biçimde olduğunu açıklamak konusunda yeterli olamaz. Farklı şiddet türleri içinde olduğu gibi, çocuklara uygulanan istismarları da çeşitli seviyelerdeki birden çok etkenin beraber oluşturdukları karmaşık biçimdeki etkileşimlerini incelenmesi ile en güzel biçimde anlaşılabilir.

Dünya Sağlık Kurumu (1999), çocuklara uygulanan ihmaller ve istismarlarının farklı etkenlere dayalı kalarak gerçekleştirildiğini belirtilmiş ve bu riskli etkenlerini aşağıdaki gibi ailevi, çocuklardan kaynaklanan, toplumsal biçimde ve ebeveynlerden kaynaklanmış olan takımlara ayrılmış ve aşağıda bulunan tabloda gösterilmiştir.

Çocuklar üzerinde fiziksel ve psikolojik istismar ve ihmalin gelişmesini oluşturduğu düşünülen risk faktörleri Tablo 2’de verilmiştir (Tugay, 2008).

2.8. ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARININ SINIFLANDIRILMASI

Dünyanın birçok yerinde çocuklara karşı ihmaller ve yanlışlar onları hiçe sayan davranışlarla ilgili bilgiler çoğalmakta ve bundan dolayı bu davranışları tek bir grup değil de farklı alt gruplara ayırma ihtiyacı meydana gelmiştir (Turla, 2002). Çocuk istismarı ve ihmali kavramı, çocuğa karşı yapılan eylemin türü, bu eylemin nedenleri ve çocuk üzerindeki etkilerinin de farklı olduğu gözlemlenmiştir. Ülkelerin çoğu çocuk istismarını önleme ve tedavi kanununda [The Federal Child Abuse Prevention and Treatment Act (CAPTA)] belirtilen standartlar doğrultusunda çocuk ihmal ve istismarını dört alt grup olarak kabul etmiştir. Fakat bazı ülkelerin kendi standartlarını belirleme ile yükümlü olduğu belirtilir bu da alt gruplarda değişikliğe sebep olur (www.childwelfare.gov, Erişim tarihi 10.08.2011). Ama yapılan araştırmada ülkelerin bu konudaki çalışmalarının çoğunluğu temel alınmıştır.

Çocuk istismarı üç temel alt gruba ayrılıp incelenmekte iken çocuk ihmali ise iki temel alt gruba ayrılarak incelenmektedir. Çocuk ihmal ve istismarının bu şekilde farklı gruplara ayrılmak zorunda kalacak derecede farklılık göstermesi ve çok olması sadece aileleri değil, toplumu, yasal sistemleri, eğitim sistemini, sosyal kuruluşları ve meslek gruplarını da etkileyen önemli bir toplum sağlık sorununu oluşturmaktadır (Taner ve Gökler, 2004).

Çocuk istismar alt grupları;

- Fiziksel istismar
- Cinsel istismar
- Duyusal istismardır.

Çocuk ihmalinin alt grupları;

- Fiziksel ihmal
- Duyusal ihmaldir.

İstismar ve ihmalin farklı şekillerde kabul edilmesi sadece aileleri değil, toplumu ve toplumsal kuruluşların hepsini etkileyen bir toplum problemidir (Taner ve Gökler, 2004).

Çocuk istismarını Dünya sağlık örgütü (1999) 5 alt grupta toplamıştır. Bunlar;

1. Fiziksel istismar,
2. Duygusal istismar,
3. Cinsel istismar,
4. İhmal,
5. Sömürü

(http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/neglect/en/print.html Erişim tarihi: 15 Haziran 2019).

Kozcu (1989) çocuk istismarı ve ihmalinin alt başlıklarını aktif ve pasif eylemler olarak iki gruba ayırmıştır.

a) İstismar (Aktif Eylemler);

- Fiziksel istismar,
- Cinsel istismar,
- Duygusal istismar.

b) İhmal (Pasif Eylemler);

- Fiziksel İhmal,
- Cinsel İhmal,
- Duygusal İhmal

2.8.1.Fiziksel istismar ve İhmal

18 yaşından küçük olan bireylerin hepsi çocuk olarak tanımlanmaktadır. Çocukların ebeveynleri ya da onların bakımlarından sorumlu olan yetişkin bireyler tarafından sağlığına zarar verecek bir şekilde fiziksel olarak zarar görmesi, yaralanması ya da yaralanma riski taşıması durumunun oluşumu ve ihtimalinin olmasına sebebiyet

vermeye fiziksel istismar denilir (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004). Bu durum itilerek, sarsılarak, yakılarak, ısırılarak, el ya da başka bir nesne ile vurularak da yapılabilmektedir (<http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html>, Erişim tarihi: 10 Temmuz 2019).

Dubanowski ve Synder'in Hawai'de yapmış oldukları araştırmalar ışığında uygulanan fiziksel cezalandırmaların, fiziksel disiplinlerin bilinçsizce çocuğun eğitiminde kullanılması tokat atmak bunlara bir örnektir ve kültürel olarak yer edinmiş olması, istismar olgularının temelini oluşturduğunu göstermektedir(Polat, 2017).

Fiziksel ihmal ise yasalarımızca 18 yaşından küçük olan bireylerin çocuk sayılması doğrultusunda ebeveynleri ya da onların bakımlarından sorumlu olan yetişkin bireyler tarafından yetersiz beslenmesi, hijyenden mahrum bırakılması, bakımlarının karşılanmaması, kılık kıyafet gibi ihtiyaçlarının eksik bırakılması durumudur (Taner ve Gökler, 2004).

2.8.1.1. Epidemiyoloji

Fiziksel istismar ve ihmalin yaygınlık durumunu belirleyebilme oldukça zordur fakat buna rağmen Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) fiziksel istismarın 5-20/1000 civarında olduğu bildirilmektedir (Taner ve Gökler, 2004). Fiziksel istismarların büyük bir kısmının “kaza” olduğunu düşünerek gözden kaçırıldığı düşünülmektedir. Fiziksel istismarlarda cinsiyet farkının istismar oranları arasında belirgin bir farkı oluşturmadığı gözlemlenmiştir. Fakat cinsiyet dağılımı fiziksel ihmal ve istismara maruz kalan mağdurun yaşına bağlı olarak değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin; ergenlik çağındaki kızlar daha fazla fiziksel istismara maruz kalabilmektedir (Powers, Eckenrode ve Jaklitsch, 1990).

Fiziksel istismar en çok 4- 8 yaş aralığındaki çocuklara yönelik olmaktadır ve yaş ile fiziksel istismarın oranı orantılı bir şekilde azalmakta olduğu sonucu gözlemlenmiştir. Ebeveyn yaşlarına bakıldığında annenin yaşının 20 yaş ve küçük olduğu durumlarda çocuklara uygulanan fiziksel istismarın daha fazla olduğu gözlemlenmiştir (Şahiner, Yurdakök ve Kavak, 2001). Fakat çocuklara yönelik fiziksel istismardan sorumlu olan annelerin oranının daha fazla olduğu gözlemlenirken ergenlere yönelik olan fiziksel

istismarda bu durumun oranının tam tersi olduğu babaların bu dönemde daha fazla bu durumdan sorumlu olduğu gözlemlenmiştir (Kaplan, 1996).

2.8.1.2. Etiyoloji

Fiziksel istismar ve ihmal nedenlerinin basit bir tanımını yapmak imkânsızdır. Araştırmacıların çoğu, ebeveynler, çocuklar ve çevre arasındaki ilişkilerin istismar ve ihmalin gelişmesinde önemli bir faktör olduğunu savunuyor. Fiziksel istismar ve ihmal için çocuğa bakmaktan sorumlu kişi; Zihinsel bozukluklar, kötü madde kullanımı, sosyal destek eksikliği ve çocukluk istismarı gibi hassas durumların çocukların mağduriyetinde büyük bir risk ve faktör oluşturduğu iddia edilmektedir (Kürklü, 2011).

2.8.1.3. Tanı

Sağlık kurum ve kuruluşlarına yaralanma ile gelen her çocuk için fiziksel istismarın olabilmek ihtimali düşünülmelidir. Çocuğu getiren kişi ve kişilerden olay dinlenilmeli ve şüpheli durumda gerekli olan fiziksel muayene yapılmalı, incelemeye rutin radyolojik tetkikler ve kan sayımı da eklenerek genel bir değerlendirme yapılmalıdır (Taner ve Gökler, 2004).

Değerlendirmede çocuğu sağlık kurum ve kuruluşuna getirmede geç kalma durumu, olay hakkında birbiri ile uyuşmayan ifadeler, anlatılan olay ile örtüşmeyen farklı fiziksel bulgular, tekrarlayan şüpheli yaralanmalar, olaydan çocuğu sorulu tutan suçlayıcı ebeveynler, bulunulan durumdan ebeveynlerinin sorumlu olduğunu söylemesi ve onları suçlaması, ebeveynlerin anlattıkları istismara uğrama öyküsü ve ebeveynlerin çocuklarındaki olay sonucundaki hasara karşı ilgisiz ya da aşırı kaygılı olmaları durumunda fiziksel istismar konusu düşünülmelidir (Altunsu, 2004; Hilal, 2005).

Fiziksel istismarı kazalardan ayırt edebilmek için muayene esnasında şu lezyonlara dikkat edilmelidir;

- Baldır ve bacaklardaki morluklar,
- El, parmak ve ısırmağa bağılı diş izleri,
- Vücudun herhangi bir bölümünde olan sigara yanıkları,
- Özel bölgeler ve kalçadaki yanıklar,

- Karaciğer ya da dalak yırtılmasına yol açan künt karın travması, sefal hematon,
- Özel bölgelerdeki morluklar,
- İyileşme evrelerindeki değişik yumuşak dokulardaki hasarlar,
- Subperiostal kanama ve epifizde ayrılma,
- Metafiz kırığı,
- Periostal kalsifikasyon gibi radyolojik bulgular,
- Kol ya da bacağın bükülmesi ile oluşan spiral kırıklar fiziksel istismarı akla getirmelidir (Vatansever, 2004; Wiener, 1997).

2.8.1.4. Fiziksel İstismar ve İhmalle İlişkili Sorunlar ve Klinik Özellikler

Fiziksel istismarın çoğunlukla bireyler arasında bilişsel, duygusal, davranışsal sorunlar, maddeyi kötüye kullanma ve psikiyatrik hastalıklardan kaynaklandığı görüşü yapılan araştırmalar sonucunda belirtilmiştir. Fiziksel ihmalden kaynaklanan mağduriyetten dolayı ise çocuğun sosyal, bilişsel, duygusal ve davranışsal gelişiminde ağır ve uzun dönemli sorunlar ile karşılaşılabilir. İhmale uğramış çocuklarımızda fiziki anlamda istismarlara uğramış olan çocuklarımıza göre daha büyük duygusal ve eğitimsel bozukluk, daha yüksek oranda sosyal bakımdan içe kapanma, daha az olan arkadaş ilişkisi ve daha fazla bir biçimde içe kapanıklık problemleri görülmektedir (Gökler, 2002).

Fiziki istismarlar ve ihmallere uğramış olan çocuklar sosyal ilişkileri tarafından birden çok eksiklik olduğu gözlemlenir; çocuklarımız ilişki kurmasında zorlanmakta ve daha çatışmakta, zıtlaşmakta, duygusal anlamda birikimleri az, öfkeli ve istismarlı davranışlar içermekte olan ilişki yaşadıkları görülür (Tugay, 2008).

Fiziki istismarlar ve ihmallere uğramış olan çocuklar bilişsel faktörlerde bozukluklar ve eğitim alanında başarısız olduklarına rastlanmıştır (Gökler, 2002). Bu çocuklarımızda sebebi tam anlamı ile bilinmemekle beraber, yüksek bir miktarda nörolojik bozukluk olduğu da görülür.

Fiziksel istismar ve ihmale mağdur kalan çocuklarda en sık birlikte görülen sorunlardan biri de saldırganlık ve suça yönelik davranışlardır (Lewis, 1992). Bu çocuklarda kontrollere karşı daha yüksek oranda davranış bozukluğu ve karşı çıkma, zıt olma gibi aksilik içeren davranışlar gösterdikleri gözlemlenmiştir (Livingston, 1987).

Fiziksel istismara uğramış bireylerde alkol problemleri, intihar etme düşünceleri ve bu konudaki yönelimlerinin oranının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Gölge, Hamzaoglu ve Türk, 2012).

Fiziksel istismara uğrayan ve ihmal edilen kişilerde sıklıkla görülen diğer bulgular, madde bağımlılığı, psikopatik kişilik bozuklukları gibi psikiyatrik hastalıkları ve tehlikeli cinsel deneyimler, dikkat eksikliği, hiperaktivite ve anksiyete gibi sağlığı olumsuz yönde etkileyebilecek davranışları içerir (Tackett, 2002). Ağır fiziksel istismar vakalarında travma sonrası stres bozukluğu görülebilmektedir (Pelcovitz, 1994).

2.8.2.Cinsel istismar ve ihmal

Çocukların yetişkin olan kişiler tarafından bir seks objesi olarak kullanılması onu pornografik içeriklere sürükleyerek fuhuş yaptırması durumlarına cinsel istismar denilmektedir (Polat, 2000). Aksüt ise cinsel istismarı psiko-sosyal gelişimini tamamlamamış bireylerin bir yetişkin tarafından cinsel doyum için kullanılması olarak tanımlamıştır (Aksüt, 2020). Psiko- sosyal gelişimini tamamlamamış ve yaşı küçük olan çocuk olarak kabul edilen bireylerin, yetişkinler tarafından cinsel olarak istismar edilmesi mediko-sosyal, legal ve ahlaki açıdan da kabul edilemez büyük bir toplum sorunudur (Kara ve ark., 2004).

Dünya Sağlık Kurumu (1999), cinsel istismarları şöyle tanımlar: Çocukların tam anlamı ile kavrayamamış olması, rızalarının mümkün dahi olmayacağını, gelişimsel anlamda olmadıkları, kanunlara aykırı biçimde ya da içinde bulunduğu halkın tabu olarak görmüş olduğu cinsel olan bir etkinlik içerisine sokulması durumları olarak ifade edilmiştir (Tugay, 2008).

Finkelhor ve Korbin cinsel anlamda uygulanan istismarları şu şekilde açıklar; yetişkinlik çağına gelmiş olan bireyin, cinsel ve gelişimsel anlamda gelişimini tamamlamamış çocuklar ile aralarında, yetişkin olan kişinin cinsel anlamda haz duyması sebebi ile çocuğu zorlaması, tehditler etmesi ya da kandırması sonucu eylemde

bulundurduğu cinsel içerikli temaslar olarak tanımlamışlar. Bunun ile beraber çocukların yaşları, güç farklılığı ya da yetişkin ile olan ilişkilerinin doğası sebebi ile onam vermeyecek bir durum içinde olduğu da bilinmektedir (Finkelhor ve Korbin, 1988).

Bir olayın cinsel istismar olup olmadığının değerlendirilmesi yapılırken yapılan bu araştırma esnasında elde edilen bilgiler doğrultusunda bazı verilerin yol gösterici olabilmeleri için aşağıda bazı önemli belirleyici özellikler verilmiştir:

- a) Çocuğun psikoseksüel gelişimini tamamlamamış, dolayısıyla cinsel eylem hakkında bir bilgiye sahip olmaması dolayısıyla onam verecek konumda olmaması,
- b) İstismar yapan kişinin bireysel olarak cinsel doyumunu sağlamak için buna başvurması,
- c) Çocuk yaşıta olan kişinin tehdit edilerek ya da zorlanarak ilişkiye zorlanması,

Bu gibi durumlarda da seksüel davranışların suç olarak kabul edildiği durumlardır bunlar:

- 15 yaşını doldurmamış bireylere yapılması (eylemde rıza olsa da suçtur),
- Yaşını doldurmamış olan kişilerin ilişkiye zorlanması
- Yaşını doldurmuş bir kişiye tehdit ya da zor kullanılarak sahip olunması,
- Belirli hileler ile narkoz verilmesi ve uyutulması ile kandırılması,
- Akli dengesi yerinde olmayan kızı kandırarak ya da zor kullanarak ilişkiye girilmesi
- On beş yaşını doldurmuş olan bir kız çocuğuna evlenme ümidi verilerek kızlığının alınması

Cinsel istismar 6 farklı alt başlıkta incelenmiştir;

- a) Temas içermeyen cinsel istismar 3'e ayrılır:
 1. Cinsellik içeren konuşmalar,
 2. Teşhircilik; suçu işleyen kişinin cinsel organını ve bölgesini çocuğa göstererek onun karşısında mastürbasyon yapması durumudur.
- b) Voyerizm; şüpheli olan kişinin çocuğun üzerinde bir giyişi yokken onu izlemesi ve kendine haz sağlayarak röntgencilik yaparak onu gözetlemesidir.

- c) Cinsel dokunma: İstismar yapan kişi mağdur olan çocuğa fiziki temasta bulunabilir ya da onu zorla kendisine dokundurabilir.

Cinsel sömürü: İki çeşit sömürü vardır bunlar; çocuk pornografisi ve çocuk fuhuşunu kapsamaktadır (Avcı ve Tahiroğlu, 2007; http://www.phac-aspc.gc.ca/cm-vee/csca-ecve/pdf/childabuse_final_e.pdf, Erişim Tarihi: 5 Haziran 2019).

Çocuk cinsel istismarı yukarıdaki gruptan dışında birde aile içi ve aile dışı olmak üzere de iki grupta incelenmektedir. Bunlardan aile içi çocuk cinsel istismarı olanına ensest denilmektedir. Ensest için farklı tanımlar yapılmakla beraber iki temel faktör ön plana çıkmaktadır. Araştırma yapan kişiler yalnızca anne baba ve kardeşlerden oluşan aile içerisinde olan kişileri bu alana alır, diğer araştırma yapan kişiler ise çocuğa bakmak ile yükümlü olan bireylerin biyolojik anlamdaki bağlara bakmaksızın bu alana dâhil edilmektedir. 2. bir etken ise hangi çeşit davranışın bu grup içinde değerlendirmek gerektiğini belirlenir. Son zamanlarda tüm anlamı ile cinsel davranışlar ensest kavramı alanına alınmasıyla gerekten olan görüşleri ağır bastığı bilinir (www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc, Erişim tarihi: 08 Mayıs 2018; Turgay, 2008).

Çocuklar genellikle ensesti açıklamaktan korktukları ve kimseye söylemedikleri gözlemlenmiştir. Bundan dolayı gözlemleyen kişinin dikkatli olması gerekmektedir. Annelerin çocuklarındaki davranış sorunları nedeniyle çocuklarını bir uzmana götürmeleri sonucunda orada yapılan araştırmalar ile ensest vakalarının çoğu böylelikle ortaya çıkmaktadır (Şenol ve ark., 2012). Bu olaylar sonucunda kurbanlarda suçluluk, utanma ve dışlanma korkuları bu olayların bildirilmesini engellemekte büyük rol oynamaktadır. Çoğu zaman başka araştırma konuları yapılması ile ortaya çıktığı görülmektedir. Ensest konulu araştırmalarda, kurban olarak görülen çocuklar olayı gerçekleştiren sanık arasında ilişki ve yaşları arasında fark ne kadar yüksek ise olumsuz yönde etkinin de derecesi o kadar fazla olmaktadır ve ensest ilişki en çok baba ve kızları arasında yaşanmış olduğu maalesef yapılan araştırmalar ile belirlenmiştir (Tugay, 2008). Ensest mağduru çocukların davranışlarında değişimler meydana gelmiştir, iyi bir gözlemci bilinçli bir yetişkin birey bunu fark edebilmektedir (Topbaş, 2004). Bu davranışlar;

- Kendini kötü ve değersiz olarak tanımlar

- Kendini mahcup hisseder ve ayıplar
- Kendisinin kötü biri olduğunu eğer iyi biri olsaydı bu tarz olayların başına gelmeyeceğini düşünür
- Bu olay karşısında ses çıkarmadığı için pişmanlık ve suçluluk hisseder
- Kendi bedeninden nefret eder (Yiğit, 2010).

Bu tarz enstest bir durumla karşılaşıldığında yapılması gerekenler;

- Çocuklar suçlanmamalı
- Çocuklar yargılanmamalı
- Çocuğun yaşadıklarını anlattığında şok olmuş, ürkmüş gibi davranışlar sergilenmemeli
- Bu çocukların toplum ve akranları arasında kabul görmeleri sağlanmalı
- Aşağılanmamalı
- Meydana gelecek olan istismar ve ihmallere karşı önlemler almak
- Çocuklara enstest ilişki içinde davranılmaması ve bu şekilde bakılmaması,
- Çocukta güçlü olan taraflar ortaya çıkarılmalı ve kendisine güvenmesi sağlanmalıdır.
- Bu çocukları suçlamaktan kaçınmak, onlar için yapılabilecek en önemli yardımdır (Asma, 2000).

Enstest olmasına sebep olabilecek risk faktörleri şunlardır;

- Alkole bağımlı olan aile,
- Alışılmış durumun dışında şüphe duyan bir baba
- Otoritesi olan bir baba
- Aile içinde anne olmaması ya da annenin koruyucu özelliğinin bulunmaması
- Anne rolünü yapan ve onun işlerini üstlenen bir kız
- Anne ve babanın cinsel hayatlarının bitmesi ve sorunlu olmaları
- Babanın madde bağımlısı bir baba olması ve aile içi kontrolünü kaybetmesi,
- Kız çocuğunda ani gelişim huylarının meydana gelmesi
- Çocukların başka insanlar ile iletişim kurmasına müsaade edilmemesi ya da fazla iletişim kurmasına olanak sağlanması,
- Ebeveynlerin yabancı olan kişilere kötü gözle bakmaları,

- Annenin ya da babanın ailesinde daha öncelerden ensest ilişkilerin bulunması
- Özellikle babanın puberte döneminde kız çocuğunu oldukça fazla kıskanması ve benimsemesi (Tugay, 2008; Canat, 1994; Green ve Lewis, 1996).

2.8.2.1. Cinsel İstismarın Görülme Sıklığı

Ülkemizde maalesef çocuklarımıza yönelik cinsel istismarın sıklığına ilişkin sağlıklı istatistik verilere ve bizi bu konuda tatmin edici araştırma sonuçlarına ulaşamamıştır. Fakat medikososyal, legal ve ahlaki bir sorun olarak kabul edilerek bazı araştırmalar yapılmış ve bu araştırmalar doğrultusunda 18 yaşına kadar olan kız çocuklarının %12-%25'inin, erkek çocukların ise %8- %10'unun istismara uğradığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004). Amerika'da ortaya çıkan bir çalışmaya göre burada bulunan çocukların yaklaşık olarak %12 sinin istismara uğradıkları, kadınların ise %27'sinin istismara uğradıkları, burada çocuk olan herkesin ortalama olarak istismar edildikleri ortaya çıkmıştır. Yapılan bu araştırmaların sonuçlarının doğrultusunda her yıl yaklaşık yarım milyon çocuğun cinsel istismara uğramakta olduğu ve Kuzey Amerika ülkeleri dışındaki diğer ülkeler de yapılan araştırmaların istatistik sonuçlarına bakıldığında hemen hemen hepsinin sonuçlarının ABD ile benzerlik gösterdiği gözlemlenmiştir (Yates, Wiener 1997; Gorey ve Leslie, 1997).

Elde edilen bu veriler ışığında ise cinsel istismara uğrayan çocukların bütün sosyo ekonomik sınıflara mensup olduğu gözlemlenmiştir. Fakat genellikle alt sosyo ekonomik sınıfa mensup olan çocukların daha fazla istismar edilme riski olduğu görüşü savunulsa da bunun kalıplaşmış bir görüş olduğu gözlemlenmiştir. Alt sosyo ekonomik sınıfa mensup olan mağdur çocukları tespitini yapabilmek emniyet güçlerince daha kolayken, üst ve orta sınıfa mensup çocukların tespit edilebilmesi daha zordur. Çünkü bu sınıflar toplumdaki bulundukları konumlarından dolayı bu olayı saklayabilme gücüne sahip olduklarını göstermektedir. Bu durumda orta ve üst sınıftaki istismar vakalarının saptanmasını engellemekte ve bu vakalar genellendiğinde ise büyük bir oran ortaya çıkmaktadır.⁴

⁴ Keser, İnan: a.g.e., s., 34.

Toplum içinde cinsel istismar olaylarının yaklaşık olarak %90'ı ortaya çıkmaz iken çocuklara ilişkin olarak cinsel saldırıları yapan kişiler genellikle onun akrabası ya da onu yakından tanıyan komşuları olmaktadır. Bu sebeple toplum tepkisi ve baskısından korkulduğu için ve çocuk o birey ile arasında bir bağ kurduğundan dolayı o kişi ve kişiler zarar görmesin diye kimseye çoğu zaman bir şey söylememekte oldukları gözlemlenmiştir (Çeçen, 2007; Walrath, Ybarra ve Holden, 2003).

2.8.2.2. Cinsel istismarın Çocuk Üzerindeki Etkileri

Çocuklara yönelik yapılan cinsel istismar çocuklar üzerinde büyük oranlarda yıkıcı etkileri vardır ve önemli bir sağlık sorunu olmakla birlikte uzun yıllar içerisinde birçok olumsuz sonuçlara yol açmaktadır (Şahiner ve ark., 2001).

Bu etkileri altı başlık altında toplamak mümkündür bunlar;

- Zedelenmiş cinsellik (Traumatic sexualisation)
- Emosyonel etkileri
- Duygusal depresiflik durumu üzerine etkileri
- Anksiyetikselleşme biçimindeki etkileri
- Davranışlar üzerindeki etkileri
- Kişilik gelişimi üzerine etkileri

2.8.2.2.1. Zedelenmiş cinsellik (Traumatic Sexualisation)

Cinsel istismara uğramış çocuklarda cinsel tutum ve duygular, normal gelişimlerinin dışında yaşlarına ve gelişim dönemlerine uygun olmayan davranış ve tutum sergilemelerine sebep olabileceği gözlemlenmiştir (Polat, 2000). Bu çocuklarda cinselliği eylemlere olan eğilim daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bu çocuklar cinsel yaşama erken atılabilir, ergenlik dönemlerinde gebe kalabilir, cinselliklerini kullanarak para kazanabilir, kendilerine birden fazla cinsel eş seçebilirler, arkadaşlıklarını duygu odaklı değil de daha çok cinsellik odaklı olarak kuracaklardır.

Çoğunluk ile cinsel durumlar içermekte olan oyunlar oynanması, cinsel anlamda karşısında bulunan bireyleri tahrik eden hareketlerde bulunulması, yaşı ile uyumlu olmayan cinsel faktörleri yapması, kontrolsüz olan mastürbasyon ve resim çizimleri tacizi belirtmekte, uygun olmayan cinsel içerikli davranış, cinsel içerikli ilişkileri taklit etmek, anüs ya da vajinaya yabancı olan cisimler sokulması, kişilere sürtmek, sürekli bir biçimde organları ile ilgilenmek gibi, cinsellik içeren ya da sekse normal olmayan biçimde ilgili olmak veya tam bir biçimde ilgisiz olmak davranışları çokça sergilemekte oldukları gözlemlenir (Kara ve ark., 2004; Ekşi, 1999; Kurtay, 2004; Hancı, 2002).

2.8.2.2.2. Emosyonel Etkileri

Çocuğun cinsel istismara uğramasından dolayı yaşadığı travmalardır. Bu travmalar ise dört gruba ayrılarak incelenebilir;

- Travmatik cinsellik
- İhanete uğramışlık hissiyatı
- Güçsüzlük hissi
- Stigmatizasyon (damgalanma) korkusudur.

Yukarıda belirtmiş olduğumuz durumlar travmalara farklı bir boyut katarak travmatik olayların etkisini arttırarak, çocuğun dünyasına kognitif ve emosyonel oryantasyonuna zarar verebileceği kanısına ulaşılmış ve travma sonrasında çocuğun benlik algısında değişimler, duygusallık boyutlarında ve sürecinde bozulmalar yaşandığı da gözlemlenmiştir (Davis ve Petretic-Jackson, 2000).

Cinsel istismara uğrayan çocuklarda rahatsız edici ve tekrarlayıcı düşünceler, o kötü olayla alakalı kâbuslar görme, uykuya dalmada güçlük ve korkma (o olayı kâbuslarında tekrar göreceğini düşündüğü için uyumak istemez), konsantrasyonda güçlük çekme, öfkesel patlamalar (nöbet geçirmeler), mağdurun o kötü olayı anımsatan cisimlere ya da kişilere karşı psikolojik sıkıntılar çekmesi, ters tepkiler vermesi, muhatap olmak istememek gibi davranışlar sergilediği gözlemlenmiştir.

Cinsel istismara uğrayan çocuklarda;

İhanet duygusu: İstismar uygulayan şahıs istismara uğrayan çocuğun ona karşı duymuş olduğu güveni sarsması ve bu olay çocuklarda ihanet kavramının duygusunun yerleşmesine sebep olmaktadır.

Acizlik: Çocuklar istekleri ve iradelerinin kapsamı dışarısında başka kişiler tarafından zorla cinsel içerikli kullanılması ve çocukların bu durumları engelliyememeleri kendilerini çaresiz hissetmelerine yol açar.

Damgalanma: Cinsel içerikli olaylara eşlik edildiği görülen kötülükler, utanç duyma, suçluluk hissetme vb. durumlar zaman içinde çocukların kişilik algılarına karışmakta ve kendilerini bu şekilde algılamalarına yol açmaktadır (Polat, 2000; Davis ve Petretic-Jackson, 2000).

2.8.2.2.3. Depresif Duygu Durumu Üzerine Etkileri

Cinsel istismara uğrayan çocuklarda, aile fertlerine ve arkadaşlarına güvenmeme onlardan kaçınma, uzaklaşma, depresyon, kendine zarar verebilecek davranışlara meyilli olma, hiçbir işe yaramama duygusu, cinsellik konusunda tuhaf düşüncelerinin oluştuğu, tekrarlayan atipik (psikolojik kaynaklı) ağrılar ve aşağılık duygusu gibi durum ve duyguların gelişme riski yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumdaki çocukların hayattan beklentileri ve geleceğe dair düşüncelerinin olumsuz ve benlik saygılarının düşük olduğu yapılan araştırmalar sonucunda gözlemlenmiştir (Kurtay, 2004). Ortaya çıkan bir çalışmaya göre ileri yaşta ortaya çıkmakta olan majör depresyonlarının sebepleri aslında küçük yaşta uğranılan istismarlar ya da tecavüzler olabilmektedir (Taner ve Bahar, 2004).

2.8.2.2.4. Anksiyete Şeklindeki Etkiler

Çocuğun maruz kaldığı o kötü olayı canlı bir şekilde tekrarlayarak yeniden yaşaması, gerginlik ve çabuk tepki verme gibi belirtileri vardır (Kara ve ark., 2004). Şuan yetişkin konumunda olan bireylerin çocukluk dönemlerinde art niyetli kötü kullanıma maruz kalmalarından dolayı anksiyete bozukluğu prevalanslarının yüksek olduğu yapılan araştırmalar sonucunda saptanmıştır. Anksiyete belirtileri; anormal bir şekilde agresif olma, korku reaksiyonu, kızgınlık, kaygı bozuklukları, fobiler, karşı

gelme, dürtü kontrolünde zayıflık, bedensel yakınmalar, düşmanlık ve kâbus görme şeklinde kendini gösterdiği gözlemlenmiştir (Taner ve Bahar, 2004).

2.8.2.2.5. Davranışsal Etkiler

Cinsel bakımdan saldırılara uğramış olan çocuklar diğer çocuklar gibi davranmazlar ya çok normal gibi ya da dağınık ve pis oldukları gözlemlenmiştir. Yabancı olan kişilere karşı utangaç, rahatsız edici şekilde yakın ya da çok uzak veya provake edici davranışlar sergiledikleri gözlemlenmiştir (Ekşi, 1999). Cinsel istismara uğrayan erkek çocuklarda ise durum daha farklıdır ve saldırgan davranışlar geliştirdikleri bunun yanında dışa vurucu davranışlar, uyku bozuklukları ve uzaklaşma davranışlarını sergiledikleri gözlemlenmiştir. Kızlarda ise bu durum biraz daha farklı olarak aşağılık duygusu ve kendine zarar verme davranışı sergiledikleri gözlemlenmiştir. Bu çocukların ise kendi vücutlarında sigara söndürmek ya da bileklerini kesmek gibi zarar verici davranışlarda bulundukları gözlemlenmiştir (Polat, 2000).

2.8.2.2.6. Kişilik Gelişimi Üzerine Etkiler

Çocukluk çağında cinsel istismara uğrayan bireylerin %70- %80'inde borderline kişilik bozukluğu saptandığı, %85- %90'ında ise çoğul kişilik bozukluklarının saptandığı yapılan araştırmalar sonucunda gözlemlenmiştir. Bu konuda yaşı küçük veya büyük olmasının hiçbir öneminin olmadığı önemli olanın ise cinsel istismara uğrayan çocukların hayatlarını derinden etkileyen yıkıcı kalıcı izler bırakıldığı gözlenmektedir. Bu duruma maruz kalan çocuklar çok küçük olsalar da aradan uzun zaman geçse de buna rağmen her şeyi hatırlayabildikleri bilgisine yapılan araştırmalar sonucunda ulaşılmıştır (Görker ve Ark, 2000).

Sonuç olarak kanıt eksikliğine yanlış bilgi ihtimali, kültürel ve geleneksel değerlerin kötüye kullanılmasının yol açtığı bilinmektedir. Bununla birlikte, yaralanmaların çok ciddi olduğu durumlarda çocuklara karşı istismar olduğu göz önüne bulundurulmalıdır. Kanıt eksikliğine sebebiyet veren etmenlerin bilinçli veya bilinçsiz olarak rapor edilmediğinde, hayati öneme sahip olumsuz sonuçların ortaya çıkabileceği sonucuna varılmıştır. Bundan dolayıdır ki çocuk ihmal ve istismarının tanı ve tedavisi hakkında ebeveynlerin ve özellikle öğretmenlerin bu konuda yeteri kadar bilgiye sahip olmasının büyük önem taşıdığı gözlemlenmiştir (Kara ve Ark., 2004).

2.8.2.3. Çocuklarda Cinsel İstismar Bulguları

Çocuklarda gözlemlenen cinsel istismar bulguları iki gruba ayrılmıştır. Bunlar fiziksel bulgular ve davranışsal bulgulardır. Bunun yanında cinsel istismara maruz kalan çocukların hal ve hareketlerinde cinselliğin ön plana çıktığı da gözlemlenmiştir (Ekşi, 1999).

Fiziksel Bulgular:

- Yürüme ve oturmada zorlanma
- Hymen, anüs ya da özel bölgede skar oluşumu,
- Prepubertal veya cinsel olarak inaktif bir çocukta hymen/anüs dilatasyonu,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklar,
- Ağız, vajina ya da anüste semen bulunması,

Erken pupertal dönemde gebe kalması (Altunsu, 2004; Çağdaş, 2002; Gülnar ve Şimşek, 2003).

Davranışsal bulgular;

- Yetişkinlerin temas etmesinden endişelenme(0-3 yaş),
- Evden ya da okuldan kaçma,
- Yaptığı resimlerde ya da oynadığı oyunlarda cinsel istismarı içeren belirtiler,
- Suçluluk ve utanç hissi,
- Depresif semptomların varlığı, (gerileme davranışları örneğin parmak emme, yatak ıslatma, bebek gibi konuşması, 3-6yaş)
- Arkadaş edinememe ya da arkadaşlığı devam ettirememe,
- Anksiyete ve depresyon,
- Postravmatik stres bozukluğu
- İntihar içerikli düşünceler ve belirtileri,
- Kabus görme ve uyku düzensizliği (0-3 yaş),
- Yemek yeme problemleri (0-3 yaş)
- Somatik şikayetler,
- Maddeyi kötüye kullanma,
- Fobiler,

- Cinsel içerikli konulara karşı aşırı merak, erken cinsel dürtü belirtiler,
- Kendinden yaşça küçük çocuklara karşı taciz ve tecavüz,
- Alenen yapılan ve artan mastürbasyon, 3-6 yaş (Ekşi, 1999).
- Maddi ya da manevi ihtiyaçların giderilmesi karşılığında cinsel birlikteliğe girme (Keskin ve Çam, 2005; Polat, 2000; Polat, 2001; Yılmaz, 2006)

Cinsel istismara maruz kalan çocukların yukarıda verilen semptomların hepsini göstermeleri beklenemez. Fakat bu semptomlardan birkaçını çocuk birlikte sergiliyor ise okuldaki öğretmeni ya da ebeveynleri tarafından dikkatli ve hassas bir şekilde izlenmelidir.

2.8.2.4. Çocuklarda Cinsel İstismarın Tedavisi ve Koruma

Çocuklarda cinsel istismar vakaları ile karşılaştığımızda yapmamız gereken en önemli üç kural vardır. Bunlar;

- i. Çocuğun güvenliği kontrol edilmelidir.
- ii. Şüpheli olan durumlarda sağlık durumları değerlendirmeye alınmalıdır.
- iii. Şüpheli olan istismar durumları adli mevkilere bildirilmesi gerekmektedir (Schwartz, 2000).

Yukarıdaki ilk yapılması gereken acil müdahalenin yanında maruz kalınan istismarın süresi, bu istismarı yapan kişinin aile iyesi olup olmaması, istismara maruz kalan çocuğun yaşı ve semptomların durumu hakkındaki bilgilerde tedavi ve koruma açısından büyük önem taşımaktadır (Vatansever, 2004).

Çocuk cinsel istismara uzun süre maruz kalmış ise bu bir baba ya da baba figürü tarafından yapılmış, şiddet kullanılmış ve penetrasyon meydana gelmiş ise bu durum çocukta daha derin büyük zararlar verebileceği bilinmektedir. Bu gibi durumlarda yapılabilir en doğru şey ilk olarak mağdur olan çocuğu güvence altına alıp bunun müteakibinde çocuktaki fiziksel ve psikolojik travmanın uzun dönem süren etkilerinin en aza indirilmesi, kendine olan öz saygısının arttırılması, olumlu kişilik oluşturulmaya çalışılması ve bu durumla baş edebilme mekanizmalarının olumlu şekilde desteklenmesi yapılacak en doğru yöntemdir (Tugay, 2008).

Çocukların cinsel istismardan korunmalarını sağlayabilmek için bazı davranışları geliştirmelerini sağlamak bu konuda çok önemli ve hassas bir noktadır. Çocukların cinsel konulara olan merakları doğru ve sağlıklı bir şekilde anlatılarak bilgilendirme yapılmalıdır ki kendilerine zarar verecek herhangi bir duruma maruz kaldıklarında ya da böyle riskli bir durumun varlığından şüphelenip rahatsız olduklarında tepki verebilsinler; kendilerini korusunlar. Hatta kendilerine yakın hissettikleri, güvendikleri yetişkin bireylere bu tarz konuları anlatmaları gerektiğini önemle belirtmeliyiz (Şahin, 2006).

2.8.3.Duygusal İstismar ve İhmal

Duygusal anlamda yapılan istismarların diğer istismar türlerine göre ölçülebilme özelliğinin zor olduğu bilinir ve zaman zaman başka istismar çeşitlerinin ayrılmaz bir parçası olarak görülür. Duygusal anlamda yapılan istismarlar diğer istismar türlerine göre bazı değişkenlikler içermektedir ve bunun sebebi olarak da çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Ancak uluslararası olan duygusal anlamdaki istismar toplantısı içinde 1983 senesinde fikir bütünlüğü sağlanmış ve birlikte bir tanım oluşturulmuştur. Şu şekilde açıklanır: “Çocukların duygusal ve sosyal anlamda art niyet içeren olaylara maruz kalması ve kalma ihtimallerine sebep olacak davranışların saptanması durumu şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tarz davranışları bilgi, pozisyonlar, yaş vb. birden çok özellik ile çocukların üstünde bir hâkimiyetleri olan kişi veya kişilerin gerçekleştirdiği gözlemlenmiştir. Bu tarz davranışlar çocuğun duygusal, bilişsel ya da fiziksel gelişimine kısa sürede ya da uzun dönemde zarar verebilme veya zarar verebilme riski olan davranışlardır (Turla, 2002; Polat, 2002).

Polat ise duygusal anlamda istismarlara uğrayan çocuk ve gencin, onları etkilemiş olan tutum ve davranış biçimlerine maruz kalmaları ya da ihtiyaç duymuş oldukları bakım, ilgi ve sevgi konusunda göz ardı edilmeleri ile toplum ve bilim standartları kapsamında duygusal hasara uğratılmış olarak tanımlamaktadır. Bunun la birlikte psikolojik gelişimin duraklamasına neden olabilecek sözel istismarları ya da aşırı emirler içeren, çocuğun kimliğini zedeleyebilecek ve bozuk davranışlar sergilemesine sebep olabilecek tavırları içeren istismar tipi olduğunu savunmaktadır (Polat, 1997).

Mevcut bazı kaynaklara göre, duygusal şiddet sürekli aşağılayıcı muamele, tehditler, korkutma, gelişim özellikleri ve yaşlarına uygun olmayan, beklentileri olan mağdurların seçimleri ve sosyal olarak kabul edilemez şekillerde eğitilmeleri olarak tanımlanmaktadır (Polat, 2000; Atamer, 2005).

Dünya Sağlık Kurumu duygusal anlamdaki istismarı çocuklara gelişimlerine uygun olan destekleyici ortamın sunulmaması olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte olgunluk; birincil olan bağlanma figürünün aktarılması ve çocukların içerisinde bulunduğu halkla uyumlu bir biçimde, potansiyeli ile örtüşen, tutarlı, bütüncül ve sosyal anlamda yetkin bir birey haline gelmeleri olarak tanımlanmıştır. Çocukların sağlıklarına fiziki, duygusal, ahlaki anlamda ve sosyal açıdan gelişmelerine zarar verdiği görülen durum ve eylemlere maruz kalmaları veya bu durumların ihtimallerinin dahi yüksek olması, duygusal anlamda istismarlar kapsamı içerisinde bulunduğu önemle vurgulanmıştır (Tugay, 2008).

Duygusal istismar vakası tek görülebildiği gibi fiziksel istismar ve cinsel istismar vakaları ile birlikte de gözlemlenebilmektedir. Fakat duygusal istismar vakasını tek başına görüldüğünde fark edilebilmesi çok zordur. Çünkü bu vakada yara, kızarıklık vb. gibi belirgin, somut olarak gözle görülebilir şekilde belirtici nitelikte özellikleri yoktur. Ama fiziksel istismar ya da cinsel istismar vakasına maruz kalmış bir çocukta bunlardan dolayı uzantısal olarak da duygusal istismara maruz kaldığı gözlemlenmiştir (Atman, 2004; Çağdaş, 2002).

Diğer istismar türlerine oranla duygusal istismar gündelik yaşamda en sık rastlananlardan biridir. Duygusal istismarın temelinde çocuğun psikolojik bir hasara maruz kalması vardır. Bunun oluşumunda ise önemli iki temel etken vardır. Bunlar;

- i. Çocukların bakımıyla yükümlü kişilerin, çocuklara karşı olumsuz tutum ve davranışlar sergileyerek onları buna maruz bırakmaları,
- ii. Çocukların gereksinim duydukları ilgi, sevgi ve birincil bakım ihtiyaçlarından mahrum bırakılma durumlarıdır (<http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html>, Erişim tarihi:10 Haziran 2019).

Duygusal istismara sebep olan başlıca ebeveyn davranışları şunlardır:

1. **Reddetme (Rejection):** Yetişkin olan kişinin çocukların birincil ihtiyaçları dâhil hiçbir ihtiyacını karşılamaması, çocukları farklı bir kişi biçiminde kabul edebilmesi, evde olan sorunlardan çocukları suçlaması gibi davranışları kapsamaktadır (Altunsu, 2004).
2. **Tek Başına Bırakma, Yalnız Bırakma (İsolation):** Anne ve babaların çocuklarını kendilerinden uzak tutmaları, toplumsal alandaki ilişkilerinde çocuklarının sosyal ilişkiler kurmalarına yardımcı olmamaları veya engellemeleri, çocukların tek başına kalmalarına yol açan sebepleri içermektedir (Sertler, 2002).
3. **Aşağılama (Degrading):** Ebeveynlerin çocuğu aile bireylerinin içinde veya aile dışındaki insanların yanında utanacak hâle düşürmelerine sebep olacak, çocuğun gururunu incitecek davranışta bulunmaları, lakap takmaları gibi davranışlarını içermektedir (Altunsu, 2004; Sertler, 2002).
4. **Korkutma, Yıldırma, Tehdit (Terrorizing):** Anne ve babaların çocuğu uyarı adı altında korkutması, fiziki ve sözlü zarar vermesi veya sürekli olarak onu bu ortama maruz bırakarak büyütmesini içermektedir (Çakıcı, 2002).
5. **Suça Yönelme, Kışkırtma (Corrupting):** Anne ve babaların çocuğa iyi, kötü kavramlarının ayrımını yapabilmeyi öğretmemesi ve antisosyal olan davranışlarda bulunmalarına göz yummalarını içermektedir (Tugay, 2008).
6. **Duygusal Tepki Vermeyi Reddetme (Denying Emotional Responsiveness):** Anne ve babaların çocuğun zihinsel ve duygusal olarak gelişim evresinde yanında olmaması ya da sürekli yanında olup onu rahatsız edici bir şekilde sözel ve fiziksel ifadelerle maruz bırakılma durumunu içermektedir (Tugay, 2008).
7. **Kendi Çıkarına Kullanma (Exploitting):** Ebeveynlerin kendi çıkarları için çocukları kullanmalarıdır. Fuhuşa, dilencilığe, gasp yaptırmaya, hırsızlığa sürükleme, okuldan uzaklaştırıp eğitim hakkından mahrum bırakılıp zorla çalıştırılması, diğer kardeşlerine karşı sorumlu hale getirilmesi vb. davranışları içermektedir (Sertler, 2002).
8. **Vaktinden Önce Yetişkin Rolü Verme (Adultifying):** Çocuklardan gerçeği yansıtmayacak beklentilerde bulunmak, çocuğun yapamayacağı şeyler için ısrar etmek, yaş ve gelişim durumuna uygun olmayan sorumlulukların çocuğa yüklenmesi gibi davranışları içermektedir (Altunsu, 2004; Çakıcı, 2002).

Bu sekiz maddenin dışında bir de çocuklar arasında ayrımcılık yapmak, sürekli baskı yapmak, şiddet içeren olaylara tanık olmak ve otoriter tutumlu ailelerin sergiledikleri davranışlarda duygusal istismar olarak değerlendirilmektedir (Altunsu, 2004; Çakıcı, 2002).

2.8.3.1. Epidemiyoloji

Duygusal ihmal ve istismar diğer ihmal ve istismar türleri gibi belirleyici nesnel, somut belirtileri olmadığından dolayı fark edilebilmesinin zor olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu vakada kız ve erkek mağdur oranı eşittir ve en çok sekiz ile altı yaş çocukları hedef olmakta ve ergenliğe kadar bu oran bu şekilde devam ettiği gözlemlenmiştir (Taner ve Gökler, 2004).

2.8.3.2. Etiyoloji

Duygusal ihmal ve istismar konularında bir sebepten ziyade, ebeveyn, çocuk ve çevrenin bütün etkilerinin üzerinde de çalışmalar yapılmaktadır. Bu istismar türünü genellikle birinci derecede yakınlığı olan çocuğun bakımından sorumlu kişilerin gerçekleştirdikleri gözlemlenmiştir. Annenin duygusal karmaşalar yaşaması, madde kullanımı, çocuğa karşı artmış sözel öfke, azalmış duygusal bağ ve çocuğu duygudan mahrum bırakma ile ilişkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır (Taner ve Gökler, 2004).

2.8.3.3. Tanı

Duygusal istismar ve ihmali tanımlarken şu üç noktanın olması gerekmektedir. Bunlar;

- Duygusal istismar çocuk ve ebeveyn arasındaki bir ilişkinin tanımıdır.
- Ebeveyn ve çocuk arasındaki bu ilişki gelişimsel bozukluk ve psikolojik açıdan zarar verici nitelikte olmalıdır.
- Duygusal istismarın olması için fiziksel herhangi bir temas olmak zorunda değildir.

Birçok farklı ebeveyn, çocuk ilişkisi duygusal istismar ve ihmalin farklı ifadeleri olarak kabul edilmektedir. Bunlar;

- Duygusal olarak yanıtsız bırakma ve ihmal etme
- Çocuğa ilişkin yanlış olan ve olumsuzluk barındıran hareketler yapmak
- Çocuğun gelişimine ilişkin uyumsuz davranışlar ve beklentilerde olma durumu
- Çocukta var olan bireysel ve ruhsal problemlerin farkına varamama
- Çocukta sosyal uyumu gerçekleştirecek olan bazı durumları ona sağlayamamadır (Kürklü, 2011).

2.8.3.4. Duygusal İstismar ve İhmalle İlişkili Sorunlar ve Klinik Özellikleri ve Bulguları

Duygusal istismar ve ihmale uğrayan çocuklarda duygusal, davranışsal, sosyal ve gelişimsel gibi birçok alanda bozuklukların ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Bununla beraber diğer istismar türlerine oranla daha uzun vadede psikolojik işlevsellik üzerinde daha fazla hasar verdiği gözlemlenmiştir. Duygusal ihmal ve istismar mağduru çocukta dışa vurum ve içe atım sorunları, sosyal ilişkilerde bozukluk, kendine güvende azalma, intihar eğilimi, çocukluk çağı mastürbasyonu vb. gibi birçok psikiyatrik bozuklukların görülebileme ihtimalini ortaya çıkarmıştır. Bu tür istismar ve ihmallerin bireylerde kişilik bozuklukları için de bir risk etmeni olduğu gözlemlenmiştir (Taner ve Gökler, 2004).

Çocuklardaki duygusal istismar ve ihmalin bulguları:

- Fiziksel ve sosyal gelişimindeki fark edilir boyutta anlamlı geriliklerin olması,
- Doğal olmayan büyüme, gelişme geriliği,
- Anksiyete bulguları, psikojenik deri üzerindeki yaralar, parmak emme, tik, stereotipik vb. gibi hareketler,
- Konuşma bozuklukları,
- Göz teması kurmaktan kaçınma, uyku ve iletişimde bozukluklar,
- Anti-sosyal davranışlar, depresyonel davranışlar, evden ve okuldan kaçma problemleri,
- Suça yönelme,
- Ebeveynlerin beklentilerini karşılayabilmek için aşırı uyumlu, çalışkan ve sevimli olmaya çalışmadır (Kürklü, 2011).

Duygusal istismarı oluşturan etmenler incelendiğinde bunların temelinde kültürel, sosyal yapının da büyük oranda rol oynadığı ve toplumun her statü katmanında var olduğu gözlemlenmiştir. Buna sebebiyet veren ise toplumun bazı kesimlerinin kendince kültürel yapısı ve kurallardır. Bunlar: kendi aile büyüklerinin yanında ebeveynlerin çocuklarını sevmemeleri, mesafeli durmaları, şımarmanın ve ahlakları bozulmasının diye yapılan buna benzer davranışlar sergiledikleri gözlemlenmiştir. Aynı zamanda çocuklarını eğitmek için ebeveynlerin çocuklarına karşı seslerini yükseltmeleri, azarlamaları gerektiği görüşünü de savundukları ve bunlara normal günlük hayatta da rastlanması oldukça olasıdır bundan dolayıdır ki çocukların az ya da çok duygusal istismara maruz kaldıkları gözlemlenmiştir (Kürklü, 2011).

2.8.3.5. Tedavi

Duygusal ihmal ve istismara uğrayan çocukların tedavisi için öncelikle güvende olduklarının hissettirilmesi gereklidir. Ekolojik model doğrultusunda çocuğun, ebeveynin olumsuz davranışlarından ve sosyal çevrenin zorlayıcı, baskılayıcı olaylarından uzak tutulması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı da bu konu üzerine derinlemesine bir çalışma yapılması gerektiği gözlemlenmiştir (Taner ve Gökler, 2004).

2.8.4. Shaken Baby Syndrome (Sarsılmış Bebek Sendromu)

Çocuk istismarının en ağır türlerinden biri “Sarsılmış bebek sendromu (SBS)’dir.” Bu sendrom sıklıkla iki yaşın altında görülmekte olsa da nadiren beş yaşa kadar olan çocuklarda da görülebilmekte ve klinik kafa travması vakası olarak tanımlanmaktadır (Christian, 2009).

Guthkelch (1971) ilk kez başın kamçı hareketi ile kortikal köprü venlerindeki yırtılmalar nedeni ile subdural hematomlar oluşabilmesi durumu olarak tanımlamıştır ve bu çocuk istismarının en ağır formu olarak tanımlanmıştır.

Sarsılmış bebek sendromunun genellikle çocuklardaki belirtileri çok uyuma, aşırı sinirlilik, uyuşukluk, hiç gülmeme, görme kaybı, soluk cilt, kötü beslenme, iştahsızlık, kusma ve geçici nörolojik işlevsel bozukluklar şeklinde olduğu gözlemlenmiştir. Temel

olarak, ilk 15 aylık bebeklik döneminde, özellikle çocuklar ilk 6 ay boyunca ebeveynleri tarafından şiddetli bir şekilde çalkalandıklarında ve 6 aydan küçükken, beynin kafatasının içinde ileri geri hareket edebilirler; bu da büzülmeye, köprü damarlarının yırtılmasına, subdural hematoma ve beyin kanamasına yol açar. Komplike olmayan ağır yaralanmalar (örneğin kafatası kırıkları, vb.) Hariç, 1 yaşın altındaki çocuklarda ciddi intrakraniyal yaralanmaların %95' inin şiddet ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir (Kürklü, 2011).

Bu vakada dışardan bakıldığında çoğu zaman herhangi bir belirti bir zedelenme görülmemektedir. Subdural hematoma %38- %100 ile tabloya eşlik ettiği ve %80 olasılıkla iki yanlı olduğu düşünülmektedir. Bu çocuklar acile aniden başlayan solunum sıkıntısı ile getirilir ve olaya ilişkin ebeveynler hiçbir şey söylemezler. Başlangıçta koma tablosunda getirilen olgularda mortalite %60'a yükselir ve buna bağlı olarak yaşamsal faaliyetini devam ettiren olgularda da ağır mental gerilik, spastik quadripleji veya ağır motor fonksiyon bozukluğunun geliştiği gözlemlenmiştir (Acehan, Bilen ve Ark., 2013).

2.8.5. Polle Sendromu (Munchausen By Proxy Syndrome)

Munchause sendromu 1951 yılında ilk defa ortaya çıkmıştır. Bu sendrom bireylerin hastane hastane gezerek var olmayan hastalık öyküleri uydurmaları ve bunları doktorlara varmış gibi anlatıp kendilerine cerrahi müdahaleler yapmalarına izin vermesi olarak tanımlanmıştır. Bu hastaların en iyi, zeki gözlemcileri dahi aldatabilen ruhsal hastalar oldukları gözlemlenmiştir.

Meadow tarafından 1977 yılında ilk defa Munchausen by proxy sendromunun (MBPS) özel bir çocuk istismar vakası olduğu ortaya çıkarılmıştır. Ebeveynlerin ya da koruyucuların sorumlu oldukları çocuklarda bir hastalık varmış gibi yapmaları ya da var olmayan hastalıkları kendileri bazı dış etmenler ile oluşturmaları ve bu çocuğu doktora götürmesi olarak tanımlanmıştır. Bu sendrom tıbbi meydan okuma olarak da değerlendirilmektedir. Çünkü laboratuvar testleri, olayla ilgili anlatılan öyküler ve durumun nedeni değiştirilebilmekte bundan dolayı uygulanan tedaviden kaynaklı olarak ise yaralar oluşabilmekte olduğu hatta bazı vakalarda ise doğrudan ebeveynlerin çocukları zehirlenme, ilaç verme, yaralama vb. gibi zararlı olaylara neden olduklarına da

bu alanda yapılan araştırmalar sonucunda ulaşılmıştır. Yapılan başka bir araştırmanın ışığında kurbanların birkaç haftalık bebekler ile 11 yaş aralığındaki çocuklardan olduğunu ortaya çıkarılmıştır. Bu olayların sorumlusunun çoğunlukla annelerin olduğu ve %9- %10 arasında arasındaki ölümlerin bu durumdan kaynaklandığı hatta annenin zeki, sağlık ile ilgili bilgisi olan, sevimli, işbirlikçi, uygulanan tıbbi bakımdan dolayı minnettar ve sürekli hastane çevresinde dolaşan bir kişiliğe büründükleri gözlemlenmiştir (Hancı ve Eşiyoğ, 2000). Bundan dolayı olayın temelini oluşturan nedenlerin anlaşılabilmesi zordur. Narsist, kendini beğenen, kırılgan, bağımlı, psikolojik olarak sınırda olan ve sadomazoist davranışlarda bulunan kişiliklerde çok sık görüldüğü gözlemlenmiştir. Bu tarz olay ve vakalarla karşılaşıldığında daha hassas ve dikkatli olunması gerektiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır (Hancı ve Eşiyoğ, 2000).

2.9. ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİ İÇİN RİSK FAKTÖRLERİ

ocuk istismar ve ihmali vakalarını ebeveyn, ocuk ve toplum tarafından kaynaklanan risk faktörlerini içerdiği gözlemlenmiştir. Bu sebeple ocuk istismarına eğilimin artmasına sebep olan etmenler bir yandan da risk faktörlerini kapsamaktadır. Bu faktörlerin varlığı ocuk istismarının varlığını kanıtlayabilecek yetiye sahip olmadığı gözlemlenmiştir. Fakat bu risk belirtilerinin varlığından şüphelenildiğinde dahi yetkili kişilerin daha dikkatli olması gerektiğinin büyük bir öneme sahip olduğu vurgulanmıştır (Yurdakök, 2010).

2.9.1.Aileye Ait Risk Faktörleri

ocuk ihmal ve istismarı üzerinde yapılan sosyolojik ve psikolojik araştırmalar bu vakaların oluşumu ve düzeyinde ebeveynlerin çok büyük önem taşıdığı gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Çocukların en çok güvende olabilecekleri yerler ailelerinin yanı olmakla birlikte bir yandan da çocuğun istismara maruz kalacağı yer ailelerinin yanı olduğu gerçeğini kabul edip ve buna göre temkinli olup dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü ailelerin çocukluğunda ilgiden, sevgiden yoksun, ceza, şiddetin ön plana çıktığı, ebeveynlerin arasındaki şiddet eğilimlerine tanık oldukları huzursuz bir ortamda yaşayıp büyüdükleri ve bu sebeplerden dolayı istemli ya da istemsiz bir şekilde

maruz kaldıkları bu durumları çocuklarına yaşattıkları veya yaşatma olasılıklarının fazla olduğu gözlemlenmiştir (Arıkan, 1998). Bunların yanında diğer etmenler şunlardır:

- Aile içinde akut ya da kronik olan stresler bulunması
- Ebeveynlerde alkolik veya uyuşturucu kullanıyor olmaları
- Çocuğun annesinin zor bir hamilelik süreci geçirmiş olması, zorlu bir doğum yapmış olması, dünyaya gelen bebeğin ailede hayal kırıklığına sebep olması veya bunlardan başka birden çok sebeple annenin çocuğu ile ilişkisinde sorunlar yaşamaları
- Ebeveynlerin kanunlara aykırı davranışları⁵
- Sosyoekonomik seviyenin düşük olması (işsizlik gibi)
- Ebeveynlerin vefat etmiş olması
- Ebeveynlerin çok genç yaşta olmaları
- Ebeveynlerin küçük yaşlardayken ihmaller ve istismarlara uğramış olmaları
- Çocuğun annesinde depresif belirtiler olması
- Çekirdek ailede şiddetli geçimsizlik ve huzursuz bir ortam olması
- Çekirdek ailenin toplumla bağlarının bulunmaması
- Aile içinde bulunana kişilerin fiziki veya zihinsel sağlık sorunları olması
- Ebeveynin çocuğun gelişim dönem ve özelliklerini bilmemesi, çocuğun ihtiyaç ve davranışlarını anlayamamasından kaynaklanan ve çocuğun gelişimsel özelliklerinin dışında imkânsız beklentilerde olmaları (örneğin çocuğun gelişim basamağı içerisinde yaptığı bazı hareketlerin kasıtlı ve yaramazlık olarak yapıldığının sanıldığı durumlar) (Tugay, 2008).

⁵ **Türk Medenî Kanunu**

Madde 324- Anneler ve babalar çocukla olan ilişkilerine zarar vermeden çocuğun eğitim ve öğretimini engellemekten kaçınması gerekmektedir. Kişisel olarak çocukların huzurları kaçırılır ve onlar ile yeteri seviyede ilgilenilmez ise kişisel anlamda ilişki kurma durumu reddedilerek bu çocuklar kendilerinden alınmaktadır.

Madde 328- Annelerin ve babaların çocuklarına karşı bakım yükümlülükleri özellikle çocuğun ergen olması ile sonlanmaktadır. Bunun yanı sıra çocuğun ergin olmasında sonlanması gereken destek durumu eğer çocuk okuyor ise bu durum belirli ölçülerde devam etmekte ve belirli kapsamlarda bu durum sürmektedir.

2.9.2.Toplumsal ve Sosyal Risk Faktörleri

Ebeveynlerin kısıtlı bir çevre içinde olmaları, çevreleri ile uyumsuz olmaları, toplumdan tamamıyla soyutlanmaları ve bunun yanında toplumların kendilerine ait olan bazı gelenek görenek adı altındaki kurallar sebebi ile çocuğa yönelik ihmal ve istismar riskini arttırdığı gözlemlenmiştir (Polat, 2007). Bunlar:

- Halk içinde kadın erkek eşitsizliğinin bulunması
- Toplum içinde işsiz insanların ve fakir ailelerin yüksek bir orana sahip bulunması
- Uyuşturucuya ve alkole ulaşmanın basit olabilmesi
- Ailenin ve sosyal kurumların destek görebilmeleri için veriliyor olan hizmetlerde yetersizlik olması
- Çocuk istismarlarını, ihmallerini, pornografilerini önlemek için politikaların bulunmaması
- Şiddet uygulamayı destek veren sosyal normların bulunması, dayak atmanın disiplin için kullanılmakta olması, toplum için de katı bir biçimde cinselliğin olması, aile ile çocuk arasında ki ilişkilerde çocukların statülerinin düşük seviyelerde bulunması
- Sosyoekonomik anlamda eşitsizliğe neden olan, hayat şartlarının kötü bir biçimde olmasında kaynaklanan sosyal sağlık ve akademik alanda politikaların bulunmaması bu tarz yüksek risk içeren bir toplumdaki çocuğun altını ıslatması, ağlaması vb. gibi davranışlar ihmal ve istismar ile sonuçlandığı gözlemlenmiştir (Kürklü, 2011).

2.9.3.Yüksek Riskli Çocuklar

Planlanmayan zamanda istem dışı olan çocuk veya gayrimeşru bir çocuk olması durumunda ebeveynlerin o çocukları istismar ettikleri gözlemlenmiştir. Çocuk sayısının fazla olması, ebeveynlerin ilgilerinin bölünmesine sebep olmaktadır bu vb. aşağıda verilen maddelerde istismarın olmasına sebep etmenlerdir (Kavaklı, Pek ve Bahcecik, 1999).

- 4 yaşından daha düşük yaşlarda olan çocuk ve adölesanlar
- Ailenin isteğini karşılamamış olan çocuk veya istenmeden dünyaya gelen çocuklar
- Bakıma bağlı yaşayan veya devamlı ağlayan çocuk
- Akut veya kronik fiziki hastalık veya mental alanda hastalığı bulunan çocuk
- Anneye bağımlı ya da hiperaktif çocuk
- Yenidoğan sürecinde herhangi bir konu yüzünden annesinden uzaklaştırılan çocuk
- Üvey evlatlar
- Emzirilmeyen ve anne, bebek arasındaki bağın oluşmadığı çocuklardır (Either ve Ark, 2004; De Mause, 1976).

2.9.4.Aile içi şiddete tanık olma

Çocuğun aile içindeki şiddete tanık olması (ebeveynlerin veya kardeşlerden birinin fiziksel, duygusal, cinsel veya psikolojik istismara maruz kalmasına tanık olması) vb. gibi durumlarda çocuk ihmal ve istismarı olarak kabul görülmektedir. Bununla beraber çocuğa yapılan kötü muamele olarak ele alınan altı diğer istismar türleri şunlardır:

- Fetal istismar (hamile bireyin çocuğun yaşamını tehlikeye atacak davranışları, uyuşturucu, sigara ve alkol vb. gibi maddeleri kullanması).
- Kardeşler arası istismar
- Akran istismarı
- Çocuğun toplumsal şiddete tanık olması (isyan, savaş vb. gibi durumlar).
- Kurumsal istismar (çocuk bakımevleri, sosyal hizmetler vb. kurumlar içerisinde çalışan bireyler tarafından yapılan)
- Örgütlü istismar (çocuğun bedeni üzerinden para veya zevk karşılığı yapılan eylemler, çocuk pornografisi vb. gibi durumlar) çocuğa karşı yapılan kötü muamele türleridir (Yurdakök, 2010).

2.9.5.İstismar Tipleri Arasındaki İlişki

İstismar türlerinin birbirlerinden ayrıştırılarak gruplara ayrılıp incelenmesi, onların daha iyi anlaşılması ve durumun ortaya çıkarılması için çoğu zaman gerekli bir durum olduğu fakat bazen bu durumların yanımlara da sebep oldukları gözlemlenmiştir. Çocuğa karşı yapılan kötü muamele sonucunda meydana gelen istismar ve ihmalleri tek bir tip istismar ve ihmal türü olarak kabul etmek biraz yanılsamaya sebep olabilir çünkü bu kötü muameleler sonucunda meydana gelen durumda birbiri ile ilişkili birden fazla ihmal ve istismarlar tipini içerdikleri gözlemlenmiştir. Örneğin fiziksel istismara maruz kalan bir çocuk bundan dolayı çoğunlukla duygusal istismara da maruz kaldığı yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (WHO, Preventing Violence, 2004).

2.10. ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNDE BİLDİRİM ZORUNLULUĞU VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Günümüzde çocuk istismarı önemli bir çocuk sağlığı sorunudur. Bu sorunun önüne geçile bilinmesi için ülkelerin birçok alanda adalet, sosyal destek programları, şiddet içermeyen davranışların kazandırılması, bu gibi durumlarda caydırıcı cezaların verilmesi vb. gibi faaliyetlere öncelik verilip çocuk ihmal ve istismarının önüne geçmesi gerektiği gözlemlenmiştir (Özcebe, 2009).

Çocuk istismarının önlenbilmesinin en önemli faktörü eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerin bu konuda yeterli düzeyde bilgiye sahip olmaları, bildirim sisteminin işlemesi ve vakaların tespit edilebilmesi ile mümkün olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Veri toplama sisteminde olan bazı sınırlılıklar çocuk istismarını önlemeye ilişkin programın başarıya ulaşmasının önünde en büyük etken olduğu bu etken ve sorunların ülkemizin bildirim sisteminde de karşımıza çıktığı gözlemlenmiştir. Bunlar;

1. **Vaka Tanımı:** Düzenli olarak veri elde etme sistemlerinde vakanın bildirilmesinde yapılabilmesi için her şahsın aynı vaka tanımını yapabilmesi gerekmektedir. Ülkemizde çocukların korunması için uygulanan kanunu “çocuk istismarları ve ihmalleri” tanımını net bir biçimde tanımlamamıştır. Zorunlu olan bildirimlerin olmalarına rağmen vakaya ait bir tanımın olmamasından

kaynaklanan bildirimlerin yapılmamış olmasına veya çeşitli tanılar yapılmasına izin verdiği gözlemlenmiştir (Özcebe, 2009).

2. **İnsan Gücü:** Rutin veri toplama sisteminde veri toplama işlemindeki insan gücünün nitelik ve nicelik olarak yeterli olması gereklidir. Ülkemizde çocuk istismarı olan bütün vakaların raporunun yazılması gereklidir. Bu raporu yazacak olan kişiler ise sosyal hizmetlerde çalışan sosyal hizmet uzmanlarıdır. Fakat onların sayıların da yetersiz olduğu okulların bu alanda yeteri kadar mezun vermediği saptanmıştır. Sayının yetersizliğinden dolayı bu uzmanların görevi sadece çocuk istismarını analiz yaparken bir konu olarak ele aldıkları fakat detaylı bir inceleme yapamadıkları gözlemlenmiştir. Çocuk koruma yasası sadece cezalandırma yönünün ağır bastığı istismarı yapan kişiyi cezalandırdığı çocuğa karşı hiçbir koruma vs. yapmadığı da gözlemlenmiştir. Küçüker'in yapmış olduğu 268 tane cinsel istismar vakasında istismarcıların aldıkları cezaları değerlendirmiş ve suçluların %58,2'sinin cezalandırıldığı sonucuna ulaşmış ve bu bulgular doğrultusunda kişilerin sisteme adalete güvensizliğine sebep olduğu ve bundan dolayı da bildirim yapmaktan kaçındıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır (Özcebe, 2009).
3. **Formlar:** Bildiri yapılan formun bireyler tarafından okunduğunda rahatlıkla anlaşılabilir olması gereklidir. Bilgilendirmeyi yapacak olan bireyler formu anlaşılır bir şekilde kolaylık ve dikkatlice doldurmaları gereklidir. Ölüm ya da vaka formlarından gereğinden fazla bilginin istenilmesi bu formların doğru ve tam olarak doldurulmasına bir engel olduğu da gözlemlenmiştir (Özcebe, 2009).
4. **Konu Hakkında Toplum Duyarlılığı:** Toplumların sosyal ve kültürel değerleri çocuk yetiştirme ve geliştirmesine ait gelenek ve görenekleri belirlemektedir. Çünkü ailelerin yaşadıkları toplumun kültürel değerleri, gelenek, görenekleri, tutum, davranışlarından dolayı çocuk istismarının boyutunun saptanması ve çözüm önerileri üretilmesinde sorunların yaşanmasına sebep olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun da çocuk istismarı tanısını ve yaklaşımını etkileyen en etkili temel faktör olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye'de pek çok aile çocuklarını fiziksel ve duygusal olarak istismar etmekte ve bunun bilincinde bile olmadıkları sonucuna varılmıştır. Ebeveynlere bu olay izah edildiğinde ise hatalarını kabul etmeyip bunun çocuklarını eğite bilme ve disipline etmeleri için gerekli

olduğunu savundukları gözlemlenmiştir (Özcebe, 2009). Toplumda cinsel istismar bir tabu olarak görülmekte ve istismar yapan kişinin bundan yararlanarak çocuğa baskı yapıp anlatmasını zorlaştırdığı saptanmıştır. Çocuğu cinsel olarak etiketlenmekle korkuttukları için maruz kaldığı bu durumu aile bireylerine ya da başkalarına anlatmasının zorlaştığı gözlemlenmiştir (Özcebe, 2009).

5. **Bildirim şekli:** Bildirimin yapıış şeklinin bilinmesi ya da yapılacağı yerin bilinmesi bildirim yapılma oranını etkilediğı saptanmıştır. En son olarak çocuk istismarını yapan kişinin sosyal hizmet kurumuna ya da polise bildirilmesi gereklidir (Özcebe, 2009).

2.11. ÇOCUK İSTİSMARININ BELİRLENMESİNDE OKULUN VE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Çocukları istismardan korumak eğitimciler açısından çok zor ve problem yaratan bir durum olduğu gözlemlenmiştir. Fakat gerekli bilgi ve farkındalıkların olması ile bu zorluklar ve problemleri aşmak mümkündür. Çocuk ihmal ve istismarını belirleme ve önleyebilmede çocukla ilgilenen kurumda çalışan eğitimci ve yöneticilerin, emniyet mensuplarına, hukukçulara, sosyal hizmet uzmanlarına, psikologlara, veterinerlere (hayvan istismarı ile çocuk istismarı birbiri ile ilişkilidir), hemşirelere, ebelere, doktorlara ve tüm sağlık çalışanlarının yardımına ihtiyaç duymaktadırlar. Fakat bu durumu tespit edebilmenin ilk aşamasını ve en önemli kısmını öğretmenler oluşturmaktadır (Hancı, 2002; Karaman, 1993).

Okul ortamı okul öncesi dönemi de içine katarsak 4- 15 yaş arası çocukların ev ortamı dışında en çok zaman geçirdikleri yerdir. Bu süre zarfı içerisinde ailesi tarafından kötü muameleye maruz kalan çocukların tespit edilmesi, bu duruma müdahale edilmesi ve iyileşme süreçlerine destek olabilmek açısından önem taşımaktadır. Burada da görev öğretmene düşmektedir (Walsh, Bridgstock, Farrell ve Schweitzer, 2005; Karaman, 1993).

Öğretmenlerin istismar ve ihmal olgularının belirtilerini anlayıp, tespit edebilmeleri ve müdahale edebilmeleri bu görevlerini yerine getirebilmeleri için ihmal ve istismar

konularında gerekli eğitimleri almaları bu konularda yeteri kadar bilgili olmalarının gerekli olduğu hususuna dayandığı saptanmıştır (Atamer, 2005).

Avustralya’da bazı okullarda çocuklarda cinsel istismarın varlığını anlayabilmeyle ilgili sınıf temelli derslerde, bilgili bir ebeveyn olabilme eğitime kadar birçok önemli hassas konularda ders verilmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı konusunda profesyonelliklerini geliştirebilmek ve çocuklara koruyucu davranışları öğretebilme eğitim öncesi hizmetin en önemli rolü olduğuna değinilmiştir. Bundan dolayıdır ki üniversitedeki öğretmen adaylarının eğitim öğretim yılları boyunca çocuk ihmal ve istismarını konu alan çalışmalar yapmak ve ilköğretim çocukları için uygun stratejileri benimseyip üreterek sahip oldukları bilgilerini artırıp, profesyonelliklerini ve bu konudaki yeteneklerini geliştirmeleri için imkânlar sunulduğu gözlemlenmiştir (Goldman, 2005).

Bu bilgiler doğrultusunda şu öneriler verilebilir:

- Bütün okulların çalışan öğretmenler ve yöneticiler için; net anlaşılabilir, yazılı bir kaynak olarak, istedikleri zaman ulaşabilecekleri çocuk ihmal, istismarını bildirim yükümlülük politikalarını geliştirmeleri ve sahip olmaları gerekmektedir.
- Müdürlerin hazırlanan ihmal ve istismar politikalarının ve prosedürlerinin uygulanabilirliğinin sağlanmasında öğretmenler için gerekli eğitimlerin verilmesini sağlayıp bu konuyu özenle takip ederek çocukların bu tür olumsuz durumlara maruz kaldıklarında nasıl müdahale etmeleri gerektiğinin bilincini kazanmaları konusunda destek olmaları gerekmektedir.

Öğretmen ve yöneticilere eğitim verilirken verilen eğitimin istismara maruz kalan bireyler ve ailelerine destek olabilecek yöntemler içermesi zorunlu olmalı ve bildirimde bulunanlar için bu konular hakkında açıklama yapılabilecek düzeyde bilgi, yeterliliğe sahip bir eğitim programı olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (Kenny, 2004).

Birçok çocuğun istismar ve ihmallerden kaynaklı ortaya çıkan sorunlar sebebi ile okula özel eğitime muhtaç bir şekilde başlamakta oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Kenny, 2004).

Öğretmenler sınıflarında bulunan bir çocuğun istismar edildiğini şu yollar ile anlayabilir;

- a) Çocuğun gelip öğretmene durum hakkında bahsetmesi,
- b) Çocuğun arkadaşının ya da bir yakınının gelip öğretmene durum hakkında bahsetmesi,
- c) Öğretmenin çocuğun davranışlarındaki değişiklikleri gözlemlemesi,

Öğretmenin çocuktaki şişlik, yanık, morluk vb. gibi fiziksel belirtileri görerek gözlemlemesi (Karaman, 1993).

İhmal ve istismara uğramış çocuklarda akademik başarılarının kötü oldukları, okulda çeşitli sebepler ile uyum sorunu yaşadıkları, sosyal etkileşim yönünden zayıf oldukları, akranlarıyla ilişkilerinde başarısız oldukları, kendilerine olan öz saygılarının düşük olduğu ve şüphe uyandıran bazı fiziksel belirtilerin olması durumunda öğretmenin çocuğu izlemesi gerekmektedir. Bu izleme süre zarfı içerisinde kullanılacak temel yöntem ve teknikler ile farklı ihmal ve istismar türlerine ait sorgulamaların teknikleri ve özellikleri hakkında da öğretmenin bilgilendirilmesi gerekli ve önemli bir husus olduğu saptanmıştır (Turla, 2002; Atamer, 2005).

Çocukların yaptıkları resimler üzerinden de bu konuda eğitimini almış dikkatli ve bilinçli bir öğretmenin çocuk istismar ve ihmalini rahatlıkla anlayabileceği gözlemlenmiştir (Veltman ve Browne, 2000).

Bir öğretmen öncelikle öğrencinin sınıfta kendisini güvende hissedebileceği bir ortam oluşturmali ve öğrencilerin kendilerini koruyabilecekleri beceri ve davranışları kazanmalarını sağlamalıdır. Bunun için sınıf içerisindeki davranışlarına dikkat etmeli şiddet ve fiziksel ceza içeren tutumlardan kaçınarak öğrencideki istenmeyen davranışın ortadan kaldırılmasını sağlamalı ve daha sonra istismar riski taşıyan çocuklara destek olarak her aşamasında rehberlik etmesi gerekmektedir (Karaman, 1993).

İstismar ve ihmale uğrayan bazı çocuklar güvenilecekleri ve onları yargılamadan dinleyebilecek kişiler ile konuşmak istedikleri gözlemlenmiştir. Bu durumda öğretmenlerin daha dikkatli olmaları, ihmal ve istismar edildiğinden şüphelendikleri çocuklar ile konuşmaları fakat konuşmaya başlamadan önce bu çocuklara hangi soruları

ne şekilde soracaklarını iyice düşünüp karar vermeleri çok önemlidir. Konuşurken çocuğa çok fazla soru sorulmamalı ve kendi kullandığı kelimeler kullanılarak anlatılanların doğruluğu teyit edilmelidir. Konuşmanın yapılacağı yer, zaman konusunda da hassas davranılmalı, kimsenin olmadığı, sessiz, güvenli bir yer olmalı, çocuğa empati ile yaklaşmalı ve yaptığı bu davranışın doğru olduğu hissettirilerek yanında olduğunu gösterip kendisini iyi hissetmesi sağlanmalıdır. Aksi takdirde çocukları inciterek, aniden ağlamasına neden olarak konuşmayı reddetmesine ve içine kapanmasına sebep olunabilir. Bundan dolayı maruz kaldığı bu durum çocuğu üzdüğü için tekrar tekrar bu konu açılmamalı ve konuşmanın sonunda çocuğun ne yapması gerektiği anlatılmalı, bu konuda ona ve ailesine yardımcı olabilecek güvendiği birine bu durumu anlatacağını açıklayarak çocuğun rızasını alarak gerekenin yapılmasının doğru bir davranış olduğu gözlemlenmiştir (Karaman, 1993).

Çocuklar bazen bu konuşmayı yaptıktan sonra ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalacağından korkup pişman olabilir ya da ailesinden uzaklaştırılacağını düşünür ve bu konuşulanların bir sır olarak kalmasını isteyebilir öğretmen bu gibi durumlarda dikkatli olup iyi karar verip çocuk için doğru olanı yapması gerekmektedir. Aksi takdirde herhangi bir önlem alınmaz ise istismarın devam etme olasılığı çok yüksektir ve bu durumda öğretmen susar ise görevini yapmadığından dolayı suçlu kabul edilmektedir (Karaman, 1993).

Çocuklarını ihmal ve istismar eden ebeveynlerde gözlemlenebilecek davranışlar şunlardır (Erginer ve Kepenekçi, 2007):

- a) Çocuklarına karşı ilgisiz davranışları vardır. Okulda düzenlenen toplantı ve etkinlik çalışmalarına ya hiç katılmazlar ya da çok az katılım gösterirler.
- b) Çocuklarını kendilerine bir yük ya da değersiz bir varlık olarak görürler.
- c) Ebeveynler öğretmene, eğer çocukları sınıfta düzeni bozan davranışlar sergiler ise onu sert bir şekilde cezalandırabileceğini ifade ederler.

Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali olaylarında ebeveynler ile konuşmaları, onlara karşı açık ve dürüst olmaları gerekmektedir. Öğretmen ebeveynlere karşı suçlayıcı bir tavır takınmamalıdır. Çünkü aileye karşı suçlayıcı olunursa bu durum çocuk açısından zararlı sonuçlara sebebiyet verebilir. Bundan dolayı sakin anlayışlı ve temkinli olunmalı görüşlerine saygı duyulmalı yaşadıkları bu problemle baş

edebilmeleri için bir uzman yardımı almaya yönlendirilmelidirler (Erginer ve Kepenekçi, 2007).

Öğretmenlerin çocukları koruyabilmelerindeki en önemli görevlerinden biri de çocuk ihmal ve istismarından şüphelendiklerinde son aşama olarak durumu yetkili mercilere bildirmeleri gerekmektedir. Bunun amacı ise mağdur çocuğu saptayarak ona destek olmak ve bir daha böyle bir şeye maruz kalmasını önleyebilmektir (Walsh, Bridgstock, Farrell ve Schweitzer, 2005).

Öğretmenler bazen şüphelendikleri ihmal ve istismar vakalarını yetkili mercilere bildirmekten çekinirler. Bunun sebebi ise öğretmenle öğrencinin, öğretmen ile çocuğun ebeveynlerinin arasındaki ilişkinin bozulması, ebeveynler tarafından tehdit edilmekten çekinmesi, ihbar ettikleri çocuğa yetkili kurumların gerekli yardımı yapmayacaklarını düşündükleri ve bu sebeplerden dolayı mağdur çocukların daha çok zarar görecekerinden endişe duydukları için ya da ispat edecek yeteri kadar kanıt ulaşamadıklarından bu durumu bildirmekten çekindikleri gözlemlenmiştir (Walsh, Bridgstock, Farrell ve Schweitzer, 2005).

Avusturalya da bu konu üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların en büyük kaynağı ise eyaletlerde çalışan okul personelleri oluşturmaktadır. Ayrıca Avustralya’da 1989’dan itibaren resmileştirilmiş bir çocuk koruma politikası uygulanmaktadır. Gönüllülük esasına dayanan bildirim 1998 yılında zorunlu hale getirilmiştir. Bununla beraber ABD’nin tüm eyaletlerinde bildirim zorunluluğu var olduğu ve bu bildirilen vakaların dörtte birinin eğitim alanındaki profesyonellerden kaynaklandığı gözlemlenmiştir (Walsh, Bridgstock, Farrell ve Schweitzer, 2005; Kesner ve Robinson, 2002).

Öğretmenlerin istismar ve ihmal olgularını bildirmek zorunda oldukları ülkelerde öğretmenler için bu tür vakalar ile karşılaştıklarında nasıl fark edecekleri, ne yapacakları, nasıl bir yol izleyeceklerini detaylı bir şekilde anlatan el kitapçıkları yayınlanmıştır. Türkiye’de ise bildirim zorunluluğu bulunmamakla birlikte bu konuda yeni düzenlemeler de yapılmaktadır. Fakat öğretmenlerin yapılan araştırmalar sonucunda bu konuda yeterli bilgi ve birikime sahip olmadıkları, bundan dolayı da bu tarz vakalar ile karşılaştıklarında ihbar etmekten kaçındıkları gözlemlenmiştir (Atamer, 2005).

Sonuç olarak, ocuk istismarı ve ihmalinin tespit edilip önlenmesinde okulun ve öğretmenin büyük bir role sahip olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin istimara ve ihmale maruz kalan çocuklar için geliştirilen politikaları ve eğitimleri öğrenip bilmelerinin büyük önem taşıdığı saptanmıştır. Böylelikle istismarı tespit etmekle kalmayıp diğer sorumlu görevliler ile iş birliği yaparak durumu önleyici ve koruyucu tedbirler de alabilecek durumda olunacağı düşünülmektedir. Yapılan araştırma ile de standardize edilmiş bir ihmal ve istismar bildirim politikası hizmet içi eğitimi yapılıp bildirim sisteminin kurulmasının son derece önemli ve gerekli bir ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

2.12. TÜRK HUKUKUNDA ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ

Türkiye’de ocuk istismarı ve ihmali konusunda ilk sayılabilecek yasal alışma 23 Mayıs 1949 yılındaki 5387 numaralı Korunmaya Muhtaç ocuklar kanunudur. Türkiye bu kanun ile korunmaya gereksinim duyan çocukların korunmasını devletin bir görevi olarak kabul etmiştir. Fakat bu kanun 8 yıl sonra yürürlükten kaldırılmıştır. Ardından 5395 numaralı ocuk Korumu Kanunu 3 Temmuz 2005 tarihinde kabul edilmiş ve 15 Temmuz 2005 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Fakat bu kanun da 5387 numaralı kanun gibi uzun ömürlü olmamıştır. Daha sonra Türkiye’de 2828 numaralı SHÇEK kanunu ve 5395 numaralı KK kanunu en kapsamlı kanun olarak kabul edilmiştir. Bu kanun ile il ve ile müdürlükleri ve bağlı oldukları sosyal kuruluşların görevi çocukları korumak olarak kabul edilmiştir (Taş, 2017).

Türkiye’de ocuk ihmali ve istismarı ile ilgili yapılan çalışmalar devam ederken bir yandan da bu konu kapsamında yeni tüzük kanun ve yasalar için çalışmalar yapılmaktadır. ocuk istismarı kavramı hakkında bilincin artması ile duyarlılık ve bu konuya verilen öneminde arttığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı ocuk istismarı, ihmali hakkındaki yaklaşımlar değerlendirmeye alınmış ve çocukları korumaya karşı bir bilinç luşmuştur. Son dönemlerde çocuklara karşı artan cinsel istismar konuları dolayısı ile bu konuda yeni düzenlemelere başvurulduğu ve farklı yasalarda çocukların korunması, refah düzeylerinin arttırılması, haklarının, ruhen ve bedenen sağlıklarının güvence altına alınmasına yönelik hükümlerin varlığı gözlemlenmektedir (Tugay, 2008).

3. YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmanın modeli betimsel ve nedensel karşılaştırma araştırması olarak belirlenmiştir (Creswell & Creswell, 2017; Fraenkel et al., 2018). Betimsel araştırmalarda amaç herhangi bir olguya ilişkin bireylerin anlık algı ya da tutum gibi durumlarını ortaya çıkartmaktır. Nedensel karşılaştırma araştırması ise temelde yarı-deneysel kabul edilen, bir kontrol grubunun olmadığı ancak grupların birbirleri ile belli bir olgu üzerinden karşılaştırıldığı araştırma modelidir.

3.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ZAMAN

Bu araştırma İstanbul ilinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız Anaokulları, İlkokul, Ortaokul ve Lise bünyelerindeki bağımlı anasınıflarından gerekli olan Valilik ve il Milli Eğitim'den izinler alındıktan sonra 03.11.2021-19.06.2022 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmada kolaylı örneklem yönteminin kullanılmıştır. Kolaylı Örneklem; araştırmacının kolaylıkla ulaşabileceği katılımcılardan oluşturulan rastgele olmayan örnekleme tekniğidir (Creswell & Creswell, 2017; Çubukcu & İnci, 2020; Shenton, 2004; West, 2001). Bu örneklem yönteminin rastgele örneklem yöntemlerine göre geçerlik ve güvenilirlikleri ile genellenebilirlikleri daha düşüktür. Ancak, kolay ulaşılabilir bireylerden veri toplaması sebebiyle ise stratejik bir yöntemdir (Baltacı, 2018). Bu araştırmada ise araştırmacının kolayca ulaşabileceği İstanbul ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız Anaokulları, İlkokul, Ortaokul ve Lise bünyelerindeki bağımlı anasınıflarından veri toplanmıştır.

3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veri toplama aracı olarak;

- Sosyo demografik bilgi formu
- Çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerinin tanımlanmasına yönelik ölçek
- Çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeği
- Çocuk istismarı ve ihmalin bildirimine yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin istatistiksel analizleri için betimsel analizler olan merkezi eğilim ölçüleri ortalama ve standart sapma ile frekans ve yüzde analizleri kullanılmıştır.

Araştırmada ayrıca çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerinin tanımlanmasına, çocuk haklarına ilişkin tutum ve çocuk istismarı ve ihmalin bildirimine yönelik tutum ölçeklerinden ilgili sürekli değişkenler oluşturulmuş ve bu değişkenlerden elde edilen puanların aralıklı ölçekte toplanmış olan öğretmenlerin çalıştıkları toplam süre ve nominal ölçekte toplanan çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumları bağımsız değişkenlerine göre farklılaşma durumları çok yönlü tek değişkenli varyans (Multi-way Univariate ANOVA) analizi ile incelenmiştir (Büyüköztürk, 2018; Çokluk et al., 2018; Field, 2017; Tabachnick ve Fidell, 2007). Çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerinin tanımlanmasına yönelik ölçeğin altı adet alt faktörü sürekli bağımlı değişken oldukları için ayrıca aynı bağımsız değişkenler ile çok yönlü çok değişkenli varyans analizine (Multi-way MANOVA) sokulmuşlardır (Çokluk et al., 2018; Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu analizlerden önce tek değişkenli ve çok değişkenli normal dağılımlar incelenmiştir (Çokluk et al., 2018; Field, 2017; Tabachnick ve Fidell, 2007). ANOVA için ayrıca varyansların homojenliği varsayımı için Levene'nin testi, MANOVA için ise hata kovaryanslarının homojenliği varsayımı için Box'ın M testi kullanılmıştır (Çokluk et al., 2018; Field, 2017; Tabachnick ve Fidell, 2007). Son olarak araştırmada yer alan bütün bağımlı değişkenlerin arasında ki ilişkiyi incelemek için Pearson Çarpımlar Moment korelasyon katsayı hesaplanmış ve bu ilişkiler bu katsayı sonuçlarına göre değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2018; Field, 2017).

3.5.1.Aydınlatılmış Onam Formu

Araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen, yöneticilerin çocuk ihmali ve istismarına yönelik bilgi, farkındalık düzeylerinin saptanmasında Çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerinin tanımlanmasına yönelik ölçek, Çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeği, Çocuk istismarı ve ihmalin bildirimine yönelik tutum ölçeği kullanılacağından dolayı, araştırma öncesinde katılımcılara bir aydınlatılmış onam formu verilmiştir. Onam formu araştırmacı tarafından oluşturulmuş olup, katılımcılara yazılı biçimde araştırmanın amacı ve bilgilerin gizliliği açıklanmış, gönüllülük esasının yanı sıra katılımcının ölçekleri tamamlamama hakkı olduğu bildirilmiştir.

3.5.2.Çocuk İstismarının Belirti ve Risklerinin Tanılanması Ölçeği

Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanmasına Yönelik Ölçek; Uysal tarafından 1998 yılında geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. 15 Uysal tarafından ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.924 olarak belirtilmiştir, bu çalışma için cronbach alfa değeri 0.909 olarak bulunmuştur. Ölçek; istismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri (İÇÜFB), istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri (İİÇDB), ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri (İÇÜB), istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri (İİYEÖ), istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri (İİYÇÖ) ve çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler (ÇİİAÖ) ile ilgili altı alt ölçeği bulunan, 67 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Her madde için “çok doğru”, “oldukça doğru”, “kararsızım”, “pek doğru değil”, “hiç doğru değil” sözcüklerinden oluşan beş dereceli yanıt seçenekleri bulunmaktadır. Ölçeğin; 3, 5, 8, 10, 12, 14, 16, 27, 28, 30, 32, 34, 41, 42, 46, 49, 52, 54, 56, 59, 61, 63 numaralı maddeleri ters olarak kodlanmaktadır. Ölçek puan ortalaması her madde için verilen cevapların toplanarak madde sayısına bölünmesi ile elde edilmektedir. Ölçeğin puan ortalamasının 5’e yaklaşması soruları doğru olarak yanıtladıklarını, 3’ten uzaklaşması yanlış yanıtladıklarını göstermektedir. Ölçekte yer alan 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29,

31, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 57, 58, 60, 62, 64, 65, 66, 67 numaralı sorulara “çok doğru” yanıtına 5 puan, “oldukça doğru” yanıtına 4 puan, “kararsızım” yanıtına 3 puan, “pek doğru değil” yanıtına 2 puan, “hiç doğru değil” yanıtına 1 puan verilmektedir. Diğer sorular (3, 5, 8, 10, 12, 14, 16, 27, 28, 30, 32, 34, 41, 42, 46, 49, 54, 56, 59, 61, 63) ise ters puanlanmaktadır. Ölçek alt boyutlarından alınan puan ortalamasının yüksek olması, o alandaki bilgilerin daha iyi olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin her bir alt boyutu 5 üzerinden ortalama puan hesaplanarak değerlendirilmiştir.

Bu araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Cronbach α ile incelenmiş ve katsayı değeri ,810 ile tatmin edici düzeyde çıkmıştır (Büyüköztürk, 2018; Çokluk et al., 2018).

3.5.3.Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği

Ölçek 5’li likert formunda hazırlanmıştır. Ölçekte çocukların yaşamsal, gelişimsel, korunma ve katılım haklarına ilişkin 22 madde bulunmaktadır. Bu ifadeler için “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılmıyorum” tepki seçenekleri bulunmaktadır. İfadelere verilen tepkiler aynı sırayla 1, 2, 3, 4, ve 5 olarak puanlanmakta olup, ölçekten alınan puanın yüksek olması olumsuz tutumu göstermektedir. Ölçekteki ifadelerin 19’u olumlu, 3’ü olumsuzdur. Olumsuz ifadeler (2., 14. Ve 15. maddeler) verilen tepkiler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınacak en düşük puan 22 ve en yüksek puan ise 110’dur.

Bu araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Cronbach α ile incelenmiş ve katsayı değeri ,946 ile tatmin edici düzeyde çıkmıştır (Büyüköztürk, 2018; Çokluk et al., 2018).

3.5.4.Çocuk istismarı ve ihmalin bildirimine yönelik tutum ölçeği

İlgili ölçek Yetiş ve Ziyalar (2018) tarafından Choo ve diğerleri (2013) tarafından Malezya’da uyarlama çalışması yapılmış olan Teacher’s Reporting Attitudes Scale (TRAS)’in Türkçe’ye çevrilmesi ile hazırlanmıştır. Ölçeğin Türkçe

formu 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte Likert tipi (Katılmıyorum, Kısmen katılmıyorum, Kararsızım, Kısmen katılıyorum, Katılıyorum) seçenekleri kullanılmıştır. Ölçekten alınacak en düşük puan 15 ve en yüksek puan ise 75'tir. Düşük puan çocuk istismarı ve ihmalin bildirimine yönelik olumsuz tutumu, yüksek puan ise tam tersi olumlu tutumu göstermektedir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Cronbach α ile incelenmiş ve katsayı değeri ,873 ile tatmin edici düzeyde çıkmıştır (Büyüköztürk, 2018; Çokluk et al., 2018).

3.5.5.Sosyo demografik bilgi formu

Araştırmaya katılan katılımcıların bilgilerini toplamak amacıyla sosyo-demografik bilgi formu hazırlanmıştır. Sosyo-demografik bilgi formu oluşturulurken katılımcıların yaş cinsiyet vb. bilgilerinin yanı sıra araştırma kapsamında önemli olan istismar ve ihmal ile ilgili soruların cevapları da toplanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmanın çerçevesi belirlenmiştir.

Formun ilk bölümünde cinsiyet, yaş, meslekte toplam çalışma süresi, çalışılan kurum, unvan, eğitim düzeyi, çocuk sahipliği durumu ve çocuk bilgileri ile okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik bilgileri alınmıştır. Formun ikinci bölümünde ise çocuk istismarı ve ihmali konusunda ders, kurs veya hizmet içi eğitim alıp almama durumu, ihmal ve istismar konusunda farkındalık, yeterlilik, karşılaşma, bildirim ve ihmal-istismar türlerine ilişkin sorular irdelenmiştir.

3.5.6.Katılımcılar

Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan bireylerin sosyo demografik bilgileri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgileri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	208	91,63
	Erkek	19	8,37
Meslekte Toplam Çalışma Süresi	1 Yıldan az	17	7,49
	1-5 Yıl arası	118	51,98

	6 -10 Yıl arası	58	25,55
	11 Yıl ve üzeri	34	14,98
Çalışılan kurum türü	Kamu	147	64,76
	Özel	80	35,24
Unvan	Öğretmen	211	92,95
	Yöneticiler (Müdür ve Müdür Yardımcısı)	16	6,75
Eğitim düzeyi	Lisans	210	92,51
	Yüksek Lisans	17	7,49
Çocuk sahibi olma	Hayır	166	73,13
	Evet	61	26,87
Çalışılan okulda bulunan öğrencilerin sosyoekonomik durumu	Orta	179	78,85
	Düşük	26	11,45
	Yüksek	22	9,69

Araştırma katılımcılarının %91,63'ü kadınlardan oluşmaktadır. Meslekte toplam çalışması süresi incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun (%51,98) bir ve beş yıl arası tecrübesinin olduğu görülmüştür. En düşük yoğunluk %7,49 ile bir yıldan az çalışma süresine ait olmuştur. Katılımcıların %64,76'lık kısmı kamu kurumlarında görev yapmaktadır. Unvanlarda da katılımcıların büyük çoğunluğunun %92,95 ile öğretmen oldukları gözlemlenmiştir. Yöneticiler ise katılımcıların %6,75'ini oluşturmuştur. Katılımcıların en fazla sahip olduğu eğitim düzeyi %92,51 ile lisans düzeyi olmuştur. Katılımcıların %73,13'ü çocuk sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar çalıştıkları okullarda bulunan öğrencilerin sosyoekonomik düzeylerini değerlendirmişler ve en fazla yığılmanın orta düzeyde olduğu görülmüştür (%78,85).

Sınırlılıklar

- Araştırma anketi eksiksiz doldurmuş olan katılımcılar ile sınırlıdır.

- Araştırma İstanbul İlinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız Anaokulları, İlkokul, Ortaokul ve Lise bünyelerindeki bağımlı anasınıfları ile sınırlıdır.
- Araştırma kuramsal temellere dayalı olarak seçilen bağımlı ve bağımsız değişkenlerle sınırlıdır.

Varsayımlar

- Araştırmada katılımcıların anketleri ciddiye ve samimiyetle doğru şekilde doldurdıkları varsayılmaktadır.

4. BULGULAR

4.1. ARAŞTIRMANIN KATILIMCILARI

4.1.1. Normal Dağılım

Analizlere başlanmadan önce araştırmaya konu olan çocuk haklarına ilişkin tutum, çocuk istismarı ve ihmalinin belirti bilgileri ve alt bileşenleri ile risklerini tanılama ve çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlar bağımlı değişkenler normal dağılım açısından değerlendirilmiştir. İlk çalıştırılan analiz sonucunda çocuk haklarına ilişkin tutum puanlarında dört adet normal dağılımı olumsuz etkileyen ± 3 standart sapma altında ya üstünde kalan uç değere rastlanmış ve veri setinden çıkarılmıştır (Büyüköztürk, 2018; Çokluk et al., 2018; Field, 2017). Uç değerlerden sonra çocuk haklarına ilişkin tutum puanları ile yapılan bütün çıkarımsal analizler 231 katılımcı ile yapılmıştır. Bu süreç sonunda ortaya çıkan normal dağılım değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmada incelenen bağımlı değişkenlerin normal dağılım basıklık ve çarpıklık değerleri

Değişken	Çarpıklık	Basıklık
Çocuk haklarına ilişkin tutum	1,525	1,546
Çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlar	-,874	,893
Çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini belirti bilgileri	,408	,560
• İstismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri	,095	,333
• İhmal belirtileri	-,287	-,775
• İstismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri	-,307	,277
• İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri ve	-,215	,282
• İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	,338	,045
• Çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikleri konularında bilgileri	-,113	,076

Tablo 2’de verilen değerler incelendiğinde bağımlı değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerinin eşik değer olan ± 2 değerleri arasında olduğu görülmüştür (Tabachnick & Fidell, 2007). Bu durumda değişkenlerin normal dağıldı kabul edilmiştir.

Çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini belirti bilgileri alt bileşenleri için çok değişkenli analizler çalıştırılacağı için bu altı değişkenin çok değişkenli uç değeri olup olmadığı Cook’un uzaklık katsayısı ile incelenmiş ve bir eşik değerinin üzerinde bir uzaklık katsayısı bulunmamıştır, bu sebeple çok değişkenli normal dağılımın olduğu varsayılmıştır (Field, 2017).

4.1.2.Çocuk istismar ve ihmali ile ilgili eğitim alma durumu

Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismar ve ihmali ile ilgili eğitim alma durumu Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismar ve ihmali ile ilgili eğitim alma durumu

		f	%
Eğitim hayatınızda çocuk istismarı/ihmal ile ilgili ders alma	Evet	138	58,72
	Hayır	97	41,28
Hizmet içi eğitimlerde çocuk istismarı/ihmal ile ilgili bir eğitim alma	Evet	55	23,40
	Hayır	180	76,60
Üniversite eğitiminiz ve hizmet içi eğitimler haricinde, farklı kurum ya da kuruluşlardan çocuk istismarı/ihmal hakkında ya da çocuk korumaya yönelik resmi bir eğitim ya da kurs alma	Evet	26	11,06
	Hayır	209	88,94

Katılımcıların %58,72’si eğitim hayatlarında çocuk istismarı ve ihlali ile ilgili ders aldıklarını belirtmişlerdir. Eğitim alma durumu hizmet içi eğitim ya da başka bir resmi eğitim ya da kurs durumlarında ise sırasıyla %23,40 ve %11,06 olarak bulunmuştur. Hizmet içi eğitim almış olan katılımcıların süreye ilişkin cevapları incelediğinde en az bir günlük eğitim alanlar varken en fazla bir dönem ders almış katılımcılarda bulunmaktadır. Üniversite eğitimi ya da hizmetiçi eğitim dışında resmi bir eğitim ya da kurs almış olan katılımcılar ise aldıkları eğitimin sürelerinin 36 saat ve bir dönem arasında değiştiğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak katılımcıların yarısından

fazlasının bir şekilde çocuk istismarı ve ihlali ile ilgili eğitim aldığı görülmektedir. Ancak, bu eğitimlerin hizmet içi eğitim ya da başka bir resmi eğitim ya da kursa şeklinde olanlarının oranı düşüktür.

4.1.3.Çocuk istismarı ve ihmali vakası karşılaşma ve bildirim yapma durumu

Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı ve ihmali vakası karşılaşma ve bildirim yapma durumu Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı ve ihmali vakası karşılaşma ve bildirim yapma durumu

		f	%
Meslek hayatınız boyunca istismar vakası ile karşılaşma durumu	Hayır	208	88,51
	Evet	27	11,49
Çocuk istismarı ve ihmali tanılama konusunda kendinizi yeterli görme durumu	Yeterli değilim	116	49,37
	Kısmen yeterli	87	37,02
	Yeterli	32	13,62
Çocuk istismarı ve ihmali konusunda daha fazla bilgilendirme gereksinim duyma durumu	Evet	217	92,34
	Hayır	18	7,66
Kanunlara göre çocuk istismar/ihmal şüphesini bildirme zorunluluğu	Evet	228	97,02
	Hayır	7	2,98
Çocuk istismarı ve ihmali konulu bir bildirim yapma tercihi	Polis /Jandarma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürlüğü	70	29,79
	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürlüğü	62	26,38
	Milli Eğitim Müdürlüğü	28	11,91
	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	27	11,49
	Cumhuriyet savcılığı, Polis /Jandarma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	19	8,09
	Çocuk İzlem Merkezleri (Sağlık	11	4,68

	Bakanlığı çocuk izlem merkezleri)		
	Polis /Jandarma	6	2,55
	Çocuk Koruma Merkezleri (Üniversitelerin çocuk koruma merkezleri)	6	2,55
	Cumhuriyet savcılığı	2	,85
	Polis /Jandarma, Çocuk Koruma Merkezleri (Üniversitelerin çocuk koruma merkezleri)	1	,43
	Çocuk Koruma Merkezleri (Üniversitelerin çocuk koruma merkezleri), Çocuk İzlem Merkezleri (Sağlık Bakanlığı çocuk izlem merkezleri)	1	,43
	Cumhuriyet savcılığı, Polis /Jandarma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürlüğü, Çocuk Koruma Merkezleri (Üniversitelerin çocuk koruma merkezleri)	1	,43
	Cumhuriyet savcılığı, Polis /Jandarma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürlüğü, Çocuk İzlem Merkezleri (Sağlık Bakanlığı çocuk izlem merkezleri)	1	,43
Çocuk istismar/ihmal ile ilgili bildirimde bulunulduğunda yöneticiniz yönetici desteği	Evet	228	97,02
	Hayır	7	2,98

Katılımcıların %11,49'lık kısmı meslek hayatlarında bir istismar vakası ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu katılımcılardan on kişi aile ve okulun rehber öğretmeni ile iletişime geçtiğini ya da tutanak tutarak ilgililere bildirim yaptığını belirtmiştir. Beş kişi ise şikâyet ettiğini söylemiştir. İki kişi ise aile ile iletişime geçip

sıkı takip yaptığını ve yetkili makamlara bilgilendirme yaptığını beyan etmişlerdir. Katılımcıların %75'ten fazlası çocuk istismarı ve ihmali konusunda kendilerini ya kısmen yeterli ya da yetersiz olarak sınıflandırmışlardır, buna paralel olarak ise katılımcıların %92,34'ü çocuk istismarı ve ihmali konusunda daha fazla bilgilendirmeye gereksinim duyduğunu belirtmiştir. Katılımcılar arasında 228 (%97,02) kişi çocuk istismarı ve ihmali şüphesi konusunda bildirim zorunluluğu olduğunu düşünmektedirler. Bu soruya hayır cevabı verenler arasında sadece bir kişi hayır cevabını verme sebebi olarak konuya ilişkin yetersiz kanıt olmasının neden olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara hangi birimlere bildirim yapacağına dair tercihleri incelendiğinde ise %29,79'luk bir kısmın Polis /Jandarma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürlüğü gibi bütün ilgili birimlere bildirim yapacağını belirtmişlerdir. İlk dört sırada bulunan tercihlerin hepsinde yukarda belirtilen birimler çifter ya da teker teker belirtilmiştir. Son olarak katılımcılara çocuk istismarı ve ihmali bildirim konusunda yönetici desteği konusunda sorulan soruda ise %97,02'lik çoğunlukla yönetici desteğinin olduğu görülmüştür.

4.1.4.Çocuk istismarı ve ihmali karşılaşma durumları ve tutumları

Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı ve ihmali karşılaşma durumları ve tutumları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı ve ihmali karşılaşma durumları ve tutumları

Çocuk istismarı ve ihmali karşılaşma durumu ve duruma karşı tutum		f	%
Fiziksel istismar	Karşılaşmadım	227	96,60
	Şüphelendim	6	2,55
	Yönetime bildirdim	1	,43
	Karşılaştım	1	,43
Duygusal istismar	Karşılaşmadım	226	96,17
	Şüphelendim	6	2,55
	Karşılaştım	3	1,28
Cinsel istismar	Karşılaşmadım	230	97,87

	Şüphelendim	4	1,70
	Karşılaştım	1	,43
İhmal	Karşılaşmadım	223	94,89
	Karşılaştım	7	2,98
	Şüphelendim	4	1,70
	Yönetim yetkililere bildirdi	1	,43

Katılımcılar genellikle büyük oranlarda (%95 üzeri) herhangi bir çocuk istismarı ya da ihmali durumları ile karşılaşmışlardır. En yüksek şüphelenilen istismar türü ise duygusal ve fiziksel istismar olmuştur (%2,55). En fazla karşılaşılan istismar türü ise duygusal istismar olmuştur (%1,28). Fiziksel istismar ve ihmal durumları ise birer kere ilgili birimlere bildirilmiştir.

4.1.5.Çocuk Haklarına İlişkin Tutumlar

Araştırmaya katılan bireylerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilgili ölçekte her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilgili ölçekte her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma

	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Tamamen katılmıyorum		Ortalama	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. 18 yaşın altındaki herkesin çocuk olmaktan kaynaklanan özel haklara sahip olduğuna inanıyorum.	162	68,94	34	14,47	25	10,64	0	,00	14	5,96	1.60	1.08

2. Çocuk hakları konusunda özel bir uluslararası sözleşme hazırlanmasına gerek yoktur.	79	33,62	68	28,94	31	13,19	31	13,19	26	11,06	2.39	1.36
3. Çocuk hakları devlet tarafından koruma altına alınmalıdır.	160	68,09	44	18,72	12	5,11	10	4,26	9	3,83	1.57	1.03
4. Devletler, çocuklarını daha iyi yetiştirmeleri için ailelere yardımcı olmalıdır.	187	79,57	25	10,64	5	2,13	18	7,66	0	,00	1.38	.86
5. Çocuğun en temel hakkının “yaşama hakkı” olduğuna inanıyorum.	178	75,74	32	13,62	8	3,40	13	5,53	4	1,70	1.44	.92
6. Annesinden, babasından ya da her ikisinden de ayrı olan çocukların anne-babasını görme hakkı vardır.	174	74,04	34	14,47	18	7,66	9	3,83	0	,00	1.41	.79
7. Devletler farklı ülkelerde yaşayan parçalanmış ailelere bir arada yaşamaları için gerekli yardımı sağlamalıdır.	157	66,81	37	15,74	27	11,49	10	4,26	4	1,70	1.58	.97
8. Çocukların düşüncelerini yazarak ya da çizerek anlatma hakları olduğunu düşünüyorum.	164	69,79	64	27,23	1	,43	6	2,55	0	,00	1.36	.63
9. Çocukların özel yaşamı vardır bu yüzden de özel yaşamlarının gizliliğine saygı gösterilmelidir.	149	63,40	56	23,83	21	8,94	5	2,13	4	1,70	1.55	.87
10. Devlet çocuğu her türlü kötü muameleden korumalıdır.	188	80,34	41	17,52	1	,43	4	1,71	0	,00	1.24	.54
11. Evsiz çocukların devlet tarafından korunması ve yetiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	181	77,35	45	19,23	5	2,14	0	,00	3	1,28	1.29	.63
12. Anne-babasıyla yaşama şansı olmayan çocukların, uygun ailelere evlatlık olarak verilme veya koruyucu aile yanına yerleştirilme hakkı vardır.	140	59,57	52	22,13	26	11,06	9	3,83	8	3,40	1.69	1.04
13. Devlet engelli çocukları korumak, eğitmek ve istihdam etmek için gerekli önlemleri almalıdır.	187	79,57	39	16,60	3	1,28	0	,00	6	2,55	1.29	.74
14. Çocukların sağlıkları ile ilgili sorumluluk sadece ailelerde olmalıdır; devletler çocukların sağlık sorunlarına karışmamalıdır.	104	44,26	37	15,74	11	4,68	43	18,30	40	17,02	2.48	1.59
15. Sadece yetişkinlerin sosyal güvenlik hakkı olmalıdır;	131	55,74	72	30,64	10	4,26	14	5,96	8	3,40	1.71	1.03

çocuklara sosyal güvenlik hakkı tanımaya gerek yoktur.												
16. Devletlerin ailelere çocuklarına daha iyi yaşam standartları sağlamaları konusunda yardım etmeleri gerektiğine inanıyorum.	186	79,15	41	17,45	3	1,28	5	2,13	0	,00	1.26	.59
17. Oyun oynamanın ve farklı etkinliklere katılmanın çocukların hakkı olduğunu düşünüyorum.	164	69,79	51	21,70	4	1,70	4	1,70	12	5,11	1.51	1.00
18. Çocukların madde kullanımına karşı korunmaları gerektiğine inanıyorum.	177	75,32	42	17,87	6	2,55	7	2,98	3	1,28	1.37	.79
19. Çocukların istismar ve ihmalin tüm türlerine karşı korunması gerekir.	183	77,87	43	18,30	3	1,28	2	,85	4	1,70	1.30	.70
20. Çocukların savaşlardan korunmaları gerektiğine inanıyorum.	180	76,60	36	15,32	4	1,70	6	2,55	9	3,83	1.42	.95
21. Devletler istismara ve ihmale uğramış çocukların tedavi ve terapileri için her türlü önlemi almak zorundadır.	175	74,47	41	17,45	13	5,53	3	1,28	3	1,28	1.37	.76
22. Suç işlemiş çocuklara, sağlıklı ve sosyal yurttaşlar olabilmeleri için yardım edilmesi gerektiğine inanıyorum.	178	75,74	29	12,34	11	4,68	13	5,53	4	1,70	1.45	.94

Tablo 6’da verilen sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin genelde olumlu bir tutuma sahip olduğu ve ölçeğe yer alan bir çok maddeye Tamamen katılıyorum ya da Katılıyorum arası cevap verdiği görülmektedir. En düşük ortalamaya sahip madde Devlet çocuğu her türlü kötü muameleden korumalıdır maddesi olurken en yüksek ortalamaya sahip madde ise Çocukların sağlıkları ile ilgili sorumluluk sadece ailelerde olmalıdır; devletler çocukların sağlık sorunlarına karışmamalıdır maddesi olmuştur. Sadece Çocuk hakları konusunda özel bir uluslararası sözleşme hazırlanmasına gerek yoktur ve Çocukların sağlıkları ile ilgili sorumluluk sadece ailelerde olmalıdır; devletler çocukların sağlık sorunlarına karışmamalıdır maddeleri konusunda Tamamen katılmıyorum ve Katılmıyorum cevapları diğer maddelere göre yüksek oranda cevaplanmıştır. Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin toplam puanlarının ortalaması ise 33,64 (SS = 14,03) çıkmıştır. Ayrıca en düşük puan 22,00, en yüksek puan ise 91,00 olmuştur. Ortalama değeri incelendiğinde ölçekten en düşük

alınabilecek olan 22,00 puana yakın olduğu için öğretmenlerin genel olarak çocuk hakları konusunda olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Standart sapma puanının da ortalama göre düşü olması öğretmenler arasında çocuk haklarına ilişkin tutumun benzer özellikler gösterdiğini, çok fazla çeşitliliğin olmadığı şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2018; Çokluk et al., 2018).

4.1.6.Çocuk İstismarı ve İhmalinin Bildirimine Yönelik Tutum

Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutum ile ilgili ölçekte her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları ile ilgili ölçekte her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma

	Katılmıyorum		Kısmen katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen katılıyorum		Katılıyorum		Ortalama	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Çocuk istismarı ya da ihmali konusunda şüpheye düşersem bildirim yaparım.	14	5,96	16	6,81	17	7,23	12	5,11	176	74,89	4.36	1.23
Çocuk istismarı ve ihmalinin belirtilerini anlama ve yorumlamada mesleki yeterliliklerimin tam olduğuna inanıyorum.	23	9,79	37	15,74	61	25,96	73	31,06	41	17,45	3.31	1.21
Çocukların güvenli ve sağlıklı bir yaşam sürmesi için zorunlu bildirim süreci gereklidir.	10	4,26	26	11,06	25	10,64	25	10,64	149	63,40	4.18	1.24
Çalıştığım kurumdaki meslektaşlarım ve yöneticiler benimle aynı fikirde olmasa	14	5,96	17	7,23	31	13,19	8	3,40	165	70,21	4.25	1.27

da şüpheli bulduğum durumlarla ilgili bildirim yaparım.												
Uzun vadede çocuk istismarı ve ihmalinin azaltılması ve önlenmesi için, öğretmenlerin bildirim yükümlülüğünü yerine getirmelerinin önemli olduğunu düşünüyorum.	24	10,21	14	5,96	13	5,53	18	7,66	166	70,64	4.23	1.37
Çocuk istismarı ve ihmali konusunda yapılan bildirimlere cevap verme ve ihtiyacı karşılama konusunda mevcut sistemi etkili ve yeterli buluyorum.	60	25,53	34	14,47	71	30,21	49	20,85	21	8,94	2.73	1.29
Özellikle öğretmenler için çocuk istismarı ve ihmalinin bildirim sürecini tanımlayan, atılması gereken adımları açıkça belirten bir yönetmeliğin gerekli olduğunu düşünürüm.	23	9,79	8	3,40	30	12,77	32	13,62	142	60,43	4.11	1.32
Şüpheli durumlar için yapılan bildirimlerin öğretmenlerin okul içinde ve dışında sıkıntı yaşamamasına neden olacağını düşünürüm.	39	16,60	35	14,89	66	28,09	40	17,02	55	23,40	3.16	1.38
Çocuk istismarı ve ihmali bildirsem bile, olayın doğruluğunu ispat etmek için yeterli kanıt ya da tanığa ulaşamayacağımı düşünürüm.	48	20,43	26	11,06	74	31,49	61	25,96	26	11,06	2.96	1.28
Çocuk istismarı ve ihmali ihbar etmek, yetkili makamların çocuk ve ailelere ulaşmasına ve sorunun çözülmesine yardımcı olur.	29	12,34	24	10,21	28	11,91	64	27,23	90	38,30	3.69	1.39
Bildirim sonrası süreçte, ailenin ya da toplumun bildirim yapan kişiye karşı öfkeli ve saldırgan tavırlar sergilemesinden endişe duyarım.	32	13,62	37	15,74	44	18,72	77	32,77	45	19,15	3.28	1.31
Çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili bildirimden sonra	85	36,17	41	17,45	45	19,15	25	10,64	39	16,60	2.54	1.48

çocuğun ailesinin ve çevresinin olayı kimin ya da kimlerin bildirdiğini öğrenmesinden endişe ettiğim için, bildirim sürecine dahil olmak konusunda çekimser kalırım.												
Bildirim sürecinden sonra, yetkili makamların çocuk ve aileye hızlı ve etkin biçimde müdahale edeceğini düşünüyorum.	22	9,36	49	20,85	61	25,96	57	24,26	46	19,57	3,24	1.25
Çocuk istismarı ve ihmali konusunda yapılan bildirimlerin etkin biçimde dikkate alındığını düşünmüyorum.	14	5,96	45	19,15	57	24,26	60	25,53	59	25,11	3,45	1.22
Aldığım lisans eğitiminin çocukların davranış ve duygularını anlama ve değerlendirme ile çocuklarla iletişim kurma konularında bana yeterli bilgi ve beceriyi kazandırdığı kanaatindeyim.	18	7,66	32	13,62	50	21,28	70	29,79	65	27,66	3,56	1.24

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenler 1., 3., 4. ve 5. maddelere Katılıyorum ve Kısmen katılıyorum arasında olumlu tutum bildirmişlerdir. Öğretmenler 2., 8., 10., 11., 13., 14., ve 15. maddelere ise Karasızım ve kısmen katılıyorum arasında daha az olumlu tutum belirtmişlerdir. Son olarak 6., 9., ve 12. Maddelere ise daha az olumsuz tutum belirtmişlerdir. En olumlu tutumu Çocuk istismarı ya da ihmali konusunda şüpheye düşersem bildirim yaparım maddesine gösterirken, en olumsuz tutumu ise Çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili bildirimden sonra çocuğun ailesinin ve çevresinin olayı kimin ya da kimlerin bildirdiğini öğrenmesinden endişe ettiğim için, bildirim sürecine dahil olmak konusunda çekimser kalırım maddesine belirtmişlerdir. Bu ölçekten alınan genel ortalaması ise 53,04 (SS = 11,72) çıkmıştır. En düşük puan 22,00 ve en yüksek puan ise 75,00 olmuştur. Ölçekten alınabilecek en düşük yüksek puanın 75,00 olduğu dikkate alındığında öğretmenlerin büyük oranda Çocuk İstismarı ve İhmalinin Bildirimine Yönelik Tutumlarının olumlu yönde olduğu söylenebilir. Standart sapma puanının da ortalama göre düşü olması öğretmenler arasında çocuk haklarına ilişkin

tutumun benzer özellikler gösterdiğini, çok fazla çeşitliliğin olmadığı şeklinde yorumlanabilir (Büyükoztürk, 2018; Çokluk et al., 2018).

4.1.7.Çocuk İstismarı Belirtileri ve Riskleri Tanımlama Bilgi Düzeyleri

Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutum ile ilgili ölçekte her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama düzeyleri alt bileşeni istismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri alt bileşenini oluşturan her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri

No	Madde	Hiç doğru değil		Pek doğru değil		Kararsız m		Oldukça doğru		Çok doğru			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ortal ama	SS
İSTİSMAR VE İHMALİN ÇOCUKTAKİ FİZİKSEL BELİRTİLERİ													
1	Çocuğun gövde, sırt, kalça ve uyluklarında farklı boyutlarda sıyrık ekimoz (morluk) ve parmak bası izleri fiziksel istismarın belirtileridir.	.00	.00	1.00	.43	20.00	8,51	120.00	51,06	94.00	40,00	4,31	.64
2	Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda deri, yüz, kulak, çene, boyun ve eklemlerin çevresinde lezyonlar sık görülür.	.00	.00	.00	.00	21.00	8,94	167.00	71,06	47.00	20,00	4,11	.53
3	Fiziksel istismar tanısında ekimozların değişik renklerde olması önem taşımaz.	8.00	3,40	26.00	11,06	12.00	5,11	129.00	54,89	60.00	25,53	3,88	1,02

4	Ağız içinde özellikle üst dudak iç yüzeyde yırtık olması fiziksel istismarı düşündürmelidir.	36.0 0	15, 32	3.0 0	1,2 8	35.0 0	14, 89	85.0 0	36,17	76.0 0	32,34	3,69	1,35
5	Fiziksel istismara uğramış çocuklarda yanıklar; ayaklar, kalçalar ve göbek bölgesi dışındaki vücut kısımlarında daha yaygın görülür.	9.00	3,8 3	42. 00	17, 87	134. 00	57, 02	22.0 0	9,36	28.0 0	11,91	3,08	,95
6	Fiziksel istismarda; kollarda, el sırtında, omuz ve kalçalarda sıklıkla ısırik izine rastlanır.	.00	,00	16. 00	6,8 1	24.0 0	10, 21	132. 00	56,17	63.0 0	26,81	4,03	,80
7	Ciltte yuvarlak, çevresi kabarık, ortası krater şeklindeki lezyonlar sigara yanığını düşündürmektedir.	1.00	,43	7.0 0	2,9 8	46.0 0	19, 57	114. 00	48,51	67.0 0	28,51	4,02	,80
8	Dizdeki ve dizin arka çukurundaki yanıklar kaza ile oluşabilir.	11.0 0	4,6 8	40. 00	17, 02	98.0 0	41, 70	83.0 0	35,32	3.00	1,28	3,11	,87
9	Tek bir kırık ve yanı sıra berelenmeler, çürümeler ve değişik iyileşme evresindeki kırıklar fiziksel istismarın önemli belirtileridir.	1.00	,43	30. 00	12, 77	58.0 0	24, 68	103. 00	43,83	43.0 0	18,30	3,67	,93
10	Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda hemerus, distal femur, tibia, kafatası el ve ön kol kemiklerinde kırıklara rastlanmaz.	5.00	2,1 3	16. 00	6,8 1	69.0 0	29, 36	55.0 0	23,40	90.0 0	38,30	3,89	1,06
11	Fiziksel istismara uğramış çocuklarda saçlı deri altında hematomlar sıklıkla görülür.	.00	,00	.00	,00	91.0 0	38, 72	72.0 0	30,64	72.0 0	30,64	3,92	,83
12	İntrakranial (kafa içi) ve intraoküler (göz içi) kanamalar fiziksel istismar olasılığını düşündürmez.	5.00	2,1 3	16. 00	6,8 1	80.0 0	34, 04	59.0 0	25,11	75.0 0	31,91	3,78	1,04

13	Genital bölge, ağız, kol, ense veya bacaklarda ekimoz ve sıyrıkların cinsel istismarı düşündürmelidir.	.00	.00	.00	.00	63.00	26,81	81.00	34,47	91.00	38,72	4,12	.80
15	Özellikle 10-15 yaşlarındaki gebelik cinsel istismarı düşündürmelidir.	.00	.00	2.00	.85	1.00	.43	65.00	27,66	167.00	71,06	4,69	.52
16	Cinsel istismara uğrayan çocuklarda gonore, sifilis gibi erişkinlerde görülen enfeksiyonlara rastlanmaz.	11.00	4,68	24.00	10,21	153.00	65,11	14.00	5,96	33.00	14,04	3,14	.95
17	Genital bölgede ağrı, şişme ya da kaşıntı şikayetleri cinsel istismarı düşündürmektedir.	.00	.00	8.00	3,40	18.00	7,66	57.00	24,26	152.00	64,68	4,50	.78
18	Cinsel istismar sonucu vajinal ve rektal kanama görülebilir.	.00	.00	2.00	.85	4.00	1,70	49.00	20,85	180.00	76,60	4,73	.53
19	Çocuk fiziksel temasa uğramadan da cinsel olarak istismar edilmiş olabilir.	.00	.00	.00	.00	85.00	36,17	56.00	23,83	94.00	40,00	4,04	.87
20	Cinsel istismara uğrayan çocukların önemli bir bölümü fiziksel istismara da uğramıştır.	.00	.00	.00	.00	39.00	16,60	43.00	18,30	153.00	65,11	4,49	.76

Tablo 8’de sonuçlar dikkate alındığında, İstismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri bileşeninde katılımcıların yüksek oranda doğru yanıtladıkları madde “Cinsel istismar sonucu vajinal ve rektal kanama görülebilir” maddesi olmuştur. En düşük ortalamaya sahip olan madde ise karasızım seçeneği etrafında 3,08 (SS = ,95) değer ile “Fiziksel istismara uğramış çocuklarda yanıklar; ayaklar, kalçalar ve göbek bölgesi dışındaki vücut kısımlarında daha yaygın görülür” maddesi olmuştur. Katılımcılar bu bileşen altında hiçbir maddede yüksek oranda yanlış cevaplama yapmamışlardır. Bu bileşenin genel ortalaması ise 3,96 (SS = ,28) ile oldukça doğruya yakın bir değer

bulunmuştur. Katılımcılar büyük oranda istismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtilerini doğru belirleyebilmektedirler.

Tablo 9. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama düzeyleri ihmal belirtileri alt bileşenini oluşturan her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri

N o	Madde	Hiç doğru değil		Pek doğru değil		Kararsızım		Oldukça doğru		Çok doğru			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ortalama	SS
İHMAL BELİRTİLERİ													
21	Çocukta büyüme-gelişme geriliğinin olması ihmal edildiğini düşündürmelidir .	1.00	,43	1.00	,43	30.00	12,77	84.00	35,74	119.00	50,64	4,36	,75
22	Çocuğun kötü hijyene sahip olması ihtimal edildiğini gösterir.	2.00	,85	2.00	,85	10.00	4,26	77.00	32,77	144.00	61,28	4,53	,70
23	Aşıların yaptırılmaması veya geciktirilmesi bir ihmal belirtisidir.	.00	,00	4.00	1,70	60.00	25,53	47.00	20,00	124.00	52,77	4,24	,89
24	Çocuğun yüzünün donuk ve ifadesiz görülmesi ihmal edildiğini düşündürmelidir .	1.00	,43	2.00	,85	55.00	23,40	59.00	25,11	118.00	50,21	4,24	,87
25	Çocuğun sürekli ve tutarlı bir gözetiminin olmaması ihmalidir.	3.00	1,28	12.00	5,11	42.00	17,87	53.00	22,55	125.00	53,19	4,21	,99
26	Çocuğun fiziksel sorunlarının tedavi edilmemesi ihmalidir.	.00	,00	1.00	,43	4.00	1,70	61.00	25,96	169.00	71,91	4,69	,52

27	Çocukta yeme bozuklukları, huzursuz uyuma ihmal işaretleri değildir.	57,00	24,26	27,00	11,49	73,00	31,06	39,00	16,60	39,00	16,60	2,90	1,38
----	--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------	------

Tablo 9 incelendiğinde, İhmal belirtileri başlığı altında yer alan maddeler incelendiğinde en yüksek oranda doğru cevaplanan madde “Çocuğun fiziksel sorunlarının tedavi edilmemesi ihmalidir” maddesi olmuştur. Yanlış olarak cevaplandırılan madde ise 2,90 (SS = 1,38) ile “Çocukta yeme bozuklukları, huzursuz uyuma ihmal işaretleri değildir” maddesi olmuştur. Bu bileşenin genel ortalaması ise 4,17 (SS = ,51) ile çok doğruya yakın bir değer bulunmuştur. Katılımcılar büyük oranda bir madde haricinde ihmal belirtilerini doğru belirleyebilmektedirler.

Tablo 10. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama düzeyleri istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri alt bileşenini oluşturan her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri

No	Madde	Hiç doğru değil		Pek doğru değil		Kararsız m		Oldukça doğru		Çok doğru			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ort ala ma	SS
İSTİSMAR VE İHMALİN ÇOCUKTAKİ DAVRANIŞSAL BELİRTİLERİ													
14	Çocuğun yürüme, oturma gibi genel davranışlarına bakarak cinsel istismardan şüphelenmek mümkün değildir.	6.00	2,55	11.00	4,68	89.00	37,87	65.00	27,66	64.00	27,23	3,72	1,00
28	İstismar ve ihmale uğrayan çocukların çoğunlukla öz saygıları yüksektir.	6.00	2,55	5.00	2,13	41.00	17,45	66.00	28,09	117.00	49,79	4,20	,97
29	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar hiperaktif davranışlar gösterebilir.	80.00	34,04	74.00	31,49	68.00	28,94	6.00	2,55	7.00	2,98	2,09	1,00
30	İstismar ve ihmale uğramaları çocukların okul başarılarını etkilemez.	5.00	2,13	2.00	,85	32.00	13,62	72.00	30,64	124.00	52,77	4,31	,89
31	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar ebeveynlerinden ve diğer yetişkinlerden korkma, kaçınma gösterebilirler.	.00	,00	7.00	2,98	38.00	16,17	88.00	37,45	102.00	43,40	4,21	,82

32	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar ağrı verici uyaranlara karşı ve travmalara karşı aşırı tepkilidirler.	90.00	38,30	51.00	21,70	82.00	34,89	12.00	5,11	.00	,00	2,07	,97
33	Tuvalet eğitimini tamamlamış olan çocuğun tekrar altını ıslatmaya başlaması istismar veya ihmale uğramış olabileceğini düşündürmelidir.	4.00	1,70	3.00	1,28	64.00	27,23	98.00	41,70	66.00	28,09	3,93	,87
34	İstismar ve ihmale uğrayan çocukların çoğu evlerine bağlıdır.	4.00	1,70	5.00	2,13	90.00	38,30	75.00	31,91	61.00	25,96	3,78	,92
35	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda intihar girişimleri ile karşılaşılabilir.	.00	,00	.00	,00	74.00	31,49	96.00	40,85	65.00	27,66	3,96	,77
36	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar sıklıkla göz göze iletişime giremezler.	.00	,00	.00	,00	55.00	23,40	80.00	34,04	100.00	42,55	4,19	,79
37	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar sıklıkla yalan söyler veya hırsızlık yaparlar.	7.00	2,98	26.00	11,06	67.00	28,51	57.00	24,26	78.00	33,19	3,74	1,12
38	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda ilaç ve alkol bağımlılığına daha sık rastlanır.	7.00	2,98	23.00	9,79	63.00	26,81	63.00	26,81	79.00	33,62	3,78	1,11
39	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda sıklıkla okul öncesi konuşma gecikmesine rastlanır.	.00	,00	27.00	11,49	55.00	23,40	109.00	46,38	44.00	18,72	3,72	,90
40	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar içe kapanıklık gösterebilirler.	1.00	,43	33.00	14,04	62.00	26,38	101.00	42,98	38.00	16,17	3,60	,93
67	Yaralanma kırık gibi olaylarda anlatılan öykünün tutarsızlık göstermesi fiziksel istismarı akla getirmelidir.	5.00	2,13	.00	,00	45.00	19,15	73.00	31,06	112.00	47,66	4,22	,90

Tablo 10 dikkate alındığında, İstismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri alt bileşeninde en yüksek oranda doğru cevaplanan madde “Yaralanma kırık gibi olaylarda anlatılan öykünün tutarsızlık göstermesi fiziksel istismarı akla getirmelidir” maddesi olmuştur (M = 4,22, SS = ,90). Yanlış olarak cevaplandırılan madde ise 2,07 (SS = ,97) ile “İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar ağrı verici uyaranlara karşı ve travmalara karşı aşırı tepkilidirler” maddesi olmuştur. Bu bileşenin genel ortalaması ise 3,70 (SS = ,33) ile kararsız ve oldukça doğru arasında bir değer

bulunmuştur. Katılımcılar büyük oranda haricinde istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri tam olarak doğru belirleyememektedirler.

Tablo 11. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama düzeyleri istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt bileşenini oluşturan her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri

No	Madde	Hiç doğru değil		Pek doğru değil		Kararsızım		Oldukça doğru		Çok doğru			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ortalama	SS
İSTİSMAR VE İHMALE YATKIN EBEVEYN ÖZELLİKLERİ													
42	Çocukluğunda istismar ev ihmal edilen ebeveynler çocuklarını istismar ve ihmal etmekten kaçınırlar.	12,00	5,11	40,00	17,02	82,00	34,89	65,00	27,66	36,00	15,32	3,31	1,08
43	Aşırı ısrarcı tutum içinde olan ebeveynler çocuklarını daha çok istismar ederler.	36,00	15,32	55,00	23,40	78,00	33,19	48,00	20,43	18,00	7,66	2,82	1,15
44	Ebeveynin benlik saygısının düşük olması çocuk istismar ve ihmaline yol açan önemli bir etmendir.	29,00	12,34	55,00	23,40	69,00	29,36	58,00	24,68	24,00	10,21	2,97	1,18
45	Ebeveynin çocuktan gerçekçi olmayan beklentilerinin olması çocuğunu istismar etmesine yol açar.	29,00	12,34	55,00	23,40	68,00	28,94	54,00	22,98	29,00	12,34	3,00	1,21
46	Anne yaşının çocuk istismar ve ihmaliinde önemi yoktur.	22,00	9,36	9,00	3,83	64,00	27,23	50,00	21,28	90,00	38,30	3,75	1,26

47	Ebeveynin sosyal destek kaybı yaşaması çocuk istismar ve ihmali yol açar.	13.00	5,53	37.00	15,74	55.00	23,40	81.00	34,47	49.00	20,85	3,49	1,15
48	Ebeveynin alkol ya da ilaç bağımlısı olması çocuk istismar ve ihmali açısından bu risktir.	4.00	1,70	5.00	2,13	30.00	12,77	59.00	25,11	137.00	58,30	4,36	,91
49	Ebeveynin fiziksel ve mental sağlık sorunlarının olması çocuğunu istismar ve ihmal etmesini etkilemez.	33.00	14,04	31.00	13,19	45.00	19,15	42.00	17,87	84.00	35,74	3,48	1,44
50	Eğitim düzeyi düşük anne-babalar çocuklarını daha fazla istismar ve ihmal ederler.	33.00	14,04	52.00	22,13	45.00	19,15	78.00	33,19	27.00	11,49	3,06	1,26
55	Annenin zor bir hamilelik geçirmesi ya da güç doğum yapması çocuğunu istismar ve ihmal etmesini etkiler.	32.00	13,62	45.00	19,15	63.00	26,81	57.00	24,26	38.00	16,17	3,10	1,27
60	Doğumlar arası sürenin kısa olması çocuğunun istismar ve ihmale uğramasını etkileyen bir faktördür.	29.00	12,34	14.00	5,96	50.00	21,28	74.00	31,49	68.00	28,94	3,59	1,30
66	Annenin çocuktan sık sık şikayet etmesi istismarı düşündürmelidir.	17.00	7,23	26.00	11,06	57.00	24,26	61.00	25,96	74.00	31,49	3,63	1,23

Tablo 11 incelendiğinde, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt bileşeninde en yüksek oranda doğru cevaplanan madde “Ebeveynin alkol ya da ilaç bağımlısı olması çocuk istismar ve ihmali açısından bu risktir” maddesi olmuştur (M = 4,36, SS = ,91). Yanlış olarak cevaplandırılan madde ise 2,82 (SS = 1,15) ile “Aşırı ısrarcı tutum içinde olan ebeveynler çocuklarını daha çok istismar ederler” maddesi olmuştur. Bu bileşenin genel ortalaması ise 3,38 (SS = ,55) ile kararsız ve oldukça doğru arasında bir değer bulunmuştur. Katılımcılar büyük oranda bir madde haricinde istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri tam olarak doğru belirleyememektedirler.

Tablo 12. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama düzeyleri istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri alt bileşenini oluşturan her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri

No	Madde	Hiç doğru değil		Pek doğru değil		Kararsız m		Oldukça doğru		Çok doğru		Ortalama			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				
	İSTİSMAR VE İHMALE YATKIN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ														
41	Bebeklerin istismara uğrama riskleri azdır.	5.00	2,13	37.00	15,74	66.00	28,09	36.00	15,32	91.00	38,72	3,73	1,19		
51	Planlanmamış gebelik sonucunda doğan çocukların istismar edilme olasılıkları daha fazladır.	30.00	12,77	42.00	17,87	52.00	22,13	57.00	24,26	54.00	22,98	3,27	1,34		
52	Çocuğun cinsiyetinin istismar ve ihmalde önemi yoktur.	103.00	43,83	52.00	22,13	28.00	11,91	38.00	16,17	14.00	5,96	2,18	1,31		

53	Aşırı hareketli olan çocukların fiziksel istismara uğrama olasılıkları yüksektir.	39.00	16,60	64.00	27,23	68.00	28,94	30.00	12,77	34.00	14,47	2,81	1,27
54	Fiziksel mental özürlü bebeklerin istismar ve ihmale uğrama olasılığı da azdır.	17.00	7,23	10.00	4,26	66.00	28,09	84.00	35,74	58.00	24,68	3,66	1,11
56	Bebeklerin prematüre veya düşük doğum ağırlıklı olması istismar ve ihmale uğramasını etkilemez.	55.00	23,40	56.00	23,83	54.00	22,98	51.00	21,70	19.00	8,09	2,67	1,27

Tablo 12 dikkate alındığında, İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri alt bileşeninde en yüksek oranda doğru cevaplanan madde “Bebeklerin istismara uğrama riskleri azdır” maddesi olmuştur ($M = 3,73$, $SS = 1,19$). Yanlış olarak cevaplandırılan madde ise 2,18 ($SS = 1,31$) ile “Çocuğun cinsiyetinin istismar ve ihmalde önemi yoktur” maddesi olmuştur. Bu bileşenin genel ortalaması ise 3,05 ($SS = ,54$) ile kararsıza yakın bir değer bulunmuştur. Katılımcılar büyük oranda istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri konusunda net bir şekilde doğru ya da yanlış şekilde belirleyememektedir.

Tablo 13. Araştırmaya katılan bireylerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler alt bileşenini oluşturan her bir soruya verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri

No	Madde	Hiç doğru değil		Pek doğru değil		Kararsız m		Oldukça doğru		Çok doğru			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ortalama	SS
ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNDE AİLESEL ÖZELLİKLER													
57	Aile reisinin işsizliği çocuk istismar ve ihmaline yol açan bir faktördür.	23.00	9,79	14.00	5,96	62.00	26,38	68.00	28,94	68.00	28,94	3,61	1,24
58	Ailenin gelir düzeyi çocuk istismar ve ihmalinde önemli bir etkindir.	21.00	8,94	34.00	14,47	51.00	21,70	75.00	31,91	54.00	22,98	3,46	1,24
59	Ailedeki çocuk sayısını çocuk istismar ve ihmalinin oluşmasında etken değildir.	53.00	22,55	23.00	9,79	42.00	17,87	72.00	30,64	45.00	19,15	3,14	1,44
61	Ailenin geniş ya da çekirdek aile tipinde olması çocuk istismar ve ihmalinde önemli bir faktör değildir.	50.00	21,28	37.00	15,74	40.00	17,02	77.00	32,77	31.00	13,19	3,01	1,37
62	Ebeveynlerden birinin olmaması çocuk istismarı ve ihmali için bir risktir.	14.00	5,96	34.00	14,47	28.00	11,91	82.00	34,89	77.00	32,77	3,74	1,23
63	Çocuk istismar ve ihmaline üst sosyoekonomik düzeylerde rastlanmaz.	17.00	7,23	22.00	9,36	27.00	11,49	83.00	35,32	86.00	36,60	3,85	1,22

64	Anne-baba arasındaki şiddet, çocukların istismar ve ihmal edilmesine yol açar.	8.00	3,40	5.00	2,13	31.00	13,19	70.00	29,79	121.00	51,49	4,24	,99
65	Evlilik dışı ilişkiler çocukların istismar ve ihmal edilmesinde önemli bir etkidir.	4.00	1,70	13.00	5,53	28.00	11,91	73.00	31,06	117.00	49,79	4,22	,97

Tablo 13 incelendiğinde, Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler alt bileşeninde en yüksek oranda doğru cevaplanan madde “Anne-baba arasındaki şiddet, çocukların istismar ve ihmal edilmesine yol açar” maddesi olmuştur ($M = 4,24$, $SS = ,99$). Kararsıza yakın olarak cevaplandırılan madde ise 3,01 ($SS = 1,31$) ortalama değeri ile “Ailenin geniş ya da çekirdek aile tipinde olması çocuk istismar ve ihmalinde önemli bir faktör değildir” maddesi olmuştur. Bu bileşenin genel ortalaması ise 3,65 ($SS = ,67$) ile kararsız ve oldukça doğru arasında değer bulunmuştur. Katılımcılar büyük oranda çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler konusunda tam olarak doğru belirleyememektedirler.

Çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama düzeyleri ölçeğinden katılımcıların elde ettikleri genel ortalama puan ise 3,70 ($SS = ,28$) ile kararsız ve oldukça doğru arasında çıkmıştır. Genel puan değerlendirildiğinde öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlamaya ilişkin atacakları adımların çok doğru düzeyde olmadığı ve belli bir oranda yanlış yapma ihtimallerinin olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre farklılaşma karşılaştırması.

Bu araştırma sorusunun cevaplanması için çok yönlü varyans analizi (Univariate ANOVA) çalıştırılmış ve betimleyici istatistik bilgileri Tablo 14’da verilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre betimsel istatistikleri

Bağımsız değişkenler		Ortalama	SS	n
Çalışılan toplam süre	1 Yıdan az	33,62	12,60	120
	1-5 Yıl arası	28,06	7,62	17
	6-10 Yıl arası	32,00	11,87	34
	11 Yıl ve üzeri	32,92	13,63	60
Çalıştıkları kurum türü	Kamu	33,54	13,51	151
	Özel	31,36	10,25	80
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	33,21	12,92	135
	Hayır	32,19	11,91	96
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	32,47	11,76	55
	Hayır	32,89	12,75	176
	Evet	30,84	10,22	25

Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında	Hayır	33,02	12,7	2
çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi			5	0
eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu				6
Not. Uç değerler çıkarıldığı için bu değişkene ilişkin analizde N = 231 olarak alınmıştır.				

Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin bir yıldan az toplam çalışma süresi olan öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları daha olumluyken 1-10 yıl arası çalışmış olan öğretmenlerin daha düşük düzeyde olumlu çıkmıştır. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların özel sektör kurumlarına göre daha düşük düzeyde olumlu çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almış öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları daha az olumluyken, ders almamış olanların tutumunun daha olumlu olduğu görülmüştür. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde ise tam tersi bir durum oluşmuş ve eğitim alan öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin daha olumlu tutum geliştirdiği gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlayan öğretmenleri ile tamamlamayan öğretmenler olumlu tutum göstermişler ve bu iki grup arasında ciddi bir fark gözlemlenmemiştir.

Çocuk haklarına ilişkin tutumların bağımsız değişkenlere göre farklılaşmasını inceleyen tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarının ANOVA sonuçları

Kaynak	Kareler toplamı	sd	Ortalama kareler	F	p	Kısmi η^2
Düzeltilmiş model	1000,093	7	142,870	,913	,497	,028
Kesişme	52569,515	1	52569,515	335,763	,000	,601
Çalışılan toplam süre	544,842	3	181,614	1,160	,326	,015
Çalıştıkları kurum türü	234,014	1	234,014	1,495	,223	,007

Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	147,471	1	147,471	,942	,333	,004
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	5,662	1	5,662	,036	,849	,000
Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	155,514	1	155,514	,993	,320	,004
Hata	34914,513	223	156,567			
Toplam	284250,000	231				
Düzeltilmiş toplam	35914,606	230				
Not. Hata varyanslarının gruplar arası homojenliği varsayımının test eden Levene'nin testi anlamsız çıkmıştır, $F(39, 191) = 1,079$, $p = ,359$. Bu sebeple gruplar arasında varyanslar homojen kabul edilmiştir.						

Tablo 15’de verilen sonuçlar incelendiğinde incelenen bağımsız değişkenlerinin hiç birinin anlamlı bir fark yaratmadığı gözlemlenmiştir ($p > ,05$). Bu sebeple öğretmenlerin çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarının, çocuk haklarına ilişkin tutumları üzerinde önemli bir etkisi yoktur denebilir.

Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre farklılaşma karşılaştırması.

Bu araştırma sorusunun cevaplanması için çok yönlü varyans analizi (Univariate ANOVA) çalıştırılmış ve betimleyici istatistik bilgileri Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre betimsel istatistikleri

Bağımsız değişkenler		Ortalama	SS	n
Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	51,78	12,55	123
	1-5 Yıl arası	54,76	7,88	17
	6-10 Yıl arası	56,38	10,19	34
	11 Yıl ve üzeri	53,25	11,45	61
Çalıştıkları kurum türü	Kamu	52,18	12,29	153
	Özel	54,66	10,44	82
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	51,91	12,34	138
	Hayır	54,65	10,63	97
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	53,45	9,60	55
	Hayır	52,92	12,31	180
Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	51,54	14,16	26
	Hayır	53,23	11,40	209

Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlerin 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının daha en yüksek, bir yıldan az çalışma süresi olan öğretmenlerin ise en düşük düzeyde çıkmıştır. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının özel sektör kurumlarına göre daha düşük çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almış öğretmenlerin çocuk istismarı ve

ihmalinin bildirimine yönelik tutumları daha düşük, ders almamış olanların tutumunun daha fazla olumlu olduğu görülmüştür. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde ise tam tersi bir durum oluşmuş ve eğitim alan öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının daha olumlu tutum geliştirdiği gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumuna ilişkin sonuçlar eğitim hayatında ders ya da dersler tamamlamaya ilişkin durumla benzer sonuçlar ortaya çıkartmıştır.

Çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının bağımsız değişkenlere göre farklılaşmasını inceleyen tek yönlü tek değişkenli varyans analizi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarının ANOVA sonuçları

Kaynak	Kareler toplamı	sd	Ortalama kareler	F	p	Kısımlı η^2
Düzeltilmiş model	1536,986	7	219,569	1,630	,128	,048
Kesişme	177394,512	1	177394,512	1316,887	,000	,853
Çalışılan toplam süre	722,108	3	240,703	1,787	,150	,023
Çalıştıkları kurum türü	394,289	1	394,289	2,927	,088	,013
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	410,862	1	410,862	3,050	,082	,013
Çocuk istismarı ya da ihmali ile	13,553	1	13,553	,101	,751	,000

İlgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu						
Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	31,824	1	31,824	,236	,627	,001
Hata	30578,588	227	134,707			
Toplam	693291,000	235				
Düzeltilmiş toplam	32115,574	234				
Not. Hata varyanslarının gruplar arası homojenliği varsayımının test eden Levene'nin testi anlamsız çıkmıştır, $F(39, 195) = 1,206, p = ,205$. Bu sebeple gruplar arasında varyanslar homojen kabul edilmiştir.						

Tablo 17’de verilen sonuçlar incelendiğinde incelenen bağımsız değişkenlerinin hiç birinin anlamlı bir fark yaratmadığı gözlemlenmiştir ($p > ,05$). Bu sebeple öğretmenlerin çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarının, çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları üzerinde önemli bir etkisi yoktur denebilir.

Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama ve ilgili alt bileşenleri olan istismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri, ihmal belirtileri, istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri, istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri, istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri ve çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikleri konularında bilgi düzeyleri çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders

ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre anlamlı farklılaşmakta karşılaştırması

Bu araştırma sorusunun cevaplanması için genel ölçek puanlarına çok yönlü tek değişkenli varyans analizi (Univariate ANOVA) ve alt bileşenler için ise çok yönlü çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) çalıştırılmıştır. Genel ölçek puanlarının bağımsız değişkenlere göre betimleyici istatistik bilgileri Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre betimsel istatistikleri

Bağımsız değişkenler		Ortalama	SS	n
Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	3,71	,28	123
	1-5 Yıl arası	3,74	,28	17
	6-10 Yıl arası	3,70	,24	34
	11 Yıl ve üzeri	3,67	,30	61
Çalıştıkları kurum türü	Kamu	3,72	,28	153
	Özel	3,67	,28	82
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	3,70	,28	138
	Hayır	3,70	,29	97
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	3,69	,24	55
	Hayır	3,71	,29	180
Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	3,77	,32	26
	Hayır	3,69	,28	209

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin 1-5 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin en yüksek, 11 yıl ve üzeri çalışma süresi olan öğretmenlerin ise en düşük düzeyde çıkmıştır. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin özel sektör kurumlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almış öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin ders almamış olanların bilgileri ile aynı düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde aynı durum gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlayan öğretmenlerin, tamamlamamış olan öğretmenlere göre çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgileri daha yüksek çıkmıştır.

Çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumlarının bağımsız değişkenlere göre farklılaşmasını inceleyen tek yönlü tek değişkenli varyans analizi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarının ANOVA sonuçları

Kaynak	Kareler toplamı	sd	Ortalama kareler	F	p	Kısmi η^2
Düzeltilmiş model	,430	7	,061	,766	,616	,023
Kesişme	828,804	1	828,804	10341,189	,000	,979
Çalışılan toplam süre	,098	3	,033	,407	,748	,005
Çalıştıkları kurum türü	,172	1	,172	2,150	,144	,009
Çocuk istismarı ya da ihmal ile ilgili eğitim hayatında	,014	1	,014	,173	,678	,001

ders ya da dersler almış olma durumu						
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	,043	1	,043	,534	,466	,002
Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	,160	1	,160	2,001	,159	,009
Hata	18,193	227	,080			
Toplam	3239,806	235				
Düzeltilmiş toplam	18,623	234				
Not. Hata varyanslarının gruplar arası homojenliği varsayımının test eden Levene'nin testi anlamsız çıkmıştır, $F(39, 195) = ,992$, $p = ,490$. Bu sebeple gruplar arasında varyanslar homojen kabul edilmiştir.						

Tablo 19’da verilen sonuçlar incelendiğinde incelenen bağımsız değişkenlerinin hiç birinin anlamlı bir fark yaratmadığı gözlemlenmiştir ($p > ,05$). Bu sebeple öğretmenlerin çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarının, çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgileri üzerinde önemli bir etkisi yoktur denebilir.

Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin alt bileşenlerinin bağımsız değişkenlere göre betimleyici istatistik bilgileri Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin alt bileşenlerinin çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim, bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarına göre betimsel istatistikleri

Bağımsız değişkenler			Ortalama	SS	n
İstismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri	Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	3,95	,30	123
		1-5 Yıl arası	3,99	,31	17
		6-10 Yıl arası	4,01	,21	34
		11 Yıl ve üzeri	3,93	,27	61
	Çalıştıkları kurum türü	Kamu	3,96	,28	153
		Özel	3,94	,29	82
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	3,98	,27	138
		Hayır	3,93	,30	97
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	4,00	,22	55
		Hayır	3,94	,30	180
	Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	3,99	,36	26
		Hayır	3,95	,27	209
İhmal belirtileri	Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	4,22	,49	123
		1-5 Yıl arası	4,04	,51	17
		6-10 Yıl arası	4,28	,54	34
		11 Yıl ve üzeri	4,03	,52	61
	Çalıştıkları kurum türü	Kamu	4,20	,49	153
		Özel	4,11	,55	82
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	4,19	,49	138
		Hayır	4,14	,54	97
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	4,19	,49	55
		Hayır	4,16	,52	180
	Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	4,30	,45	26
		Hayır	4,15	,52	209
İstismar ve ihmalin	Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	3,70	,35	123
		1-5 Yıl arası	3,72	,30	17
		6-10 Yıl arası	3,74	,30	34
		11 Yıl ve üzeri	3,69	,32	61

Bağımsız değişkenler			Ortalama	SS	n
	Çalıştıkları kurum türü	Kamu	3,71	,33	153
		Özel	3,69	,32	82
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	3,72	,32	138
		Hayır	3,68	,34	97
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	3,71	,31	55
		Hayır	3,70	,34	180
	Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	3,78	,40	26
		Hayır	3,69	,32	209
İstismar ve ihmale yakın ebeveyn özellikleri	Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	3,42	,54	123
		1-5 Yıl arası	3,48	,57	17
		6-10 Yıl arası	3,27	,55	34
		11 Yıl ve üzeri	3,34	,57	61
	Çalıştıkları kurum türü	Kamu	3,41	,55	153
		Özel	3,32	,55	82
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	3,36	,56	138
		Hayır	3,41	,55	97
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	3,25	,52	55
		Hayır	3,42	,56	180
	Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	3,57	,50	26
		Hayır	3,36	,55	209
İstismar ve ihmale yakın çocukların özellikleri	Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	3,08	,54	123
		1-5 Yıl arası	3,02	,56	17
		6-10 Yıl arası	2,99	,50	34
		11 Yıl ve üzeri	3,06	,55	61
	Çalıştıkları kurum türü	Kamu	3,09	,57	153
		Özel	3,00	,48	82
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	3,04	,53	138
		Hayır	3,08	,55	97
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	2,99	,46	55
		Hayır	3,07	,56	180
	Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	3,13	,52	26
		Hayır	3,04	,54	209
Ç o	Çalışılan toplam süre	1 Yıldan az	3,66	,63	123

Bağımsız değişkenler			Ortalama	SS	n
		1-5 Yıl arası	3,84	,63	17
		6-10 Yıl arası	3,52	,65	34
		11 Yıl ve üzeri	3,68	,77	61
	Çalıştıkları kurum türü	Kamu	3,67	,67	153
		Özel	3,63	,67	82
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Evet	3,60	,62	138
		Hayır	3,73	,73	97
	Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Evet	3,62	,65	55
		Hayır	3,67	,68	180
	Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Evet	3,53	,61	26
		Hayır	3,67	,68	209

Tablo 20’de yer alan her bir alt bileşen incelendiğinde, istismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri bilgilerinin 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin en yüksek doğru bilgiye, diğer bütün çalışma süresi olan öğretmenlerin ise oldukça doğru düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların istismar ve ihmali çocuktaki fiziksel belirtileri bilgilerinin özel sektör kurumlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almış öğretmenlerin istismar ve ihmali çocuktaki fiziksel belirtileri bilgileri ders almamış olanların bilgilerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde aynı durum gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya da dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlayan öğretmenlerin, tamamlamamış olan öğretmenlere kıyaslanmasında da aynı sonuç çıkmıştır.

İhmal belirtileri bilgilerinin 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin en yüksek doğru bilgiye, 1-5 yıl ve 11 yıl ve üzeri çalışma süresi olan öğretmenlerin ise en düşük doğruluk düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların ihmal belirtileri bilgilerinin özel sektör kurumlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almış öğretmenlerin ihmal belirtileri bilgilerinin ders almamış olanların bilgilerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde aynı durum gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya da dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs

tamamlayan öğretmenlerin, tamamlamamış olan öğretmenlere kıyaslanmasında da aynı sonuç çıkmıştır.

İstismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri bilgilerinin 1-5 yıl ve 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin en yüksek doğru bilgiye, 11 yıl ve üzeri çalışma süresi olan öğretmenlerin ise en düşük doğruluk düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri bilgilerinin özel sektör kurumlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almış öğretmenlerin istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri bilgilerinin ders almamış olanların bilgilerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde aynı durum gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlayan öğretmenlerin, tamamlamamış olan öğretmenlere kıyaslanmasında da aynı sonuç çıkmıştır.

İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri bilgilerinin 11 yıl ve üzeri çalışma süresi olan öğretmenlerin en yüksek doğru bilgiye, 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin ise en düşük doğruluk düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri bilgilerinin özel sektör kurumlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almamış öğretmenlerin İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri bilgilerinin ders almış olanların bilgilerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde aynı durum gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlayan öğretmenlerin, tamamlamamış olan öğretmenlere göre daha yüksek oranda doğru cevap vermişlerdir.

İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri bilgilerinin bir yıldan az çalışma süresi olan öğretmenlerin en yüksek doğru bilgiye, 6-10 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerin ise en düşük doğruluk düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin

çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri bilgilerinin özel sektör kurumlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almamış öğretmenlerin istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri bilgilerinin ders almış olanların bilgilerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde aynı durum gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlayan öğretmenlerin, tamamlamamış olan öğretmenlere kıyaslanmasında da aynı sonuç çıkmıştır.

Çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler bilgilerinin 1-5 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin en yüksek doğru bilgiye, 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin ise en düşük doğruluk düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum türü dikkate alındığında ise kamu çalışanların çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler bilgilerinin özel sektör kurumlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Eğitim hayatında ders almamış öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler ders almış olanların bilgilerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerde aynı durum gözlemlenmiştir. Son olarak ise eğitim hayatında ders ya dersler ya da hizmet içi eğitim dışında resmi eğitim ya da kurs tamamlayan öğretmenlerin, tamamlamamış olan öğretmenlere kıyaslanmasında da aynı sonuç çıkmıştır.

Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin alt bileşenlerinin bağımsız değişkenlere göre incelendiği çok yönlü MANOVA sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin alt bileşenlerinin çalıştıkları toplam süre, çalıştıkları kurum türü, çocuk istismarı ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler, hizmetiçi eğitim,

**bunlar dışında kalan resmi eğitim ya da kurs tamamlama durumlarının
MANOVA sonuçları**

Etki		Değer	F	sd	Hata sd	p	Kısmi η^2
Kesişim	Pillai's Trace	,986	2543,018	6,000	222,000	,000	,986
	Wilks' Lambda	,014	2543,018	6,000	222,000	,000	,986
	Hotelling's Trace	68,730	2543,018	6,000	222,000	,000	,986
	Roy's Largest Root	68,730	2543,018	6,000	222,000	,000	,986
Çalışılan toplam süre	Pillai's Trace	,073	,928	18,000	672,000	,545	,024
	Wilks' Lambda	,929	,925	18,000	628,396	,547	,024
	Hotelling's Trace	,075	,923	18,000	662,000	,550	,024
	Roy's Largest Root	,047	1,772	6,000	224,000	,106	,045
Çalıştıkları kurum türü	Pillai's Trace	,025	,938b	6,000	222,000	,468	,025
	Wilks' Lambda	,975	,938b	6,000	222,000	,468	,025
	Hotelling's Trace	,025	,938b	6,000	222,000	,468	,025
	Roy's Largest Root	,025	,938b	6,000	222,000	,468	,025
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında ders ya da dersler almış olma durumu	Pillai's Trace	,017	,640b	6,000	222,000	,698	,017
	Wilks' Lambda	,983	,640b	6,000	222,000	,698	,017
	Hotelling's Trace	,017	,640b	6,000	222,000	,698	,017
	Roy's Largest Root	,017	,640b	6,000	222,000	,698	,017
Çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili eğitim hayatında hizmetiçi eğitim almış olma durumu	Pillai's Trace	,042	1,614	6,000	222,000	,144	,042
	Wilks' Lambda	,958	1,614	6,000	222,000	,144	,042
	Hotelling's Trace	,044	1,614	6,000	222,000	,144	,042
	Roy's Largest Root	,044	1,614	6,000	222,000	,144	,042

Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu	Pillai's Trace	,065	2,587	6,000	222,000	,019	,065
	Wilks' Lambda	,935	2,587	6,000	222,000	,019	,065
	Hotelling's Trace	,070	2,587	6,000	222,000	,019	,065
	Roy's Largest Root	,070	2,587	6,000	222,000	,019	,065
Not. MANOVA'nın varsayımı olan hara varyanslarının homojenliği Box'in M testi ile kontrol edilmiş ve anlamlı sonuç elde edilmemiştir, Box M = 242,472, F(210, 6786,205) = ,860, p = ,927. Bu sebeple ilgili varsayımın ihlal edilmediği görülmüştür.							

Tablo 21’de ki sonuçlar incelendiğinde sadece eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu değişkenin öğretmenlerin çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgilerinin alt bileşenleri üzerinde anlamlı bir etkisi çıkmıştır, Wilks’in $\lambda = ,935$, $F(6, 222) = 2,587$, $p < ,05$, kısmi $\eta^2 = ,065$. İlgili değişken bütün alt bileşenlere ait olan varyansın %6,5’ini açıklayabilmektedir. Diğer bağımsız değişkenlerin anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür ($p > ,05$).

Eğitim hayatı ya da hizmetiçi eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olma durumu değişkeninin etkisini daha iyi anlayabilmek için gruplar arası varyans testi sonuçları incelenmiş ve bağımsız değişkenin istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri bilgisi alt bileşeni üzerinde anlamlı bir etki gösterdiği gözlemlenmiştir, $F(1, 227) = 5,447$, $p < ,05$, kısmi $\eta^2 = ,023$. ANOVA analizinin varsayımı olan varyansların gruplar arası homojenliği Levene’nin testi ile kontrol edilmiş, ve varyansların homojen olduğu görülmüştür, $F(39, 195) = ,860$, $p = ,565$. Eğitim dışında çocuk istismarı ya da ihmali ile ilgili resmi eğitim ya da kurs tamamlamış olan öğretmenlerin ($M = 3,57$, $SS = ,40$, $n = 26$) ortalama puanları anlamlı şekilde eğitim ya da kursa tamamlamamış olan öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır ($M = 3,36$, $SS = ,55$, $n = 209$). Bu farkın etkisi değeri ise toplam varyansın %2,3’ünü açıklamaktadır. Bu durumda resmi bir eğitim ya da kurs tamamlamanın istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri bilgisi üzerinde düşüğe olsa bir etkisi olduğundan bahsedilebilir.

Öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları, çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları ve çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama ve ilgili alt bileşenleri olan istismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri, ihmal belirtileri, istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri, istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri, istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri ve çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikleri konularında bilgileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi.

Bu araştırma sorusu için bütün değişkenler normal dağılım gösterdiğinden Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22. Araştırmada incelenen bağımlı değişkenlerin ve alt bileşenlerinin ilişki tablosu

	1	2	3	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
1. Çocuk haklarına ilişkin tutumları	1								
2. Çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları	-,077	1							
3. Çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgisi	-,049	-,256**	1						
3.1. İstismar ve ihmalin çocuktaki fiziksel belirtileri	-,033	-,177*	,614**	1					
3.2. İhmal belirtileri	-,078	-,049	,487**	,427**	1				
3.3. İstismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri	-,092	-,088	,510**	,283**	,272**	1			
3.4. İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri ve	-,029	-,220**	,771**	,213**	,122	,160*	1		
3.5. İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	,083	-,217**	,693**	,261**	,165*	,126*	,599**	1	
3.6. Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikleri	,035	-,208**	,746**	,204**	,124	,145*	,677**	,613**	1

konularında bilgileri									
Not. N = 231 * p < ,05, ** p < ,01									

Tablo 22’de ki sonuçlar incelendiğinde çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları ile çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgisi genel puan ($r = -,256$, $p < ,01$, $r^2 = ,066$) negatif ve düşük düzeyde, alt bileşenler istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri ($r = -,220$, $p < ,01$, $r^2 = ,048$), istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri ($r = -,217$, $p < ,01$, $r^2 = ,047$) ve çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikleri konularında bilgileri ($r = -,208$, $p < ,01$, $r^2 = ,043$) ile de negatif ve düşük düzeylerde ilişki gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar dikkate alındığında öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik tutumları arttığında çocuk istismarı belirtileri ve riskleri tanımlama bilgisi, alt bileşenler istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikler, istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri ve çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikleri konularında bilgileri düşmektedir. İlişkilerin etki değerleri incelendiğinde ise açıklanan varyans oranlarının %4,3 ile %6,6 arasında olduğu gözlemlenmiş ve bu değerlerin düşük olduğu görülmüştür.

4.2. TARTIŞMA

Yapılan araştırma çalışmasında İstanbul’daki ana okullarında görev almakta olan öğretmen ve yöneticilerin çocuk ihmali ve istismarı konusundaki farkındalık düzeylerinin saptanması, farkındalıklarının artırılması ve eğitim sistemimizdeki bu önemli konudaki eksikliklerin giderilebilmesi için yapılacak olan araştırmalara ışık tutmak amacı ile yapılmıştır.

Yapılan araştırmaya katılan 236 gönüllü eğitimcinin %76,3’ünün ($n=177$) çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha önce hizmet içi eğitimi almadıkları, %23,7’sinin ($n=55$) ise bu konu hakkında hizmet içi eğitim aldıkları gözlemlenmektedir.

Kürklü ’nün (2011) yapmış olduğu çalışmada Afyonkarahisar merkezinde görev yapmakta olan 400 eğitimciden %10,8’inin ($n=26$) çocuk koruma kanunları ile ilgili eğitim aldıkları belirtilmiştir. Bununla beraber Tugay’ın çalışmasına baktığımızda ise Ordu il merkezinde görev yapmakta olan 400 eğitimcinin %5,5’inin ($n=22$)

çocuk ihmal ve istismarı konusu ile ilgili eğitim aldıkları gözlemlenmiştir. Bizim yapmış olduğumuz araştırma sonucuna da bakıldığında çocuk ihmal ve istismarı konusunda hizmet içi eğitim almayanların alanlardan daha fazla olması İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin bu konudaki eğitim eksikliklerinin bir göstergesi olduğu düşünülmektedir (Tugay, 2008).

Walsh'un (2005) yapmış olduğu çalışmaya baktığımızda ise Avustralya'da görev yapmakta olan eğitimcilerin %93'ünün çocuk ihmal ve istismarı ile çocuğu korumaya yönelik eğitimler aldıkları gözlemlenmektedir. Bizim yapmış olduğumuz çalışma ile Walsh'ın yaptığı çalışma arasındaki bu denli önemli farkın sebebi Avustralya'da bu konunun hizmet öncesi eğitimde zorunlu olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yapılan araştırmaya katılan 236 gönüllü eğitimcinin farklı kurum ya da kuruluşlardan çocuk ihmal ve istismarı konusunda %88,6'sının (n=202) eğitim almadığı, %11,4'ünün (n=26) aldığı, bu konunun hassasiyetinin bilincinde olan ve olmayan eğitimcilerimizin arasındaki farkın ne kadar büyük olduğu gözlemlenmektedir. Bununla beraber hizmet öncesi eğitimde bu konu zorunlu tutulmayıp yeteri kadar önem verilmediğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Mckee ve Dillenburger'ın (2009) Kuzey İrlanda'da yaptıkları bir araştırmada 216 lisans öğrencisini gruplara ayırarak çocuk ihmal ve istismarının önemi anlatılmış ve bu konudaki eğitimi zorunlu olduğu bildirilmiştir. Buna rağmen bu öğrenciler gruplara ayrılarak bir gruba taviz vermeden sürekli olarak düzenli bir şekilde çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili eğitim verilirken diğer gruba zorunlu olduğu halde taviz verilip bu ders göz ardı edilmiş tam olarak verilmemiştir. Bunun sonucunda iki gruptaki bireylerin çocukları gözlemlmeleri istenilmiş ve taviz verilmeden zorunlu olarak tam dersi alan lisan öğrencilerinin ihmal ve istismara uğrayan çocukları daha kolay bir şekilde fark ederek tanıladıkları hangi ihmal ve istismar türü olduğunu belirttikleri gözlemlenirken diğerlerinin fark edemeyip, tanılayamadıkları bu beceriyi edinemedikleri gözlemlenmiştir.

Kenny'nin (2004) Amerika'da yapmış olduğu çalışma incelendiğinde ise eğitimcilerin %34'ünün çocuk ihmal ve istismarı hakkında hizmet öncesi eğitim almadıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Yapılan araştırmaya katılan 236 gönüllü eğitimcinin fiziksel istismara uğrayan çocukla karşılaşma durumuna baktığımızda %80,6'sının (n=137) bu vaka ile karşılaşmadığı, %10,6'sının (n=18) böyle bir vakadan şüphelendiği gözlemlenmektedir. Ayrıca duygusal istismarla karşılaşma durumuna bakıldığında ise %75,7'sinin (n=128) karşılaşmadığı, %15,4'ünün (n=26) şüphelendiği gözlemlenmektedir. Bununla beraber cinsel istismarla karşılaşma durumuna bakıldığında ise %94,6'sının (n=159) bu vaka ile karşılaşmadığı, %1,2'sinin (n=2) şüphelendiği gözlemlenmiş ve ihmale uğrayan çocukla karşılaşma durumuna bakıldığında ise %67,1'inin (n=112) bu tarz bir durumla karşılaşmadığı, %18,6'sının (n=31) ise şüphelendiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna müteakiben Kürklü' nün 2011'de yaptığı araştırmadaki eğitimcilerin %62,7'sinin (n=250) bu konuyu içeren herhangi bir durumla karşılaşmadıkları, %37,3'ünün (n=148) ise en az bu durumdan bir kere şüphelendikleri gözlemlenmektedir. Tugay'ın (2008) yaptığı çalışmaya katılan eğitimcilerin ise %27,8'inin (n=111) en az bir kere çocuk ihmal ve istismar vakasından şüphelendikleri gözlemlenmektedir.

Erginer' in (2007) yaptığı çalışmadaki eğitimcilerin %28'inin görüşü çocukların aileleri tarafından fiziksel olarak ihmal ve istismar edilen çocukların az oluşudur. Fakat duygusal ihmal ve istismara uğrayan çocukların ise daha fazla olduğunu söyleyen eğitimciler ise %62'lik dilimi kapsamaktadır. Bununla beraber %62'lik dilim cinsel ihmal ve istismara uğrayan çocuğa hiç rastlamadıklarını belirtmektedir. Bu sebepten dolayı ise Erginer'in yapmış olduğu bu çalışması bizim çalışmamızı destekler nitelikte olduğu ifade edilebilmektedir.

Yapılan araştırmaya katılan 236 gönüllü eğitimcinin %88,2'sinin (n=202) çocuk ihmal ve istismar vakası ile karşılaşmadığı, %11,8'inin (n=27) ise bu durumla karşılaştıkları gözlemlenmektedir. Tugay'ın (2008) yaptığı ve Kürklü' nün (2011) yaptığı araştırma desteklerken, Zeytinoğlu'nun (1990) yaptığı araştırma sonuçları desteklememekle birlikte karşı bir görüş sunmaktadır. 120 kişi ile yaptığı araştırmasında %38'inin sık sık, %45'inin bazen, %10'unun ise hiç çocuk ihmal ve istismarı ile karşılaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebinin ise Zeytinoğlu'nun (1990) bu araştırmayı ülkemizdeki birçok meslek grubu özellikle sağlık ve sosyal hizmetler üzerinde yapmış olmasının bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmaya katılan 236 eğitimci fiziksel istismarla karşılaşma durumuna bakıldığında %80,6'sının (n=137) bu durumla karşılaşmadığı, %10,6'sının (n=18) bu tarz bir durumdan şüphelenip bunu %4,1'ini (n=7) yönetime bildirdiği ve yönetiminde %4,7'sini (n=8) yönetim yetkililerine bildirdiğini belirtmiştir. Kürklü'nün (2011) yapmış olduğu araştırmada ise 53 eğitimcinin %7,9'unun (n=19) böyle bir vakadan şüphelendiği ve bu vakaların %2,5'ini (n=1) yönetim yetkililerine bildirdiği belirtilmiştir. Bu araştırma bizim araştırmamızı tam olarak desteklememekle beraber aradan geçen zamana baktığımızda ise farkındalık arttığı için bildirim düzeyi de artmıştır diyebiliriz.

Yapılan araştırmaya katılan 236 eğitimcinin duygusal istismarla karşılaşma durumuna göre dağılımına baktığımızda %75,7'sinin (n=128), %15,4'ünün (n=26) bu durumdan şüphelendiği ve %7,7'sini (n=13) yönetime bildirdiği, yönetimin ise %1,2'sini (n=2) yönetim yetkililerine bildirdikleri gözlemlenmektedir. Kürklü'nün (2011) yaptığı araştırmadaki eğitimcilerden 25'inin bu durumdan şüphelendiği ve bunun %2,5'ini (n=8) yönetime bildirdiği ancak yönetimin bu durumu yönetim yetkililerine bildirmediği gözlemlenmektedir.

Yapılan araştırmaya katılan 236 eğitimcinin cinsel istismar ile karşılaşma durumuna bakıldığında %94,6'sının (n=159) bu vaka ile karşılaşmadığı, %1,2'sinin (n=2) şüphelendiği, %1,2'sinin (n=2) yönetime bildirildiğini ve yönetimin %3,0'ının (n=5) bu durumu yönetim yetkililerine eksiksiz bir biçimde tam olarak bildirdiği gözlemlenmektedir. Kürklü'nün (2011) araştırmasında ise cinsel istismardan şüphelenen 25 eğitimcinin %5,8'ini (n=14) yönetime bildirdiği ve yönetiminde %2,9'unu (n=7) yönetim yetkililerine bildirdiği gözlemlenmektedir. Yaptığımız bu çalışma ile Kürklü'nün (2011) çalışmasını karşılaştırdığımızda çalışmamıza katılan katılımcıların çoğunluğunun eksiksiz bir şekilde bildirim yaptıkları, Kürklü'nün araştırmasında ise bu bildiri oranının düştüğü ve bu sebeple çalışmalarımızın birbirini desteklemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırmaya katılan 236 eğitimcinin ihmalle karşılaşma durumuna bakıldığında %18,6'sının (n=31) bu durumdan şüphelendiği, %12,6'sının (n=21) yönetime bildirdiği ve yönetimin %1,8'ini (n=3) yönetim yetkililerine bildirdiği gözlemlenmektedir. Kürklü'nün (2011) araştırmasına baktığımızda ise ihmalden

şüphelenen 56 eğitimcinin %7,5'i (n=18) bu durumu yönetime bildirmiştir ve yönetimde bu durumun %0,4'ünü (n=1) yönetim yetkililerine bildirdiği gözlemlenmektedir sonuç olarak baktığımızda bu araştırmanın oranı araştırmamızı destekler nitelikte olduğu gözlemlenmektedir.

Yapılan araştırmaya katılan 236 eğitimcinin kanunlara göre ihmal ve istismar şüphesini bildirme zorunluluğu hissetme durumuna baktığımızda %98,7'sinin (n=228) bu tarz bir durum ile karşılaştığında kanunlara göre bildirmesi gerektiğini, %1,3'ü (n=3) ise bu tarz bir durumda kanunen bildirmek zorunda olmadığını ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Kürklü' nün (2011) araştırmasında ise 233 eğitmenin %85,9'u (n=207) bu tarz durumlarda bildirmenin kanunlar ile zorunlu tutulduğunu, %10,8'i (n=26) ise bildirim zorunlu olmadığını ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Sonuçlara baktığımızda Kürklü' nün (2011) çalışmasının bizim çalışmamızı bu konuda da desteklediğini gözlemlenmektedir. Tugay'ın (2008) çalışması incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin %51,2'sinin bu tür bir vakayla karşılaştıklarında bildirim zorunlulukları olduğunu savunurken geriye kalanların ise bunun tam tersini savunarak yarı yarıya bir eşitlik olduğu sonucu gözlemlenmekte olduğundan dolayı bu çalışmayı desteklemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kenny'nin (2004) Amerika'da yaptığı araştırmadaki öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı konusunda ki bilgi derecelerine ve bu konu karşısındaki tutumlarına baktığında %85'inin (n=170) yasalar doğrultusunda bildirim zorunluluğu olduğunu bilmediği yalnız %13'ünün bu zorunluluğun bilincinde olduğunu gözlemlemiştir. Bundan dolayı Kenny'nin (2004) araştırması ile bizim araştırmamızın bu konuda örtüşmediği gözlemlenirken bunun sebebinin bu konu ile ilgili çalışmaların Amerika'da 2005'den sonra önem verilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Walsh'ın (2005) yapmış olduğu çocuk ihmal ve istismarı konusundaki çalışma incelendiğinde araştırmaya katılan eğitimcilerin verdiği cevaplar doğrultusunda %86,5'inin kanunlara göre bildirmek zorunda olduğu, %93,3'ünün ise eğitim politikaları gereğince bildirim zorunluluğu olduğunun ve %98,8'inin ise ahlaki kurallar gereğince bu tür konuların bildirilmesinin zorunlu olduğunu belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırma ve karşılaştırmalarda yararlandığımız araştırmalara baktığımızda genellikle çocuk ihmal ve istismarı konusunda her hangi bir olay ile karşılaşıldığında bildirim yapılması gerektiği söylenmiş ve yapılan araştırmaların tarihlerine baktığımızda ise zaman geçtikçe günümüze yaklaşıldıkça bildirim yapılması gerektiğinin bilincinde olan eğitimcilerin arttığı ve bu konudaki farkındalığın geliştiği gözlemlenmiştir. Bunun sebebi ise son zamanlarda olan olayların, bu olaylarla ilgili çalışmaların sosyal medya mecralarında paylaşılıp gündemde olması ile farkındalık oluşturmaları ve eğitimcilerin meslek içindeki tecrübelerinin artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Türkiye Milli Eğitim Politikasına bakıldığında ise bildirim zorunluluğu olduğunu gösteren maddelerin yer aldığı görülmektedir. Fakat bu tespit ve bildirim sürecinin nasıl işleyeceğini tam olarak belirten bir protokol ve açıklama görselinin bulunmadığına da değinilmelidir.

Yapılan araştırmada çocuk ihmal ve istismarını tanılama konusunda ki yeterlilik durumuna baktığımızda araştırmaya katılan 236 eğitimcinin %56,8'inin (n=130) kısmen yeterli, %27,9'unun (n=64) yeterli, %14,4'ünün (n=33) yeterli değil, %0,8'inin (n=2) çok yeterli olduklarını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte bu eğitimcilerin çocuk ihmal ve istismarı konusundaki bilgi gereksinimlerine bakıldığında %92,1'inin (n=211) bilgiye gereksinim duydukları, %7,9'unun (n=18) ise bu konuda bilgiye ihtiyaç duymadıklarını belirttiklerini gözlemlenmektedir. Feng ve arkadaşlarının (2009) Tayvan'daki anaokullarında çalışmakta olan eğitimciler ile yapmış oldukları araştırmalarında %97'sinin çocuk ihmal ve istismarı konu ile karşılaşmadığı bunu raporlama, bildirme hakkında bir bilgiye sahip olmadıkları ve hatta geri kalan %3'lük kısmı oluşturanların ise şüphelendiklerini bunu yönetime bildirdikleri ancak daha sonra bu konuda tam bir bilgiye sahip olmadıkları için kendileri ile çelişip bu kararlarından şüphe duydukları için bildiri raporlarını geri aldıkları sonucuna ulaşmışlardır. Feng ve arkadaşlarının yeterlilik durumundaki bilgi eksikliklerinin ve bilgilendirme konusundaki eksikliklerinin araştırmamızı desteklediğini gözlemleyebiliyoruz (Feng ve ark., 2009).

Kenny (2001) tarafından yapılan bir başka araştırmada 197 tane eğitimcinin %73'ünün çalışmanın yapıldığı zamana kadar çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili olayları bildirmediikleri belirtilmiştir. Eğitimcilerin %3'ünün bildirim

prosedürlerinin farkında olduğunu, %40'ının çocuk ihmal ve istismarı konusunda hizmet öncesi eğitimde yeteri kadar eğitim alamadıklarını ve %45'inin ise çocuk ihmal ve istismarı konusunda alınan eğitimin içeriğinin de yetersiz olduğunu ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimin ve içeriğinin eksiklikleri konusunda Kenny'nin (2001) çalışması ile yapılan bu çalışmanın birbirini destekler nitelikte olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan çalışmanın sonucunda elde edilen bilgiler çocuk ihmal ve istismarını tanılama ve bildirme konusunda hizmet öncesi eğitimin ve hizmet içi eğitimin rolünün ve öneminin büyük olduğunu bir göstergesidir. Bu eğitimlerin eksikliği tanılama ve bildirimini doğrudan etkilediği için çıkarılan bu sonucun araştırmamızı destekler nitelikte olduğu gözlemlenmektedir.

Avustralya'da Goldman'ın (2007) yaptığı bir araştırmada eğitimcilerin çocukların istismar edilmelerini bildirme konusunda ki tutumlarına baktığında eğitimcilerin bu konuda yetersiz oldukları gözlemlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın bizim araştırmamızı bildirim eksikliği yönünden destekler nitelikte olduğu gözlemlenmiştir.

Yapmış olduğumuz araştırmanın sonucunda eğitimcilerin çocuk ihmal ve istismarından şüphelendiğinde bu durumu 236 eğitimcinin %9,7'si (n=23) Cumhuriyet savcılığına bildirmeyi tercih ederken, %32,6'sının (n=77) bu durumu polis jandarmaya bildirmeyi tercih ederken, %37,7'sinin (n=89) aile ve sosyal politikalar bakanlığına bildirimini tercih ederken %11,9'unun (n=28) Milli Eğitim Müdürlüğüne bildirimini tercih ederken, %3,0'ının (n=7) çocuk koruma merkezlerine bildirimini tercih ederken, %5,5'inin (n=13) ise çocuk izleme merkezlerine bildirmeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Tugay ve Kürklü'nün araştırmasına baktığımızda ise Tugay'ın %77,8 ile Kürklü'nün ise %56 ile her iki çalışmadaki eğitimcilerin okul yönetimine bildirmeyi seçmeleri yönü ile yapılan bu araştırmayı destekler nitelikte olduğu gözlemlenmiştir. Fakat yapılan bu çalışmaya katılan eğitimcilerin bildiri yaparken öncelikleri sosyal politikalar bakanlığı olurken diğer iki çalışmanın sonucunun ise okul yönetimine öncelik vermeleri olduğu sonucuna ulaşıldığından dolayı bildirim yeri yönünden araştırmamızı desteklemediği gözlemlenmiştir (Tugay, 2008).

Bu üç araştırma arasındaki farkın sebebi ise eğitimle ilgili kanun ve politikalarda bu tarz durumlarda bildirimin nereye nasıl hangi şekilde yapılacağına açık bir şekilde tam olarak sıralamasının bildirilmemesi olduğu düşünülmektedir. Walsh ve arkadaşlarının Avustralya’da yapmış oldukları araştırmalarında ise geliştirilerek 2004 Nisanda Avustralya yasasında uygulamaya konulan ve okul çalışanlarının böyle bir vaka ile karşılaştıklarında önce okul yönetimine bildirmeleri ardından okul yönetiminin bu konuyu direktörlerine ve direktörlerinde bu durumu polise bildirmek ile görevli oldukları yasa ve kanun olarak zorunlu tutulmuştur (Walsh ve ark., 2005).

Yapılan araştırmada çocuk ihmal ve istismarından şüphelenen eğitimcilerin neden bu konuda bilgilendirme yapmadıkları sorgulandığında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun yetersiz kanıtı olduğu, bu konuda tam bilgiye sahip olmadığı, yanlış bir şey yapıp çocuğun şuan bulunduğu durumdan daha kötü bir duruma girmesine sebep olacağını, kendilerinin çocuğun ailesi tarafından olumsuz tutum ve davranışlara maruz bırakılacakları endişesi ve konu ile ilgili kurumların bu konular ile ilgilenmeyeceğini düşündükleri için bildirmediğini belirttikleri gözlemlenmiştir. Kürklü’nün (2011) yapmış olduğu araştırmasının sonucu incelendiğinde yapılan bu çalışma ile aynı sonuçlara ulaşıldığı için bu konuda çalışmamızı destekler nitelikte olduğu gözlemlenmektedir.

Altunsu’nun (2004) yapmış olduğu çalışmada ise eğitimcilerin bu gibi durumları raporlarlar ise sonrasında çocukların aile tarafından zarara uğrayacağını çünkü sosyal politika ve koruyucu kurumların bu konudaki yetersiz olduklarını çocukları koruyamayacaklarını düşündüklerinden dolayı bildirmediğini gözlemlenmiştir. Bu sebepten dolayı bu Altunsu’nun (2004) çalışmasının yapılan bu çalışmayı destekler nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Crenshaw ve arkadaşlarının (1995) yaptıkları çalışmada zorunlu bildirim yapma, rapor tutmadan haberleri oldukları halde eğitimcilerin neden bu konuda bildirim yapmadıklarının sebebi incelenmiş ve doğru karar veremeyeceklerinden endişelendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni olarak ise yeteri kadar bilgiye sahip olmadıklarını düşündükleri, yanlış karar vermekten ve sonuçlarından çekindiklerini bu konuda eğitime ihtiyaç duyduklarını belirttikleri gözlemlenmiştir.

Yapılan bu çalışmanın bulgularının Crenshaw ve arkadaşlarının (1995) yapmış olduğu çalışmanın bulguları ile benzerlik gösterdiği için bu çalışmaların birbirini destekler nitelikte olduğu gözlemlenmektedir.

Kenny (2001) tarafından yapılan bir çalışmada eğitimcilerin çocuk ihmal ve istismarını bildirmeme sebeplerini araştırdığında, eğitimcilerin yanlış bir karar vermekten korktukları için ve bu konu ile ilgilenen çocuk koruma kurum ve kuruluşlarının bu konuda yetersiz olduklarını çocuklarını koruyamayacaklarını düşündüklerinden dolayı bildirmediikleri gözlemlenmiştir. Kenny'nin yaptığı araştırmanın sonucu yapılan bu araştırmanın sonucuyla benzer olduğundan dolayı destekler nitelikte olduğu gözlemlenmektedir.

Kenny'nin (2001) Amerika'da yaptığı çalışmasını incelediğimizde yasal zorunlulukların olduğunu fakat bunun yeterli olmadığını eğitim öncesi lisanstaki eğitimde çocuk istismar ve ihmali konusunun işlenmemesi ve daha sonra hizmet içi eğitimlerde tam olarak bu konuya detaylı ve yeterli şekilde yer verilmemesinden dolayı bildirimde sorunlar aksaklıklar yaşandığını söylemiştir ve bu bakış açısı ile yapılan bu araştırmayı destekler niteliktedir.

O'Toole ve arkadaşlarının (2004) yaptığı çalışmada çocuk istismar ve ihmali ile ilgili bildirim yapmamalarının sebebini eğitimciler bu durumları raporlama ve bildiri sürecinin eğitimci ve öğrenciyi zor durumda bırakacağı, koruyamayacağını düşündüğünden dolayı olduğunu belirtmişler ve bu yönü ile bizim araştırma çalışmamızla benzerlik gösterdiği ve desteklediği görülmektedir.

Çocuk ihmal ve istismarının belirti ve risklerini tanılama ölçeğine cevap veren eğitimcilerin sorulara vermiş oldukları yanıtların ortalamasının 5 üzerinden yaklaşık olarak 3 olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum araştırmaya katılan eğitimcilerin bu konuda yeteri kadar bilgiye sahip olmadıklarından dolayı kararsız oldukları sonucu göstermektedir.

Çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeğine verilen cevapların doğru olması halinde toplamda almaları gereken puan 110'dur. Fakat bu araştırmaya katılan eğitimcilerin almış oldukları puan 110 üzerinden 99,93'tür ve bu değer katılıyorum görüşüne oldukça yakın bir eğilimi işaret etmekte olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıyeten standart

sapmanın bu kadar düşük olması katılımcı eğitimcilerin hemen hemen hepsinin benzer görüşe sahip olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların cinsiyete göre karşılaştırılması; alınan puanların kadın ve erkeklerin çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir ($P=0,296>0,05$).

Kürklü'nün (2011) yapmış olduğu araştırmanın sonucunda da çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve riskleri tanılama ölçek puanının cinsiyetlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirtilmektedir ($p>0,05$). Bu konuda da Kürklü'nün araştırması bizim araştırmamızı destekler nitelikte olduğu gözlemlenmektedir.

Branşa göre karşılaştırma; katılımcıların branşlarına (Okul öncesi öğretmeni, çocuk gelişimci, müdür ve müdür yardımcısı) göre çocuk istismarının belirti ve risklerinin tanınması ölçeğinin alt boyutlarına ait ortalamaları karşılaştırıldığında, tüm p değerleri 0,05'ten büyük olduğu için hiçbir alt boyut açısından anlamlı fark bulunmamaktadır. Ancak çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($P=0,036<0,05$).

Yapılan çalışmada İstismar eğitimi alma durumuna göre karşılaştırma yapıldığında ise hizmet içi eğitim alanların, hizmet içi eğitim almayanlara göre çocuğun fiziksel, davranışsal belirtilerinde dolayı bir ihmal ve istismara uğradığını, istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özelliklerini, istismar ve ihmale yatkın çocukların özelliklerini, istismar ve ihmale yatkın çocukların özelliklerini anlayabilmede aldığı puan anlamlı şekilde yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

Altunsu'nun (2004) yaptığı bir araştırmada çocuk ihmal ve istismarının %79,5'i ebeveynlerin psikolojik sorunlarından, %67'sinin yalnız anne ya da baba olmasından, %61,6'sının ise ebeveynler arası geçimsizlik, %60,7'sinin ise çok erken yaşlarda anne baba olmalarından kaynaklı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sidebotham ve arkadaşları (2003) istismara uğramada potansiyel olan çocukları konu alan bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmanın sonucunda istenmeyen gebelik ile dünyaya gelen, gelişimsel, mental doğuştan ve sonradan problemleri olan, düşük doğum riski olan, kolaylıkla hasta olan ve sürekli ağlayan çocukların

normal çocuklara oranla daha fazla istismar ve ihmal edildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Altınsu'nun (2004) yapmış olduğu çalışmada zor doğum, öğrenme güçlüğü, fiziki ve gelişimsel doğuştan ve sonradan olan problemlere sahip çocukların ihmal ve istismar edildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu iki çalışmaya katılan eğitimcilerin görüş ve düşüncelerine bakıldığında yapılan bu çalışmayı destekler nitelikte olduğu gözlemlenmiştir.

Şirin ve Keleş (2003) annelerin çocuklarına karşı ihmal ve istismarlarını inceleyen bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma sonucunda annelerin gelir durumları, yaşları, eşleri ile olan aile içi problemler ve işsizlik gibi etmenlerin annelerin çocuklarına karşı ihmal ve istismar yapması olasılığını önemli derecede etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmaya katılan eğitimcilerin görüş ve düşüncelerinin doğruluğunu Şirin ve Keleş'in araştırmasının destekler nitelikte olduğunu göstermektedir.

Tercan'ın (1995) yapmış olduğu çalışmada ailelerin sosyo ekonomik durumu ile çocukların fiziksel istismara uğrama durumu incelemiştir. Tercan'ın yapmış olduğu bu araştırma sonucunda alt sosyo ekonomik sınıftan, üst sosyo ekonomik sınıflara doğru bakıldığında sosyo ekonomik sınıfların düzeyi arttıkça çocukların istismara uğramalarının oranının bununla ters orantılı bir biçimde düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Şirin, Keleş (2003) ve yapılan bu çalışma sosyal sınıf ve istismar arasındaki ilişki bakımından incelendiğinde istismarın düşük sosyo ekonomik statü sınıfında görülme olasılığının daha fazla olduğu düşüncesini destekler nitelikte olduğunu ifade edebiliriz.

4.3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Problem cümlesi “Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanların çocuk ihmal ve çocuk istismarına yönelik bilgi ve farkındalık düzeyleri yeterli midir?” olan araştırmamızın sonucunda elde ettiğimiz bulgular doğrultusunda öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarını tanılama konusunda gerekli yeterliliğe sahip olmadıkları gözlemlenmiştir.

Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarını bildirim durumlarına bakıldığında yeterince bildirim yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu çalışma kapsamında görüşme yaptığımız kişiler ile bu sonucun doğruluğu teyit edilmiştir.

Eğitimcilerin çocuklara uygulanan ihmaller ve istismarlar konularında şu anki zamana kadar almış oldukları eğitimler incelendiğinde maalesef ki bu konularda ciddi ve kapsamlı bir eğitim almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebepten dolayı “Türkiye’de eğitimciler için öngörölmüş olan çocuklara uygulanan istismarlar ve ihmaller ile ilgili eğitimler yeterli bir seviyede değildir” savı doğrulanmıştır.

Yapılan araştırmada eğitimcilerin çocuklara uygulanan istismarlar ve ihmaller konusunda bilgi ve eğitime ihtiyaç duydukları saptanmıştır.

Yapılan bu çalışma sonucunda eğitimcilerin hizmet öncesi lisans eğitimleri sırasında çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili olarak tam sistemli bir eğitim alamadıkları ortaya çıkmıştır. Bu konuda hizmet öncesi eğitim sistemi ve içeriği gözden geçirilebilir ve gerekli düzenlemeler ile müfredatta bu konuya yer vererek ilgili eğitimin zorunlu tutulmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Eğitimcilerin meslek yaşamları içerisinde aldıkları eğitimler gözden geçirilerek eksikleri tamamlanıp bu konuya gerekli önem verilerek hizmet içi eğitime dâhil edilip sistematik bir şekilde düzenli olarak bütün eğitimcilerin katılımının zorunlu tutulmasının gerekli olduğu, kanuni açıdan zorunlu hale getirilmesi ve desteklenmesi gerektiği söylenebilir.

Yapılan bu araştırma çalışmasına katılan eğitimcilerin çocuk ihmal ve istismarı konusunda tanılama, bildirme ve sürecinin nasıl işleyeceği, gerçekleşeceği konusundaki bilgilerinin çok yetersiz olduğunu ve bu konuda daha fazla bilgilendirilmeye gereksinim duydukları gözlemlenmiştir. Bu konuda ölkemizde yasal, kanuni olarak çalışmalar ve düzenlemeler yapılabilir.

Çocuklara uygulanan ihmaller ve istismarları çeşitli mesleklerde bulunan gruplar ile koondisyon içinde bir takım olarak çalışılması gerekir. Birinci basamakta eğitim veren kurumlarda çalışan eğitimcilerin çocuklara uygulanan ihmal ve istismarlar ilgili halkı bilgilendirmede ve istismarın teşhis edilmesinde görevlendirilmeleri gerekmektedir. İkinci basamakta sağlık çalışanları, üçüncü basamakta kolluk

kuvvetleri, dördüncü basamakta hukuk çalışanları olmalıdır. Yapılacak olan eğitimin dört basamağı homojen bir şekilde çalışması ile gerekli olan kapsamlı eğitimin verilebileceği söylenebilir.

Türkiye de öncelikle eğitim kurulu oluşturulmalı ilk iş bu kurul üyelerini eğitmek olmalı ve daha sonra bu kurul üyelerinin görevi diğer eğitim kuruluşlarındaki eğitimcilere eğitim vererek konu ile ilgili bir farkındalığın oluşmasını sağlamak olmalıdır. Eğitimlerin düzenli bir şekilde rutin aralıklar ile il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile kontrollerinin sağlanmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Özellikle risk altında olan genç ebeveynlerin çocukları, gelir düzeyi düşük ailelerin çocukları ve bireysel gereksinimi olan çocuklar daha yakından izlenmelidir. Bu çocuklara gerekli olan sosyal ve ekonomik destek sağlanmalıdır.

Toplum için elzem olan Çocuk Koruma Merkezleri yaygınlaştırılmalı ve bu merkezler düzenli olarak denetlenmelidir. Sosyal medya mecra araçları kullanılarak toplum içerisindeki farkındalık düzeyi artırılmalıdır.

Özellikle eğitim kurumları yönetimi öğretmenlere çocuk ihmal ve istismarı konusunda bildirimde bulunmaları için yönlendirmeler yapmalı ve desteklemelidir. Çocuk istismar ve ihmalinin bildirimi başta öğretmenler olmak üzere toplumun her kesimine anlatılmalı ve toplumun her kesimi teşvik edilmelidir.

Sadece teşhis ve bildirim süreci değil bildirim sonrası süreç de çok önemlidir. İhmal ve istismara uğramış çocukların tüm ihtiyaçları en iyi şekilde karşılanmalı ve sağlık açısından güvence altına alınmalıdırlar. Ayrıca bu süreçte psikolojik destek çok büyük öneme sahiptir. Çocuklarda ruhsal bir hasar bırakmamak ve gelecek nesillerin sağlıklı olabilmesi için bu konu ile ilgili tüm gereklilikler yerine getirilmelidir. Sağlıklı çocuklar, sağlıklı toplum, sağlıklı toplum ise sağlıklı yarınlar demektir.

KAYNAKLAR

1. Acehan, S., Bilen A., Ay M.O., Gülen M., Avcı A., İçme F, (2013), *Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi*, Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 22(4), 591-614.
2. Arıkan, C, (1998), *Ailede çocuğa yönelik şiddet*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, 6, 1–3.
3. Arthur, G, (1997), *Physical abuse of children*. In: Wiener JM, ed. *Textbook of child adolescent psychiatry*. 2nd ed. Washington, American Psychiatric Press, 687-98.
4. Asma, T, (2000), *Çocuk ensesti kafasında yaratmaz*, Kadınlar Dünyası, 7, 12-13.
5. Atamer, A, (2005), *Çocuk İstismarı Tarama Anketi: Geliştirme, Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması*, Doktora tezi, İstanbul Üniv. Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
6. Atıcı, M., Bilgin M., İnanç B., (2004), *Gelişim psikolojisi*, Nobel Kitabevi, Adana, Türkiye.
7. Aksüt, Y.,(2020). *Çocuk Cinsel İstismarının Sosyolojik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniv, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, Türkiye.
8. Allison, J, (2001), *Yeni Çocuk Sosyolojisinde Sorunlar, Bakış Açıları ve Uygulamalar*, III. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Yayına Hazırlayan: B. Onur Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, s. 27-36
9. Altınköprü, T, (2003). *Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır*, Hayat Yayıncılık, İstanbul, Türkiye.
10. Altunsu, B, (2004). *Çocuklara Bakım veren Hemşirelerin Çocuk İstismar ve İhmalini Tanıyabilmeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniv. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
11. Atman, C, (2004), *Çocuğa yönelik şiddet, ihmal / istismar*, Çocuk Forumu Dergisi, Mayıs-Ağustos, 71-76.
12. Avcı, A., Tahiroğlu A.Y., Aysev, A., Taner, Y.I., (2007), *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları*, 1.Baskı, İstanbul, 721-736.

13. Baltacı, A. (2018). *Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme*. Journal, 7(1), 231–274.
14. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, (1999), *Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Ulusal ilk rapor*, Ankara.
15. Başbakkal Z, Baysan L (2004). *Çocuk istismarı ve ihmali konusuna ilişkin polislerin bilgi düzeylerinin ve düşüncelerinin incelenmesi*. Çocuk Forumu Dergisi, Mayıs-Ağustos:65-70.
16. Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Atıf İndeksi, 1–214.
17. Canat S. *Ergenlerde aile içi cinsel taciz*. Çocuk ve Gençli Ruh Sağlığı Dergisi 1994; 1:18-22.
18. Choo, W. Y., Walsh, K., Chinna, K., & Tey, N. P. (2013). *Teacher reporting attitudes scale (TRAS) confirmatory and exploratory factor analyses with a Malaysian sample*. Journal of Interpersonal Violence, 28(2), 231–253.
19. Christian, C.W., Block, R., (2009), *Abusive head trauma in infants and children*. Pediatrics, 123:1409-11.
20. Crenshaw, W.B., Crenshaw, L.M., Lichtenberg, J.W., (1995), *When Educators Confront Child Abuse: An Analysis of the Decision to Report, Child Abuse And Neglect*, 19(9), 1095- 1113.
21. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications
22. Çağdaş, S., (2002), *Çalışan Çocukların Hakları*, İstanbul. Üniv, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Florence Nigtingale Hemşirelik Yüksekokulu, Yüksek Lisans Tez Çalışması Eğitim Broşürü, İstanbul.
23. Çetin G. (2009): *Çocuk istismarına Hekimlerin Yaklaşımı*, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İstanbul.
24. Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Atıf İndeksi, 1–414.
25. Çubukcu, Z., & İnci, T. (2020). *Sınıf İçinde Gösterilen İstenmeyen Davranışlar Ve Nedenleri*. Journal, 9(18), 207–219.

26. Davis, J.L., Petretic-Jackson., P.A., (2000), *The Impact of Child Sexual Abuse on Adult Interpersonal Functioning. A Review and Synthesis of the Empirical Literature*, Aggres Violent Behav, 5, 291-328.
27. De Mause L., (1976), *Major Themes in Social Welfare*, New York, Psychohistory Press.
28. Dilsiz, H., Mağden, D, 2015, *Öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmali Konusunda Bilgi ve Risk Tanıma Düzeylerinin Tespit Edilmesi*, Hacettepe Üniversitesi, Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi "Erken Müdahale", 1-17
29. Ekşi, A., (1999), *Ben Hasta Değilim*, Nobel Tıp Kitapevi, İstanbul, 531- 534
30. Erginer, F., Kepenekçi, Y., (2007), *Ankara ili ilköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğrencilerin Aileleri Tarafından istismarı ve ihmeline ilişkin Görüşleri*, Ankara Üniv, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Ankara.
31. Feng, J.Y., Huang, T.Y., Wang, C.J., (2009), *Kindergarten Teachers, Experience With Reporting Child Abuse in Taiwan*.
32. Finkelhor, D, Korbin, J., (1988), *Child abuse as an international issue. Child Abuse & Neglect*, 2(1):3-23.
33. Field, A. (2017). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (5th ed.). SAGE Publications Ltd.
34. Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2018). *How to Design and Evaluate Research in Education*. McGraw-Hill Education.
<https://books.google.com.tr/books?id=VlaetAEACAAJ>
35. Gander, M. J, H. W. Gardiner., (2010), *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, Yayına Haz., Bekir Onur, Ankara: İmge Kitapevi.
36. Green, A., (1996), *Child sexual abuse and incest. In: Lewis M, ed. Child and adolescent psychiatry, A comprehensive textbook. 2nd ed. Baltimore, MA: Williams & Wilkins*, 1041-48.
37. Gorey, K.M., Leslie, D.R., (1997), *The prevalence of child sexual abuse: integrative review adjustment for potential response and measurement biases. Child Abuse Negl*, 21, 391-8.

38. Goldman, D.G.J., (2005), *Students' teachers' learning about child sexual abuse strategies primary school, An exploratory study of surface and deep learning. Sex Education*, 5(1), 79-92
39. Goldman, D.G.J., (2007), *Primary School Student-Teachers Knowledge and Understandings of Child Sexual Abuse and Neglect*.
40. Gökler, I., (2002), *Çocuk istismarı ve ihmali: erken dönem stresin nörobiyolojik gelişime etkisi*, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 9, 47-57.
41. Gölge, Z.B., Hamzaoglu, N., Türk, B., (2011), *Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali konusundak, farkındalık düzeylerinin ölçülmesi*, İstanbul Üniv, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul ve Alman Hastanesi, Adli Tıp Merkezi, İstanbul.
42. Guthkelch, A.N., (1971), *Infantile subdural haematoma and its relationship to whiplash injuries*. Br Med J., 22, 430-1.
43. Gülnar, S.G., Şimşek, F., (2003), *Çocuk İstismarı ve İhmali İçinde: Çocuk Sağlığı ve Hastalıklar*. Ed: Şükrü Cin, 1. baskı, Antıp A. Ş. Yayınları, Ankara, s.55-59.
44. Hancı, H., (2002), *Adli Tıp ve Adli Tıp bilimler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 265-270.
45. Hancı, İ.H., Eşiyok, B., (2000), *Munchausen by proxy sendromu: vekaleten hastalık*, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 9, 1-4.
46. Hilal, A., (2005), *Çocukta fiziksel istismar*, Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 14(3), 403-409.
47. Jacques de Benoist - Mechin, (2001), *Kurt ve Pars*, (Ahmet Çuhadır), Kum Saati Yayınları, İstanbul, 34-44.
48. Kaplan, S., (1996), *Physical abuse and neglect*. In: Lewis M, ed. *Child and adolescent psychiatry, A comprehensive textbook*. 2nd ed. Baltimore, MA: Williams & Wilkins, 10, 33-41.
49. Kara, B., Biçer, Ü., Gökalp, A.S., (2004), *Çocuk istismarı*, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 47, 140-151
50. Karadağ, Ö., (2013), *Türkiye Türkçesi Atasözlerinde Çocuk ve Çocukluk*, Millî Folklor Dergisi, 25, (98), 109-124

51. Kathryn, L.H., David, A.W., (2002), *Child neglect: developmental issues and outcomes*, Child Abuse Negl, 266, 79-95.
52. Karaman, Y., (1993), *İlkokul Öğretmenlerinin Gözlemlerine Göre Çocukların Aileleri Tarafından İhmal ve İstismarları*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
53. Kandır, A., (1991), *Okulöncesi Eğitim Kurumlarında 4-6 Yaş Grubu Eğitim Programlarının Hazırlanmasında Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
54. Kavaklı, A., Pek, H., Bahcecik, N., (1999), *Hırpalanmış çocuk sendromu. Çocuk Hastalığı Hemşireliği*, Düzeltilmiş 2. Baskı (Eds A Kavaklı), Yüce Yayım, İstanbul.
55. Kesner, J.E., Robinson, M., (2002), *Teachers as mandated reporters of child maltreatment: comparison with legal, medical, and social services reporters*. Children and Schools, 24(4):222-231.
56. Keser, İ.,(2016), *Çocuk Cinsel İstismarı*. 2.Baskı, Karahan Kitapevi, Adana.
57. Kenny, M.C., (2001), *Child Abuse Reporting: Teachers' Perceived Deterrents* Child Abuse & Neglect, 25(1):81-92.
58. Kenny M.C., (2004), *Teachers' attitudes toward and knowledge of child maltreatment*. Child Abuse & Neglect, 28(12):1311-1319.
59. Keskin, G., Çam, O., (2005), *Çocuk cinsel istismarına psikodinamik hemşirelik yaklaşımı*, Yeni Symposium, 43(3),118-125.
60. Kurtay, D., Özkök, S., Barlık, Y., Yatağan, M., Kurtay, A., Akman, E., (2004), *Çocuk İhmal ve İstismarına Multidisipliner Yaklaşım*, T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Aydın.
61. Kuhn, D., Siegler, R., (2006), *Handbook of Child Psychology*, Sixth Edition, Canada: John Wiley&Sons.
62. Kürklü, A., (2011), *Öğretmenlerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniv, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı.
63. Komisyon, (1993), *14. Milli Eğitim Şurası Okulöncesi Eğitimi Komisyonu Raporu*, YA-PA yayınevi A.Ş. İstanbul.

64. Kozcu Ş. (1988-89). *Çocuk istismarı ve ihmali*, seminer psikoloji. Ege Üniversitesi Yayınları, 6(7):63-76.
65. Kök, A.N., (2002), *Çocuk Mahkemeleri Mevzuatı ve Adli Tıp, II. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu Bildiriler*, Türkiye’de Çocuklara yeniden Özgürlük Vakfı, Ankara.
66. Lewis, D.O.,(1992), *From abuse to violence: psychophysiological consequences of maltreatment*. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 313, 83-91.
67. Livingston, R., (1987), *Sexually and physically abused children*, J An Acad Child Adolesc Psychiatry, 26: 413-5.
68. Mckee, B.E., Dillenburg, K., (2009), *Child Abuse and Neglect: Training Needs of Student Teachers in Northern Ireland*.
69. Polat, O., (2017). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı Tanımlar* 1, (2. Baskı), Seçkin Yayınları Ankara.
70. O’toole R, Webster S.W, O’toole A.W, Lucal B. (2004), *Overreporting and Underreporting of Child Abuse: Teachers Use of Professional Discretion*
71. Oğuzkan, Ş., Oral, G., (1993), *Okul Öncesi Eğitimi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
72. Ovayolu, N., Uçan, Ö., Serindağ, S., (2007), *Çocuklarda Cinsel İstismar ve Etkileri* , Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt:2, Sayı:4.
73. Öktem, D., (2012), *Türkiye’deki Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi ve Yaş Ayrımcılığına İlişkin Paradigmanın İncelenmesi*, Türkiye’de Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi, İHOP, Ankara: Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları
74. Özcebe, H., (2009), *Halk Sağlığı Bakış Açısıyla istismar Bildirimi ve Karşılaşılan Güçlükler*, Çocuk istismarı ve ihmali Önleme Kongresi, Ankara.
75. Pelcovitz, D., Kaplan, S., Goldenberg, B., (1994), et al. *Post-traumatic stress disorder in physically abused adolescents*. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry, 33:305-12.
76. Polat, D., Karataş, H., (2016), *Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Çocuk İstismarı Ve İhmali Konusunda Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi*, Ege Üniv. Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 32 (1): 48-58.
77. Polat, O., (2000), *Çocukta Cinsel İstismar*, Adli Tıp, Der Yayınları, 207-231
78. Polat, O., (1997), *Vurursan Kırılır*. 1. baskı, Analiz Yayınları, İstanbul.

79. Polat, O., (2000), *Adli Tıp*. Der Yayınları, İstanbul.
80. Polat, O., (2002), *Çocuk ve şiddet*. İstanbul: Der Yayınları, 85-97.
81. Polat, O., (2001), *Çocuk ve Şiddet*. Der Yayınevi, İstanbul.
82. Polat, O., (2007) *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
83. Powers, J.L., Eckenrode, J., Jaklitsch, B.,(1990), *Maltreatment among runaway and homeless youth*, Child Abuse Negl, 14:87-98.
84. Shenton, A. K. (2004). *Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects*. Education for Information, 22(2), 63–75.
<https://doi.org/10.3233/EFI-2004-22201>
85. Sidebotham, P., Heron, J., (2003), *Child Maltreatment on the “Children of Nineties” the Role of Child*, Child Abuse and Neglect, 27(3):337-352.
86. Schwartz, M.W., (2000), *The 5-Minute Pediatric Patient Advisor*. Pediatride Pratik Yaklaşımlar. Çev: Süroğlu, Ö, Kara B, Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
87. Senemoğlu, N., (1994), *Okulöncesi Eğitim Programları Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır,?* Hacettepe Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.10, Ankara.
88. Şahin, F., (2006), *Çocuk ve cinsel istismar*, Çoluk Çocuk Dergisi, 56:34-35.
89. Şahiner, Ü.M., Yurdakök, K., Kavak, U.S., (2001), *Tıbbi açıdan çocuk istismarı*, Katkı Pediatri Dergisi, 22:276-85.
90. Şenol, D., Yıldız, O., Kıymaz, T., Kala, H., (2012), *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu kitabı*, I. Cilt Ankara, 27-28.
91. Şirin, M.R., (2011), *BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Kitabı*, Çocuk Vakfı Yayınlar, İstanbul.
92. Şirin, A., Keleş, S., (2003), *Annelerin Çocuklarını İstismar Etmesini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, II. Ulusal Ana-Çocuk Sağlığı Kongresi, İstanbul.
93. Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5th ed.). Pearson Education.
94. Tackett, K.K., (2002), *The health effects of child abuse: four pathways by which abuse can influence health*, Child Abuse Negl, 26:715-29.
95. Taş, A., (2017), *Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Çocuk İhmal ve İstismarı Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

96. Tercan, M., (1995), *Çocuğun Ana Babası Tarafından Fiziksel İstismarı ve İhmali*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
97. Tugay, D., (2008), *Öğretmenlerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri*, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Marmara Üniv. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
98. Turla A. (2002). *Çocuk istismarı ve ihmali olgularına tıbbi yaklaşım*. OMÜ Tıp Dergisi, 19(4):291-300.
99. T.C. Resmî Gazete. Türk Ceza Kanunu. 12 Ekim 2004. Sayı: 25611, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
100. T.C. Resmî Gazete. Türk Medenî Kanunu. 8 Aralık 2001. Sayı: 24607, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
101. Yetiş, O., & Ziyalar, N. (2018). *Çocuk İstismarı ve İhmalinin Bildirimine Yönelik Öğretmen Tutumları*. Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi, 15(1), 10–23. <https://doi.org/10.5336/FORENSIC.2017-57792>
102. Yiğit, R, (2010), *Çocukların Cinsel İstismarı ve Ensest*, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 90-100
103. West, W. (2001). *Beyond grounded theory: The use of a heuristic approach to qualitative research*. *Counselling and Psychotherapy Research*, 1(2), 126–131. <https://doi.org/10.1080/14733140112331385168>
104. 5730. T.C. Resmî Gazete. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun. 20 Nisan 1994. Sayı: 21911, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
105. 5831. T.C. Resmî Gazete. Ceza Muhakemesi Kanunu. 17 Aralık 2004. Sayı: 25673, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
106. 5932. T.C. Resmî Gazete. İş Kanunu. 10 Haziran 2003. Sayı: 25134, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
107. 6033. T.C. Resmî Gazete. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol. 14 Mayıs 2002. Sayı: 24755, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
108. 6135. T.C. Resmî Gazete. Çocuk Koruma Kanunu. 15 Temmuz 2005. Sayı: 25876, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

109. 6236. T.C. Resmî Gazete. Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. 23 Aralık 2006. Sayı: 26386, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
110. 6337. T.C. Resmî Gazete. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu. 27 Mayıs 1983. Sayı: 18059, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
111. 6438. T.C. Resmî Gazete. Meslek Eğitimi Kanunu. 10 Temmuz 2001. Sayı: 24458, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
112. T.C. Resmî Gazete. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği. 19 Ocak 2007. Sayı: 26408, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
113. Topbaş, M., (2004), *İnsanlığın büyük bir ayıbı: Çocuk istismarı*, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 3: 76-80.
114. Turla, A., (2002), *Çocuk istismarı ve ihmali olgularına tıbbi yaklaşım*, OMÜ Tıp Dergisi, 19(4):291-300.
115. UNICEF, (2016), Çocuk Hakları Sözleşmesi, Türkiye Milli Komitesi, Ankara.
116. Vatansever, Ü., (2004)., *Çocuk İstismarı ve İhmali. İçinde: Çocuk Acil Tıp Kitabı*. Eds: M, Uzel N, Yılmaz L, Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği Yayını, İstanbul, s.363-381.
117. Veltman, M.W.M., Browne, K.D., (2000), *Pictures in the classroom can teacher and mental health professionals identify maltreated children's drawings?*, Child Abuse Review, 9:328-336.
118. Walrath, C., Ybarra, M., Holden, E.W., (2003), et al. *Children with reported histories of sexual abuse: utilizing multiple perspectives to understand clinical and psychosocial profiles*, Child Abuse Negl, 27:509-24.
119. Walsh, K., Bridgstock, R., Farrell, A., Schweitzer, R., (2005), *Critical Factors in Teachers' Detecting and Reporting Child Abuse and Neglect: Implications for Practice*. Queensland University of Technology, Queensland.
120. WHO Preventing Violence (2004), A Guide to Implementing the Recommendations of the World Report On Violence and Health Geneva.

121. WEB_1, (2006), WHO,
http://whqlibdoc.who.int/publications/2006/9241594365_eng.pdf , Erişim tarihi:
20 Haziran 2019.
122. WEB_2, <http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html>
123. WEB_3, <http://tdk.gov.tr/> Erişim tarihi: 05 Ocak 2019
124. WEB_3, <http://tdk.gov.tr/> Erişim tarihi: 05 Ocak 2019
125. WEB_4, http://www.phac-aspc.gc.ca/cm-vee/csca-ecve/pdf/childabuse_final_e.pdf , Erişim Tarihi: 5 Haziran 2019.
126. WEB_5, [www.sosyalhizmetuzmani.org/ cocukistismariveonlenmesi.doc](http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc),
Erişim tarihi: 08 Mayıs 2018).
127. WEB_6, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> Erişim
Tarihi: 5 Haziran 2019.
128. WEB_7, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf> Erişim
Tarihi: 5 Haziran 2019.
129. WEB_8, <http://www.mevzuat.gov.tr> Erişim Tarihi: 18.01.2019.
130. Yates, A., (1997), *Sexual abuse of children*. In: Wiener JM, ed.
Textbook of child adolescent psychiatry. 2nd ed. Washington: American
Psychiatric Press, 699-709.
131. Yılmaz, G., (2006), *Çocuk istismarı ve ihmali nedir*, Çoluk Çocuk
Dergisi, 56:32-33.
132. Yörükoğlu, A., (2011), *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları
133. Yurdakök, K., (2010), *Çocuk istismar ve ihmali Risk Faktörleri*, Katkı
Pediatri Dergisi, 32 (4) s: 12 18
134. Yüksel, H., Yüksel, M, (2014), *Çocuk İhmali ve İstismarı Bağlamında
Türkiye’de Çocuk Gelinler Gerçeği*, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 1-24.
135. Zeytinoğlu, S., (1990), *Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim
Alanlarında Türkiye’de Çocuk İstismarı ve İhmali Sorunu İle İlgili Görüşleri.*,
V. Ulusal Psikoloji Kongre Kitabı, İzmir, 561-574.

EKLER

Ek 1: Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: K () E () Yaşınız:

Meslekte Toplam Çalışma Süreniz:

1 yıldan az () 1-5 yıl arası () 6-10 yıl arası () 11 yıl ve üzeri ()

Çalıştığınız kurum:

Kamu () Özel ()

Branşınız:

Okul öncesi öğretmeni () Çocuk Gelişimi ve Eğitimsisi () Diğer : ()

Unvanınız:

Öğretmen () Müdür () Müdür yardımcısı ()

Eğitim düzeyiniz:

Lisans () Yüksek lisans () Doktora ()

Okulunuzdaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumunu nasıl tanımlarsınız?

Düşük () Orta () Yüksek ()

Eğitim hayatınızda çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili ders aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Hizmet içi eğitimlerde çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise süresi:

Üniversite eğitiminiz ve hizmet içi eğitimler haricinde, farklı kurum ya da kuruluşlardan çocuk istismarı/ ihmali hakkında ya da çocuk korumaya yönelik resmi bir kurumdan eğitim ya da kurs aldınız mı?

Evet () Hayır () Evet ise süresi:

Meslek hayatınız boyunca hiç istismar veya ihmal vakası ile karşılaştınız mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise, bu durumda ne yaptınız?

.....

Çocuk istismarı ve ihmali tanılama konusunda kendinizi ne kadar yeterli görüyorsunuz?

Çok yeterli () Yeterli () Kısmen yeterli () Yeterli değilim ()

Çocuk istismarı ve ihmali konusunda daha fazla bilgilenme gereksinimi duyuyor musunuz?

Evet () Hayır ()

Kanunlara göre çocuk istismar/ihmal şüphesini bildirmek zorunda mısınız?

Evet () Hayır ()

Cevabınız hayır ise neden bildirim yapmazsınız? (aşağıdaki seçeneklerden birden fazlasını aynı anda işaretleyebilirsiniz)

Çocuk koruma servislerine güvenmediğim için ()

Sorunu kendim daha iyi çözebileceğimi düşündüğüm için ()

Konu ile uğraşmak istemediğim için ()

Yasal süreçlere ait bilgilerim olmadığı için ()

Ailesinin bana zarar vereceğinden çekindiğim için ()

Çocuğu şimdi bulunduğu durumdan daha kötü bir duruma sokacağımdan korktuğum için ()

Konuya ait yetersiz kanıt olduğu için ()

Şüpheler doğru çıkarsa çocuğun ailesinden ayrılacağını düşündüğüm için ()

Çocuklara uygulanan ihmal ve istismarları konu alan bir bildirim yapmanız gerekirse aşağıda yer alan kurumlardan hangisine bildirim yapmayı tercih edersiniz?

() Cumhuriyet savcılığı

() Polis /Jandarma

() Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

() Milli Eğitim Müdürlüğü

() Çocuk Koruma Merkezleri (Üniversitelerin çocuk koruma merkezleri)

() Çocuk İzlem Merkezleri (Sağlık Bakanlığı çocuk izlem merkezleri)

Diğer :

Sizce çocuk istismar ve ihmali ile ilgili bildirimde bulunursanız yöneticiniz sizi destekler mi?

Evet () Hayır ()

Aşağıdaki ihmal ve istismar durumlarından herhangiisi ile karşılaştıysanız ve tutumunuz ne oldu? İlgili kutuları işaretleyin

Fiziksel istismar:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi() Duygusal istismar:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi() Cinsel istismar:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi()

İhmal:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi()

EK 2: ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİN TANILANMASINA YÖNELİK ÖLÇEK

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİN TANILANMASINA YÖNELİK ÖLÇEK						
Çocuk istismar ve ihmal konuları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra size uygun gelen seçeneğe ait kutucuğun içine (X) işareti koyunuz.						
		Çok doğru	Orduka doğru	Kararsızım	Pekdoğru değil	Hiç doğru değil
1.	Çocuğun gövde, sırt, kalça ve uyluklarında farklı boyutlarda sıyrık, ekimoz (morluk) ve parmak bası izleri fiziksel istismarın belirtileridir.					
2.	Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda deri, yüz, kulak, çene, boyun ve eklemlerin çevresinde lezyonlar sık görülür.					
3.	Fiziksel istismar tanısında ekimozların değişik renklerde olması önem taşımaz.					
4.	Ağız içinde özellikle üst dudak iç yüzünde yırtık olması fiziksel istismarı düşündürmelidir.					
5.	Fiziksel istismara uğramış çocuklarda yanıklar; ayaklar, kalçalar ve göbek bölgesi dışındaki vücut kısımlarında daha yaygın görülür.					
6.	Fiziksel istismarda; kollarda, el sırtında, omuz ve kalçalarda sıklıkla ısırık izine rastlanır.					
7.	Ciltte yuvarlak, çevresi kabarıp, ortası krater şeklindeki lezyonlar sigara yanığını düşündürmektedir.					
8.	Dizdeki ve dizin arka çukurundaki yanıklar kaza ile oluşabilir.					
9.	Tek bir kırık ve yanı sıra berelenmeler, çürümeler ve değişik iyileşme evresindeki kırıklar fiziksel istismarın önemli belirtileridir.					

		Çok doğru	Oldukça doğru	Kararsızım	Pek doğru değil	Hiç doğru değil
10.	Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda humerus, distal femur, tibia, kafatası, el ve önkol kemiklerinde kırıklara rastlanmaz.					
11.	Fiziksel istismara uğramış çocuklarda saçlı deri altında hematomlar sıklıkla görülür.					
12.	İntrakranial (kafa-içi) ve intraoküler(göz-içi) kanamalar fiziksel istismar olasılığını düşündürmez.					
13.	Genital bölge, ağız, kol, ense veya bacaklarda ekimoz ve sıyrıkların olması cinsel istismarı düşündürmelidir.					
14.	Çocuğun yürüme, oturma gibi genel davranışlarına bakarak cinsel istismardan şüphelenmek mümkün değildir.					
15.	Özellikle 10-15 yaşlarındaki gebelik cinsel istismarı düşündürmelidir.					
16.	Cinsel istismara uğrayan çocuklarda gonore,sifilis gibi erişkinlerde görülen enfeksiyonlara rastlanmaz.					
17.	Genital bölgede ağrı, şişme ya da kaşıntı şikayetleri cinsel istismarı düşündürmektedir.					
18.	Cinsel istismar sonucu vajinal ve rektal kanama görülebilir.					
19.	Çocuk, fiziksel temasa uğramadan da cinsel olarak istismar edilmiş olabilir.					
20.	Cinsel istismara uğrayan çocukların önemli bir bölümü fiziksel istismara da uğramıştır.					

		Çok doğru	Oldukça doğru	Kararsızım	Pekdoğru değil	Hiç doğru değil
21.	Çocukta büyüme-gelişme geriliğinin olması ihmal edildiğini düşündürmelidir.					
22.	Çocuğun kötü hijyene sahip olması ihmal edildiğini gösterir.					
23.	Aşıların yaptırılmaması veya geciktirilmesi bir ihmal belirtisidir.					
24.	Çocuğun yüzünün donuk ve ifadesiz görülmesi ihmal edildiğini düşündürmelidir.					
25.	Çocuğun sürekli ve tutarlı bir gözetiminin olmaması ihmaldir.					
26.	Çocuğun fiziksel sorunlarının tedavi edilmemesi ihmaldir.					
27.	Çocukta yeme bozuklukları, huzursuz uyuma ihmal işaretleri değildir.					
28.	İstismar ve ihmale uğrayan çocukların çoğunlukla öz saygıları yüksektir.					
29.	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar hiperaktif davranışlar gösterebilirler.					
30.	İstismar ve ihmale uğramaları çocukların okul Başarılarını etkilemez.					
31.	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar ebeveynlerinden ve diğer yetişkinlerden korkma, kaçınma gösterebilirler.					
32.	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar ağır verici uyaranlara karşı ve travmalara karşı aşırı tepkilidirler.					

		Çok doğru	Oldukça doğru	Kararsızım	Pekdoğru değil	Hiç doğru değil
33.	Tuvalet eğitimi tamamlamış olan çocuğun tekrar altını ıslatmaya başlaması istismar veya ihmale uğramış olabileceğini düşündürmelidir.					
34.	İstismar ve ihmale uğrayan çocukların çoğu evlerine bağlıdır.					
35.	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda intihar girişimleri ile karşılaşılabilir.					
36.	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar sıklıkla göz göze iletişime giremezler.					
37.	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar sıklıkla yalan söyler veya hırsızlık yaparlar.					
38.	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda ilaç ve alkol bağımlılığına daha sık rastlanır.					
39.	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda sıklıkla okul öncesi konuşma gecikmesine rastlanır.					
40.	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar içe kapanıklık gösterebilirler.					
41.	Bebeklerin istismara uğrama riskleri azdır.					
42.	Çocukluğunda istismar ve ihmal edilen ebeveynler çocuklarını istismar ve ihmal etmekten kaçınırlar.					
43.	Aşırı ısrarcı tutum içinde olan ebeveynler çocuklarını daha çok istismar ederler.					

		Çok doğru	Oldukça doğru	Kararsızım	Pek doğru değil	Hiç doğru değil
44.	Ebeveynin benlik saygısının düşük olması çocuk istismar ve ihmeline yol açan önemli bir etmendir.					
45.	Ebeveynin çocuktan gerçekçi olmayan beklentilerinin olması çocuğunu istismar etmesine yol açar.					
46.	Anne yaşının çocuk istismar ve ihmaliinde önemi yoktur.					
47.	Ebeveynin sosyal destek kaybı yaşamayı çocuk istismar ve ihmeline yol açar.					
48.	Ebeveynin alkol ya da ilaç bağımlısı olması çocuk istismar ve ihmali açısından bir risktir.					
49.	Ebeveynin fiziksel ve mental sağlık sorunlarının olması çocuğunu istismar ve ihmali etmesini etkilemez.					
50.	Eğitim düzeyi düşük anne-babalar çocuklarını daha fazla istismar ve ihmali ederler.					
51.	Planlanmamış gebelik sonucunda doğan çocukların istismar edilme olasılıkları daha fazladır.					
52.	Çocuğun cinsiyetinin istismar ve ihmaliinde önemi yoktur.					
53.	Aşırı hareketli çocukların fiziksel istismara uğrama olasılıkları yüksektir.					
54.	Fiziksel ve mental özürli bebeklerin istismar ve ihmali uğrama olasılığı daha azdır.					

		Çok doğru	Orduka doğru	Kararsızım	Pekdoğru değil	Hiç doğru değil
55.	Annenin zor bir hamilelik geçirmesi ya da güç doğum yapması çocuğunu istismar ve ihmal etmesini etkiler.					
56.	Bebeklerin prematüre veya düşük doğum ağırlıklı olması istismar ve ihmale uğramasını etkilemez.					
57.	Aile reisinin işsizliği çocuk istismar ve ihmaline yol açan bir faktördür.					
58.	Ailenin gelir düzeyi çocuk istismar ve ihmaliinde önemli bir etkindir.					
59.	Ailedeki çocuk sayısı çocuk istismar ve ihmaliinin oluşmasında etken değildir.					
60.	Doğumlararası sürenin kısa olması çocuğun istismar ve ihmale uğramasını etkileyen bir faktördür.					
61.	Ailenin geniş ya da çekirdek aile tipinde olması çocuk istismar ve ihmaliinde önemli bir faktör değildir.					
62.	Ebeveynlerden birinin olmaması çocuk istismarı ve ihmali için bir risktir.					
63.	Çocuk istismar ve ihmaliine üst sosyoekonomik düzeylerde rastlanmaz.					
64.	Anne-baba arasındaki şiddet, çocukların istismar ve ihmali edilmesine yol açar.					
65.	Evlilik dışı ilişkiler çocukların istismar ve ihmali edilmesinde önemli bir etkindir.					
66.	Annenin çocuktan sık sık şikâyet etmesi istismarı düşündürmelidir.					
67.	Yaralanma, kırık gibi olaylarda, anlatılan öykünün tutarsızlık göstermesi fiziksel istismarı akla getirmelidir.					

Ek 3: Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği (ÇHTÖ)

Bu ölçekte öğretmenlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarını belirlemek için sorulmuş 22 soru bulunmaktadır. Lütfen her bir madde için size uygun olan görüşün altındaki kutucuğa x işareti koyunuz.

Madde No	Maddeler	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1	18 yaşın altındaki herkesin çocuk olmaktan kaynaklanan özel haklara sahip olduğuna inanıyorum.	()	()	()	()	()
2	Çocuk hakları konusunda özel bir uhlar arası sözleşme hazırlanmasına gerek yoktur.	()	()	()	()	()
3	Çocuk hakları devlet tarafından koruma altına alınmalıdır.	()	()	()	()	()
4	Devletler, çocuklarını daha iyi yetiştirmeleri için ailelere yardımcı olmalıdır.	()	()	()	()	()
5	Çocuğun en temel hakkının "yaşama hakkı" olduğuna inanıyorum.	()	()	()	()	()
6	Annesinden, babasından ya da her ikisinden de ayrı olan çocukların anne-babasını görme hakkı vardır.	()	()	()	()	()
7	Devletler farklı ülkelerde yaşayan parçalanmış ailelere bir arada yaşamaları için gerekli yardım sağlamalıdır.	()	()	()	()	()
8	Çocukların düşüncelerini yazarak ya da çizerek anlatma hakları olduğuna inanıyorum.	()	()	()	()	()
9	Çocukların özel yaşamı vardır bu yüzden de özel yaşamlarının gizliliğine saygı gösterilmelidir.	()	()	()	()	()
10	Devlet çocuğu her türlü kötü muameleden korumalıdır.	()	()	()	()	()
11	Evsiz çocukların devlet tarafından korunması ve yetiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	()	()	()	()	()
12	Anne-babasıyla yaşamı aynı olmayan çocukların, uygun ailelere evlatlık olarak verilme veya koruyucu aile yanına yerleştirilme hakkı vardır.	()	()	()	()	()
13	Devlet engelli çocukları korumak, eğitmek ve istihdam etmek için gerekli önlemleri almalıdır.	()	()	()	()	()
14	Çocukların sağlıkları ile ilgili sorumluluk sadece ailelerde olmalıdır; devletler çocukların sağlık sorunlarına karışmamalıdır.	()	()	()	()	()
15	Sadece yetişkinlerin sosyal güvenlik hakkı olmalıdır; çocuklara sosyal güvenlik hakkı tanımaya gerek yoktur.	()	()	()	()	()
16	Devletlerin ailelere çocuklarına daha iyi yaşam standartları sağlamaları konusunda yardım etmeleri gerektiğine inanıyorum.	()	()	()	()	()
17	Oyun oynamanın ve farklı etkinliklere katılmanın çocukların hakkı olduğuna inanıyorum.	()	()	()	()	()
18	Çocukların madde kullanımına karşı korunmaları gerektiğine inanıyorum.	()	()	()	()	()
19	Çocukların istismar ve ihmalin tüm türlerine karşı korunması gerekir.	()	()	()	()	()
20	Çocukların savaşlardan korunmaları gerektiğine inanıyorum.	()	()	()	()	()
21	Devletler istismara ve ihmale uğramış çocukların tedavi ve terapileri için her türlü önlemi almak zorundadır.	()	()	()	()	()
22	Suç işlemiş çocuklara, sağlıklı ve sosyal yurttaşlar olabilmeleri için yardım edilmesi gerektiğine inanıyorum.	()	()	()	()	()

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU
LÜTFEN BU DOKÜMANU DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN
AYIRINIZ

Sayın Anne ve Babalar,

Bu araştırmada, özel eğitime gereksinim duyan okul öncesi çocukların ebeveynlerinin aile katılımına ilişkin görüşleri ile ilgili bir takin sorular yer almaktadır. Bu sorular bilimsel bir çalışmanın verilerini toplamaya yönelik hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar, okul öncesine devam eden özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitiminin gelişmesine katkıda bulunacaktır. Cevaplarınız sadece bilimsel çalışmanın değerlendirilmesinde kullanılacaktır. Hiçbir şekilde ne sizin ne de çocuğunuzun ismi yer almayacaktır, başka bir yerde ve başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Bu araştırmaya katılım gönüllük esasına dayanmaktadır.

Araştırmaya katılmamız için çok teşekkür ederiz.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının;

Adı-Soyad:

İmzası:

AİLE BİLGİ FORMU

EBEVEYNLE İLGİLİ;

Cinsiyeti:

Eğitim Durumu:

Anne baba birlikte mi yaşıyor? () Evet () Hayır

Sosyoekonomik durum: Çalışıyor () Çalışmıyor ()

ÇOCUĞUNUZUN:

Cinsiyeti:

Yaşı:

Çocuğunuzun Tanısı:

Araştırmacının:

Adı-Soyadı: Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı- soyadı:

Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN

Doğum Tarihi:

İLETİŞİM

Telefon:

E- posta Adresi:

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-35733918
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Rukiye OLGUNAY)

27/10/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Okan Üniversitesinin 18.10.2021 tarihli ve 80 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 25.10.2021 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Okul Öncesi Eğitim Kurumu Çalışanlarının Çocuk İhmali ve İstismarına Yönelik Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin Saptanması
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : İstanbul/ Okulöncesi Eğitim Kurumlarında
Araştırma Kişiler : Yönetici, Öğretmen
Araştırmanın Süresi : 2021 - 2022 Eğitim ve Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmanması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
27/10/2021
Niyazi ERTEN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:

- 1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (10 Sayfa)
- 2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 30
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi İçin : Aydın BALTA
Unvanı : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8212-d60f-3d01-a465-1222 kodu ile teyit edilebilir.

35072111/01

İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ANKET ARAŞTIRMA KOMİSYONU DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Rukiye ÖLGÜNAY
Kurumu / Üniversitesi	Okan Üniversitesi
Araştırma Yapılacak İller	İstanbul
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	İlmiiz genelinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarındaki görev yapan öğretmen ve yöneticileri,....
Araştırmanın Konusu	Okul Öncesi Eğitim Kurumu Çalışanlarının Çocuk İhmali ve İstismarına Yönelik Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin Saptanması
Üniversite / Kurum Onayı	Vari
Veri Toplama Araçları	Anket

MEB 21/01/2020 tarih ve 1563895 sayılı 2020/2 Genelge Kapsamında Araştırma, Yarıyım ve Sosyal Etkinlik İznilerinde Dikkat Edilecek Hususlar

Maddeler	Uygun	Uygun Değil	Maddeler	Uygun	Uygun Değil	Maddeler	Uygun	Uygun Değil
2020/2 Genelgenin 1. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 2. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 3. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 4. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 5. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 6. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 7. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 8. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 9. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 10. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 11. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 12. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 13. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 14. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 15. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 16. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 17. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 18. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 19. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 20. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 21. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 22. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 23. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 24. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 25. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 26. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 27. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 28. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 29. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 30. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 31. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 32. Maddesi	☐	☐	2020/2 Genelgenin 33. Maddesi	☐	☐
2020/2 Genelgenin 34. Maddesi	☐	☐						

KOMİSYON GÖRÜŞÜ

Veri toplama araçlarının eğitim-birelini etkilemeyecek şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması ve araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuna paylaşılmaması koşullarıyla yürütülmesinde bir sakınca bulunmamaktadır ☐ ; bulunmamaktadır ☒

Komisyon Kararı

İzmir

Oybirliği ile Alınmıştır.

KOMİSYON

Açıklama:

Ünvan-Adı Soyadı-İmza

(21.10.2021) Üye: ERGİN KALE

(21.10.2021) Üye: R. Mehmet Akdemir

(21.10.2021) Üye: Mehmet ÖZKAN

Ek 1: Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: K () E ()

Yaşınız: _____

Meslekte Toplam Çalışma Süreniz:

1 yıldan az () 1-5 yıl arası () 6-10 yıl arası () 11 yıl ve üzeri ()

Çalıştığınız kurum:

Kamu () Özel ()

Branşınız:

Okul öncesi öğretmeni () Çocuk Gelişimi ve Eğitimsi () Branş öğretmeni ()

Rehber Öğretmen () Psikolog () Sınıf öğretmeni ()

Diğer : (.....)

Ünvanınız:

Öğretmen () Müdür () Müdür yardımcısı ()

Eğitim düzeyiniz:

Lisans () Yüksek lisans () Doktora ()

Çocuğunuz var mı? Evet () Hayır ()

Varsa yaş ve cinsiyetlerini yazın:

Okulunuzdaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumunu nasıl tanımlarsınız?

Düşük () Orta () Yüksek ()

Eğitim hayatınızda çocuk istismarı/ihmalı ile ilgili ders aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Hizmet içi eğitimlerde çocuk istismarı/ihmalı ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise süresi:

Üniversite eğitiminiz ve hizmet içi eğitimler haricinde, farklı kurum ya da kuruluşlardan çocuk istismarı/ ihmali hakkında ya da çocuk korumaya yönelik resmi bir eğitim ya da kurs aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise süresi:

Meslek hayatınız boyunca hiç istismar veya ihmali vakası ile karşılaştınız mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise, bu durumda ne yaptınız?

.....

Çocuk istismarı ve ihmali tanımlama konusunda kendinizi ne kadar yeterli görüyorsunuz?

Çok yeterli () Yeterli () Kısmen yeterli () Yeterli değilim ()

Çocuk istismarı ve ihmali konusunda daha fazla bilgilenme gereksinimi duyuyor musunuz?

Evet () Hayır ()

Kanunlara göre çocuk istismar/ihmal şüphesini bildirmek zorunda mısınız?

Evet () Hayır ()

Cevabınız hayır ise neden bildirim yapmazsınız? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

Çocuk koruma servislerine güvenmediğim için ()

Sorunu kendim daha iyi çözebileceğimi düşündüğüm için ()

Konu ile uğraşmak istemediğim için ()

Yasal süreçlere ait bilgim olmadığı için ()

Ailesinin bana zarar vereceğinden çekindiğim için ()

Çocuğu şimdi bulunduğu durumdan daha kötü bir duruma sokacağımdan korktuğum için ()

Konuya ait yetersiz kanıt olduğu için ()

Şüpheler doğru çıkarsa çocuğun ailesinden ayrılacağını düşündüğüm için ()

Çocuk istismarı ve ihmali konulu bir bildirim yapacak olsaydınız aşağıdaki birimlerden hangisine bildirim yapmayı tercih ederdiniz?

() Cumhuriyet savcılığı

() Polis /Jandarma

() Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

() Milli Eğitim Müdürlüğü

() Çocuk Koruma Merkezleri (Üniversitelerin çocuk koruma merkezleri)

() Çocuk İzlem Merkezleri (Sağlık Bakanlığı çocuk izlem merkezleri)

Diğer :

Sizce çocuk istismar/ihmal ile ilgili bildirimde bulunduğunuzda yöneticiniz sizi destekler mi?

Evet () Hayır ()

Aşağıdaki ihmal/istismar durumlarından herhangi biri ile karşılaştı iseniz tutumunuz ne oldu? İlgili kutuları işaretleyin

Fiziksel istismar:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi ()

Duygusal istismar:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi ()

Cinsel istismar:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi ()

İhmal:

Karşılaşmadım () Şüphelendim () Yönetime bildirdim () Yönetim yetkililere bildirdi ()

Ek 2: ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİN TANILANMASINA YÖNELİK ÖLÇEK

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİN TANILANMASINA YÖNELİK ÖLÇEK						
Çocuk istismarı ve ihmali konusu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra size uygun gelen seçeneğe ait kutucuğun içine (X) işareti koyunuz.						
		Çok doğru	Orduka doğru	Kararsızım	Pek doğru değil	Hiç doğru değil
1.	Çocuğun gövde, sırt, kalça ve uyluklarında farklı boyutlarda sıyrık ekimoz (morluk) ve parmak bası izleri fiziksel istismarın belirtileridir.					
2.	Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda deri, yüz, kulak, çene, boyun ve eklemlerin çevresinde lezyonlar sık görülür.					
3.	Fiziksel istismar tanısında ekimozların değişik renklerde olması önem taşımaz.					
4.	Ağız içinde özellikle üst dudak iç yüzeyde yırtık olması fiziksel istismarı düşündürmelidir.					
5.	Fiziksel istismara uğramış çocuklarda yanıklar, ayaklar, kalçalar ve göbek bölgesi dışındaki vücut kısımlarında daha yaygın görülür.					
6.	Fiziksel istismarda; kollarda, el sırtında, omuz ve kalçalarda sıklıkla ısırik izine rastlanır.					
7.	Ciltte yuvarlak, çevresi kabarık, ortası krater şeklindeki lezyonlar sigara yanığı düşünündürmektedir.					
8.	Dizdeki ve dizin arka çukurundaki yanıklar kaza ile oluşabilir.					
9.	Tek bir kırık ve yanı sıra berelenmeler, çürümeler ve değişik iyileşme evresindeki kırıklar fiziksel istismarın önemli belirtileridir.					
10.	Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda hemerus, distal femur, tibia, kafatası el ve ön kol kemiklerinde kırıklara rastlanmaz.					
11.	Fiziksel istismara uğramış çocuklarda saçlı deri altında hematomlar sıklıkla görülür.					
12.	Intrakranial (kafa içi) ve intraoküler (göz içi) kanamalar fiziksel istismar olasılığını düşündürmez.					
13.	Genital bölge, ağız, kol, ense veya bacaklarda ekimoz ve sıyrıkların cinsel istismarı düşündürmelidir.					
14.	Çocuğun yürüme, oturma gibi genel davranışlarına bakarak cinsel istismardan şüphelenmek mümkün değildir.					
15.	Özellikle 10-15 yaşlarındaki gebelik cinsel istismarı düşündürmelidir.					

Ek 2: ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİN TANILANMASINA YÖNELİK ÖLÇEK

16	Cinsel istismara uğrayan çocuklarda gonore, sifilis gibi erişkinlerde görülen enfeksiyonlara rastlanmaz.								
17	Genital bölgede ağrı, şişme ya da kaşıntı şikayetler cinsel istismarı düşündürmektedir.								
18	Cinsel istismar sonucu vajinal ve rektal kanama görülebilir.								
19	Çocuk fiziksel temasa uğramadan da cinsel olarak istismar edilmiş olabilir.								
20	Cinsel istismara uğrayan çocukların önemli bir bölümü fiziksel istismara da uğramıştır.								
21	Çocukta büyüme-gelişme geriliğinin olması ihmal edildiğini düşündürmelidir.								
22	Çocuğun kötü hijyene sahip olması ihtimal edildiğini gösterir.								
23	Aşıların yaptırılmaması veya geciktirilmesi bir ihmal belirtisidir.								
24	Çocuğun yüzünün donuk ve ifadesiz görülmesi ihmal edildiğini düşündürmelidir.								
25	Çocuğun sürekli ve tutarlı bir gözetiminin olmaması ihmaldir.								
26	Çocuğun fiziksel sorunlarının tedavi edilmemesi ihmaldir.								
27	Çocukta yeme bozuklukları, huzursuz uyuma ihmal işaretleri değildir.								
28	İstismar ve ihmale uğrayan çocukların çoğunlukla öz saygıları yüksektir.								
29	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar hiperaktif davranışlar gösterebilir.								
30	İstismar ve ihmale uğramaları çocukların okul başarılarını etkilemez.								
31	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar ebeveynlerinden ve diğer yetişkinlerden korkma, kaçınma gösterebilirler.								
32	İstismar ve ihmale uğrayan çocuklar ağrı verici uyarılara karşı ve travmalara karşı aşırı tepkilidirler.								
33	Tuvalet eğitimini tamamlamış olan çocuğun tekrar altını ıslatmaya başlaması istismar veya ihmale uğramış olabileceğini düşündürmelidir.								
34	İstismar ve ihmale uğrayan çocukların çoğu evlerine bağlıdır.								
35	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda intihar girişimleri ile karşılaşılabilir.								
36	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar sıklıkla göz göze iletişime giremezler.								
37	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar sıklıkla yalan söyler veya hırsızlık yaparlar.								

ER 2: ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİN TANILANMASINA YÖNELİK ÖLÇEK

		Çok doğru	Orduka doğru	Kararsızım	Pek doğru değil	Hiç doğru değil
38	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda ilaç ve alkol bağımlılığına daha sık rastlanır.					
39	İstismar ve ihmale uğramış çocuklarda sıklıkla okul öncesi konuşma gecikmesine rastlanır.					
40	İstismar ve ihmale uğramış çocuklar içe kapanıklık gösterebilirler.					
41	Bebeklerin istismara uğrama riskleri azdır.					
42	Çocukluğunda istismar ev ihmal edilen ebeveynler çocuklarını istismar ve ihmal etmekten kaçınırlar.					
43	Aşırı ısrarcı tutum içinde olan ebeveynler çocuklarını daha çok istismar ederler.					
44	Ebeveynin benlik saygısının düşük olması çocuk istismar ve ihmaline yol açan önemli bir etmendir.					
45	Ebeveynin çocuktan gerçekçi olmayan beklentilerinin olması çocuğunu istismar etmesine yol açar.					
46	Anne yaşının çocuk istismar ve ihmaliinde önemi yoktur.					
47	Ebeveynin sosyal destek kaybı yaşaması çocuk istismar ve ihmaline yol açar.					
48	Ebeveynin alkol ya da ilaç bağımlısı olması çocuk istismar ve ihmali açısından bu risktir.					
49	Ebeveynin fiziksel ve mental sağlık sorunlarının olması çocuğunu istismar ve ihmal etmesini etkilemez.					
50	Eğitim düzeyi düşük anne-babalar çocuklarını daha fazla istismar ve ihmal ederler.					
51	Planlanmamış gebelik sonucunda doğan çocukların istismar edilme olasılıkları daha fazladır.					
52	Çocuğun cinsiyetinin istismar ve ihmaliinde önemi yoktur.					
53	Aşırı hareketli olan çocukların fiziksel istismara uğrama olasılıkları yüksektir.					
54	Fiziksel mental özürlü bebeklerin istismar ve ihmale uğrama olasılığı da azdır.					
55	Annenin zor bir hamilelik geçirmesi ya da güç doğum yapması çocuğunu istismar ve ihmal etmesini etkiler.					
56	Bebeklerin prematüre veya düşük doğum ağırlıklı olması istismar ve ihmale uğramasını etkilemez.					
57	Aile reisinin işsizliği çocuk istismar ve ihmaline yol açan bir faktördür.					
58	Ailenin gelir düzeyi çocuk istismar ve ihmaliinde önemli bir etkendir.					
59	Ailedeki çocuk sayısını çocuk istismar ve ihmaliinin oluşmasında etken değildir.					

EK 2: ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİN TANILANMASINA YÖNELİK ÖLÇEK

60	Doğumlar arası sürenin kısa olması çocuğunun istismar ve ihmale uğramasını etkileyen bir faktördür.					
61	Ailenin geniş ya da çekirdek aile tipinde olması çocuk istismar ve ihmaliinde önemli bir faktör değildir.					

		Çok doğru	Orduka doğru	Kararsızım	Pek doğru değil	Hiç doğru değil
62	Ebeveynlerden birinin olmaması çocuk istismarı ve ihmali için bir risktir.					
63	Çocuk istismar ve ihmaliine üst sosyoekonomik düzeylerde rastlanmaz.					
64	Anne-baba arasındaki şiddet, çocukların istismar ve ihmali edilmesine yol açar.					
65	Evlilik dışı ilişkiler çocukların istismar ve ihmali edilmesinde önemli bir etkendir.					
66	Annenin çocuktan sık sık şikayet etmesi istismarı düşündürmelidir.					
67	Yaralanma kırık gibi olaylarda anlatılan öykünün tutarsızlık göstermesi fiziksel istismarı akla getirmelidir.					

Ek 3: Bildirim Yükümlülüğü Tutum Anketi

1. Çocuk istismarı ya da ihmali konusunda şüpheye düşersen bildirim yaparım.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum

(1) (2) (3) (4) (5)

2. Çocuk istismarı ve ihmalinin belirtilerini anlama ve yorumlamada mesleki yeterliliklerimin tam olduğuna inanıyorum.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

3. Çocukların güvenli ve sağlıklı bir yaşam sürmesi için zorunlu bildirim süreci gereklidir.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

4. Çalıştığım kurumdaki meslektaşlarım ve yöneticiler benimle aynı fikirde olmasa da şüpheli bulduğum durumlarla ilgili bildirim yaparım.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

5. Uzun vadede çocuk istismarı ve ihmalinin azaltılması ve önlenmesi için, öğretmenlerin bildirim yükümlülüğünü yerine getirmelerinin önemli olduğunu düşünüyorum.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

6. Çocuk istismarı ve ihmali konusunda yapılan bildirimlere cevap verme ve ihtiyacı karşılama konusunda mevcut sistemi etkili ve yeterli buluyorum.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

7. Özellikle öğretmenler için çocuk istismarı ve ihmalinin bildirim sürecini tanımlayan, atılması gereken adımları açıkça belirten bir yönetmeliğin gerekli olduğunu düşünürüm.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

8. Şüpheli durumlar için yapılan bildirimlerin öğretmenlerin okul içinde ve dışında sıkıntı yaşamamasına neden olacağını düşünürüm.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

9. Çocuk istismarı ve ihmali bildirimsem bile, olayın doğruluğunu ispat etmek için yeterli kanıt ya da tanık ulaşamayacağımı düşünürüm.

Katılmıyorum Kısmen katılmıyorum Kararsızım Kısmen katılıyorum Katılıyorum
(1) (2) (3) (4) (5)

10.Çocuk istismarı ve ihmali ihbar etmek, yetkili makamlara çocuk ve ailelere ulaşmasına ve sorunun çözülmesine yardımcı olur.

Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

11.Bildirim sonrası süreçte, ailenin ya da toplumun bildirim yapan kişiye karşı öfkeli ve saldırgan tavırlar sergilemesinden endişe duyarım.

Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

12.Çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili bildirimden sonra çocuğun ailesinin ve çevresinin olayı kimin ya da kimlerin bildirdiğini öğrenmesinden endişe ettiğim için, bildirim sürecine dahil olmak konusunda çekimser kalırım.

Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

13.Bildirim sürecinden sonra, yetkili makamların çocuk ve aileye hızlı ve etkin biçimde müdahale edeceğini düşünüyorum.

Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

14.Çocuk istismarı ve ihmali konusunda yapılan bildirimlerin etkin biçimde dikkate alındığını düşünmüyorum.

Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

15.Aldığım lisans eğitiminin çocukların davranış ve duygularını anlama ve değerlendirme ile çocuklarla iletişim kurma konularında bana yeterli bilgi ve beceriyi kazandırdığı kanaatindeyim.

Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği (ÇHTÖ)

Bu ölçeğe öğretmenlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarını belirlemek için sorulmuş 22 soru bulunmaktadır.

Lütfen her bir madde için size uygun olan görüşün altındaki kutucuğa x şareti koyunuz.

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum
18 yaşın altındaki herkesin çocuk olmaktan kaynaklanan özel haklara sahip olduğuna inanıyorum.					
Çocuk hakları konusunda özel bir uluslararası sözleşme hazırlanmasına gerek yoktur.					
Çocuk hakları devlet tarafından koruma altına alınmalıdır.					
Devletler, çocuklarını daha iyi yetiştirmeleri için ailelere yardımcı olmalıdır.					
Çocuğun en temel hakkının "yaşama hakkı" olduğuna inanıyorum.					
Annesinden, babasından ya da her ikisinden de ayrı olan çocukların anne-babasını görme hakkı vardır.					
Devletler farklı ülkelerde yaşayan parçalanmış ailelere bir arada yaşamaları için gerekli yardımı sağlamalıdır.					
Çocukların düşüncelerini yazarak ya da çizerek anlatma hakları olduğunu düşünüyorum.					
Çocukların özel yaşamı vardır bu yüzden de özel yaşamlarının gizliliğine saygı gösterilmelidir.					
Devlet çocuğu her türlü kötü muameleden korumalıdır.					
Evsiz çocukların devlet tarafından korunması ve yetiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					
Anne-babasıyla yaşama şansı olmayan çocukların, uygun ailelere evlatlık olarak verilme veya koruyucu aile yanına yerleştirilme hakkı vardır.					
Devlet engelli çocukları korumak, eğitmek ve istihdam etmek için gerekli önlemleri almalıdır.					
Çocukların sağlıkları ile ilgili sorumluluk sadece ailelerde olmalıdır; devletler çocukların sağlık sorunlarına karışmamalıdır.					
Sadece yetişkinlerin sosyal güvenlik hakkı olmalıdır; çocuklara sosyal güvenlik hakkı tanımaya gerek yoktur.					
Devletlerin ailelere çocuklarına daha iyi yaşam standartları sağlamaları konusunda yardım etmeleri gerektiğine inanıyorum.					
Oyun oynamanın ve farklı etkinliklere katılmanın çocukların hakkı olduğunu düşünüyorum.					
Çocukların madde kullanımına karşı korunmaları gerektiğine inanıyorum.					
Çocukların istismar ve ihmalin tüm türlerine karşı korunması gerekir.					
Çocukların savaşlardan korunmaları gerektiğine inanıyorum.					
Devletler istismara ve ihmale uğramış çocukların tedavi ve terapi için her türlü önlemi almak zorundadır.					
Suç işlemiş çocuklara, sağlıklı ve sosyal yurttaşlar olabilmeleri için yardım edilmesi gerektiğine inanıyorum.					

ARAşTIRMA / ANKET GERİ BİLDİRİM FORMU

ARAşTIRMACI BİLGİLERİ	
Adı ve Soyadı	
Unvanı	
Kurum / Üniversite	
Telefon	
E-Posta	
KATILIMCI BİLGİLERİ	
KATILIMCI / ÖRNEKLEM GRUBU	
İlçe Sayısı	
İlçe Adı	
Okul Sayısı	
Okul Adı	
Katılımcı Sayısı	
Katılım Oranı	
ARAşTIRMA / ANKET BİLGİLERİ	
Araştırmanın Amacı / Hedefi	
Anketin Kapsamı	
Valilik Onayının Tarihi ve Sayısı	
Anket Uygulama Tarihi	
ÖLÇEK BİLGİLERİ	
Ölçek Adı	
ÖLÇEK VERİ ANALİZİ	
Araştırma Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular	Analiz ederek maddeler halinde yazınız.
Araştırmanın Eğitim ve Öğretim Açısından Sunacağı Faydalar / Çözüm Önerileri	Maddeler halinde yazınız.

07.04.2023

Adı SOYADI
Araştırmacı

07.04.2023

Adı SOYADI
Danışman

ARAŞTIRMA / ANKET GERİ BİLDİRİM FORMU

ARAŞTIRMACI BİLGİLERİ	
Adı ve Soyadı	Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN
Unvanı	
Kurum / Üniversite	İstanbul Okan Üniversitesi
Telefon	
E-Posta	
KATILIMCI BİLGİLERİ	
KATILIMCI / ÖRNEKLEM GRUBU	
İlçe Sayısı	6
İlçe Adı	Esenler, Küçükçekmece, Güngören, Bağcılar, Bahçelievler, Fatih
Okul Sayısı	
Okul Adı	
Katılımcı Sayısı	256
Katılım Oranı	%100
ARAŞTIRMA / ANKET BİLGİLERİ	
Araştırmanın Amacı / Hedefi	Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yöneticilerin çocuk ihmal ve çocuk istismarına yönelik bilgi ve farkındalık düzeylerinin saptanması
Anketin Kapsamı	Okul öncesi eğitim kurumları
Valilik Onayının Tarihi ve Sayısı	E-59090411-20-35733918 27/10/2021
Anket Uygulama Tarihi	2021 – 2022
ÖLÇEK BİLGİLERİ	
Ölçek Adı	Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanmasına Yönelik Ölçek, Bildirim Yükümlülüğü Tutum Ölçeği, Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği
ÖLÇEK VERİ ANALİZİ	
Araştırma Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular	Öğretmenlerin ve yöneticilerin çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi ve farkındalık düzeylerinin yetersiz oldukları gözlemlenmiştir. Hizmet içi eğitimlerin bu konuda öğretmenlere göre yetersiz gelmesi gözlemlenmiştir. Çocuk istismarı ve ihmali konusunda öğretmenlerin bilgi ve eğitim almaya istekli oldukları yapılan araştırma sonucunda gözlemlenmiştir.
Araştırmanın Eğitim ve Öğretim Açısından Sunacağı Faydalar / Çözüm Önerileri	Çocuk ihmal ve istismarı konusunda öğretmen ve yöneticilerin eksiklerin farkına varması ve bu konularda gerekli hassasiyeti göstererek çalışmalar yapılmasıdır.

07.04.2023

Adı SOYADI
Araştırmacı

07.04.2023

Adı SOYADI
Danışman

Toplantı Tarihi: 11.08.2021

Toplantı Sayısı: 140

Toplantıya Katılanlar:

Prof. Dr. Mithat Kıyak	(Başkan)
Prof. Dr. Mazhar Semih Baskan	(Üye)
Prof. Dr. Fatma Çiğdem Çelik	(Üye)
Prof. Dr. Ali İlker Gümüşeli	(Üye)
Doç.Dr. Kerime Derya Beydağ	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Hale Aksuna	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Uğur Tarık Özkut	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Duygu Aydın Haklı	(Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Aylin Seylam Küşümler	(Üye)

Okan Üniversitesi Etik Kurulu 11.08.2021 tarihinde toplandı.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Karar 12– Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü-Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'nden **Rukiye OLGUNAY'ın Dr. Öğretim Üyesi Özlem ÇELİK** danışmanlığında **“Okul Öncesi Eğitim Kurumu Çalışanlarının Çocuk İhmali ve Çocuk İstismarına Yönelik Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin Saptanması”** başlıklı çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliğiyle karar verildi.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

GÜNLÜDÜR

Sayı : E-59090411-44-36134547
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Rukiye OLGUNAY)

03.11.2021

İSTANBUL OKAN REKTÖRLÜĞÜNE
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.02.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 27.10.2021 tarihli ve 35733918 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzni konulu ilgi (b) oluru ve kullanılması uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğümüzce mühürlenene örnekleri ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) genelgenin 28. maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Olur gereğince işlem yapılması ve araştırma sonuç raporunun ekte sunulan örneğe göre Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

Abdurrahman ENSARİ
İl Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Rapor Örneği (1 Sayfa)
3- Ölçekler (11 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad.No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 30
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
Unvanı : Büro Hizmetleri
İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e0c8-8c4b-369d-b4e9-6817 kodu ile teyit edilebilir.

T.C
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ÜYELERİNE TEZ TESLİM TUTANAĞI

Öğrencinin Adı, Soyadı	Rukiye Gizem OLGUNAY AĞGÖN
T.C. Kimlik Numarası	
Öğrenci Numarası	
Programı	Okul Öncesi Öğretmenliği Eğitim Programı
Danışmanın Unvanı, Adı, Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÇELİK
Tez Konusu	Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmen Ve Yöneticilerin Çocuk İhmal Ve Çocuk İstismarına Yönelik Bilgi Ve Farkındalık Düzeylerinin Saptanması

Enstitüye teslim ettiğim tezin aynısından birer adet aşağıda isimleri yazılı jüri üyelerine tez teslim ettim. Bilgilerinize arz ederim.

Öğrencinin İmzası

JÜRİ ÜYESİNİN	Unvanı, Adı, Soyadı	Tezi Teslim Aldığı Tarih	İmzası
	1		
	2		
	3		
	4		
	5		

DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

- Öğrenci, jüri tebliğ tarihinden itibaren tezini en geç 7 gün içinde jüri üyelerine teslim etmesi ve bu süre içinde tez teslim tutanağını Enstitüye getirmesi gerekmektedir.
- Jüri Üyelerine tezin teslim edildiği son tarihten itibaren ilk 10 gün sınav yapılamaz.
- Jüri üyelerinin görevlendirildiklerine dair Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararı tebliğ edildiği ve jüri üyelerine tez teslim edildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde tez savunma sınavının yapılması, yapılabilmesi içinde danışman tarafından sınav gün ve saatini sınavdan en az bir hafta önce Enstitüye bir yazı ile bildirmesi gerekmektedir.